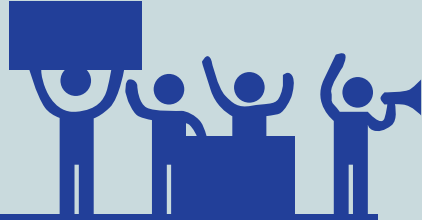

Bu Proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Ulusal gençlik stratejisi
nasıl geliştirilir?

GENÇLİK POLİTİKALARI KILAVUZU

Finn Yrjar Denstad

Ulusal Gençlik Stratejisi Nasıl Geliştirilir?

GENÇLİK POLİTİKALARI KILAVUZU

Finn Yrjar Denstad

Youth Policy Manual / Gençlik Politikaları Kılavuzu

Çeviren: Hale Akay / **İngilizce Redaksiyon:** Eren Pultar

İstanbul Bilgi Üniversitesi
Şebeke Gençlerin Katılımı Projesi Kitapları – No: 1

İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları 455
Birinci Baskı İstanbul, Ocak 2014
ISBN: 978-605-399-311-7

© İstanbul Bilgi Üniversitesi
Yazışma Adresi: İnönü Cad.No:6 34387 Kuştepe / İstanbul
(0 212) 311 61 64 / 311 64 63
www.bilgiyay.com
e-posta: yayin@bilgiyay.com
Dağıtım: dagitim@bilgiyay.com

Yayına Hazırlayan: Nurhan Yentürk ve Devın Bahçeci
Tasarım ve Uygulama: Pelin Telyak
Düzeltili: Remzi Abbas
Baskı & Cilt: ER-AY Basım Hiz. Tic. Ltd. Şti. Mas Sit. No: 87 Bağcılar 34204 İstanbul Türkiye
Proje Koordinasyon Ekibi: Devın Bahçeci, Kenan Dursun, Özlem Ezgin
Proje Danışmanları: Nurhan Yentürk, Laden Yurttagüler, Yörük Kurtaran

Katalog Bilgileri:
İstanbul Bilgi University Library Cataloging-in-Publication Data
İstanbul Bilgi Üniversitesi Kütüphanesi Kataloglama Bölümü Tarafından Kataloglanmıştır.

Denstad, Finn Yrjar.
Ulusal gençlik stratejisi nasıl geliştirilir?: gençlik politikaları kılavuzu / Finn Yrjar Denstad ; çeviren Hale Akay.

p. : ill., charts ; cm.

Includes bibliographical references.
ISBN: 978-605-399-311-7

1. Youth - Government policy - European Union countries - Planning.
2. Youth - Government policy - Planning.
3. Youth - Government policy - Planning - Methodology.
- I. Title. II. Council of Europe. III. Youth Partnership (Organization). IV. Akay, Hale.

HQ799.E85 D4619 2013

© Avrupa Konseyi, Eylül 2009

Bu doküman, Avrupa Konseyi'nin, üye ülkelerin ya da işbirliği yaptığı kuruluşların resmi görüşlerini yansıtmamaktadır. Bu çalışmanın tüm yayın hakları saklıdır. Aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz. Baskıdan kaynaklanabilecek hata ve eksiklikler için lütfen www.sebeke.org.tr adresini ziyaret ediniz. Bu yayın, İstanbul Bilgi Üniversitesi tarafından yürütülen ve Avrupa Birliği tarafından desteklenen Şebeke: Gençlerin Katılımı projesi kapsamında hazırlanmıştır. Bu yayının, Avrupa Birliği'nin resmi görüşlerini yansıttığı düşünülmemelidir.

İÇİNDEKİLER

Kısaltmalar	5
Şebeke Projesi hakkında önsöz	7
Gençlik Politikaları: Türkçe çeviri için önsöz	11
Önsöz	13
1. Giriş	15
2. Ulusal Gençlik Politikası Nedir?	19
2.1. Gençlik üzerine açıkça tanımlanmış bir hükümet otoritesi	20
2.2. Açık şekilde tanımlanmış bir hedef grup	20
2.3. Somut ve şeffaf bir strateji	21
2.4. Bilgiye dayalı bir politika	22
2.5. Gençleri sorun değil kaynak olarak görmek	23
2.6. Gençlerin katılımını teşvik etmek	23
2.7. Gençlik politikasına sektörler arası bütünleştirilmiş bir yaklaşım	24
2.8. Bakanlıklar arası eşgüdüm	25
2.9. Bağımsız bir bütçe	25
2.10. Yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde kurulan bağlantılar	26
2.11. Avrupa ve uluslararası pratiklerle paralellik	26
3. Avrupa’da Gençlik Politikası	27
3.1. Avrupa konseyi	28
3.1.1. Avrupa Konseyi gençlik sektörünün karar alma yapısı	29
3.1.2. Gençlikten Sorumlu Bakanlar Konferansları	30
3.1.3. Gençlerin Yerel ve Bölgesel Hayata Katılımları Hakkındaki Avrupa Şartı	30
3.1.4. Ulusal gençlik politikalarının incelenmesi	32
3.1.5. Avrupa Konseyi içerisinde gençlik politikası için bir “Avrupa standardı” önermek	33
3.2. Avrupa Birliği	35
3.2.1. AB kurumları ile üye devletler arasındaki dinamik	36
3.2.2. Avrupa Komisyonu’nun Gençlik Hakkında Beyaz Kitabı	36
3.2.3. Avrupa Birliği’nin gençlik politikasının geleceği	37
3.2.4. Açık Koordinasyon Yöntemi (AKY)	38
3.2.5. Avrupa Gençlik Pakti	38
3.2.6. Gençlik Programı	39
3.2.7. “Yapılandırılmış diyalog”	40
3.2.8. Yenilenmiş Sosyal Gündem	40
3.3. Avrupa Komisyonu ile Avrupa Konseyi arasında Gençlik Ortaklığı	40
3.4. Birleşmiş Milletler Sistemi	41
3.4.1. Dünya Gençlik Eylem Programı ve Milenyum Kalkınma Hedefleri	42

3.4.2. BM Sekretaryası ve farklı BM kuruluşları	43
3.5. İnternet kaynakları	44
4. Neden Gençliğin Katılımı ve Nasıl?	47
4.1. Neden gençliğin katılımı?	47
4.2. Neden gençlik örgütleri?	50
4.3. Gençleri siyasi kararlara nasıl katmalı?	51
4.3.1. Katılım merdiveni	52
4.3.2. Gençliğin ulusal düzeyde katılımına ilişkin örnekler	54
4.4. İnternet kaynakları	56
5. Ulusal gençlik stratejisi geliştirirken ve uygularken dikkat edilmesi gereken önemli konular	59
5.1. Neden ulusal gençlik stratejisine ihtiyaç duyuyoruz?	59
5.2. Sahiplenme	60
5.2.1. Hükümet tarafından sahiplenilmesi	61
5.2.2. Gençlik Alanında Çalışan STK'ların Sahiplenmesi	62
5.2.3. Uluslararası örgütlerin katılımı	64
5.3. Hedef odaklı olmak yerine süreç odaklı olmak	64
5.4. Güven, şeffaflık ve hesap verebilirlik	65
5.5. Mevzuat	66
5.6. Hükümet düzeyinde sektörler arası işbirliği	66
5.7. Hükümet düzeyinde dikey işbirliği	68
5.8. Beklenmeyeni beklemek	69
6. Sahneyi kurmak: Strateji geliştirme sürecinin planlanması	71
6.1. Ulusal gençlik stratejisi geliştirme süreci için bütçe	71
6.2. Araştırma ihtiyacı	72
6.3. Paydaş gruplarını belirlemek	72
6.4. Süreç için bir proje tasarımı geliştirmek	73
6.4.1. Kapsamlı bir proje tasarımı örneği	74
6.5. Zaman çizelgesi oluşturmak	79
6.6. Stratejinin farklı düzeyleri	80
6.7. Tanıtım ve iletişim planı geliştirmek	83
6.8. İzleme ve değerlendirme	85
6.9. Bir strateji belgesi ve eylem planı	85
6.10. İnternet kaynakları	86
7. Yedi aşamada gençlik stratejisi geliştirmek: Bir örnek	87
7.1. Birinci aşama: İlk hazırlıklar	88
7.2. İkinci aşama: İşe başlama ve ilk istişare	88
7.3. Üçüncü aşama: İkinci istişare	89
7.4. Dördüncü aşama: İlk taslağı oluşturmak	90
7.5. Beşinci aşama: Üçüncü istişare	92
7.6. Altıncı aşama: Kabul edilmek üzere gönderilecek nihai taslak	92
7.7. Yedinci aşama	93
7.8. İnternet kaynakları	93
Kaynakça	95
Ek	97

KISALTMALAR

Aşağıdaki liste Avrupa gençlik politikaları ile ilgili olarak yaygın olarak kullanılan ve bu kılavuz içinde de karşılaşılabilecek kısaltmaları içermektedir.

AB	Avrupa Birliği. 27 devletin üye olduğu ulusüstü bir Avrupa hükümetlerarası örgütü.
AGF	Avrupa Gençlik Forumu. Merkezi Brüksel'de bulunan, gençlik alanında çalışan ulusal sivil toplum kuruluşlarından ve uluslararası örgütlerden 85 üyesi bulunan Avrupa çapındaki şemsiye örgüt. AGF Avrupa'daki ve uluslararası kuruluşların gençlikle ilgili konulardaki ana ortağıdır.
AGV	Avrupa Konseyi Avrupa Gençlik Vakfı
AK	Avrupa Komisyonu. Avrupa Birliği'nin (bir başkan dahil toplam 27 komiserden oluşan) Komiserler Koleji'nden ve ulusal hükümetlerdeki bakanlıklara karşılık gelebilecek birçok Genel Müdürlük'ten meydana gelen yürütme organı.
AKY	Açık Koordinasyon Yöntemi. AB genelinde belirlenmiş olan ortak bir politika yerine, üye devletlerin kendi ulusal politikalarını belirledikleri politika alanlarında uyum sağlamak için Avrupa Birliği'nin kullandığı mekanizma. Gençlik politikası bunlar arasındadır.
Avrupa Konseyi	1949 yılında kurulan, (30 Nisan 2009 itibarıyla) 47 üyeli hükümetlerarası bir Pan-Avrupa örgütü.
BAÇG	Bakanlıklar-arası çalışma grubu. Bu kılavuzda önerilen ulusal gençlik politikası geliştirme yapısının bir parçası.
BM ÇHS	Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi. 1989 yılında kabul edilmiş ve şu ana kadar 193 ülke tarafından imzalanmıştır.
BM	Birleşmiş Milletler
CDEJ	Avrupa Konseyi Gençlik ve Spor Direktörlüğü için Avrupa Gençlik Yürütme Komitesi
DG EAC	Avrupa Komisyonu'nun gençlik politikasıyla alakalı konulardan ve Avrupa Komisyonu'nun gençlere ilişkin Gençlik Eylem Programı isimli programından sorumlu olan Komiserinin başkanlık ettiği Eğitim, Kültür ve Gençlikten sorumlu genel müdürlük.
DGEP	2000 yılı ve ötesi için Dünya Gençlik Eylem Programı. Birleşmiş Milletler'in 1995 yılında kabul ettiği, BM üyesi devletlerin tanımlanmış 10 öncelik alanında ilerleme sağlamayı taahhüt ettikleri uluslararası gençlik stratejisi. 2005 yılında öncelikli alanlar 15'e çıkarılmıştır.
GSTK	Gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşu
Kongre	Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi. Avrupa Konseyinin ana organlarından biri.
MKH	Milenyum Kalkınma Hedefleri. Birleşmiş Milletler'in 2000 yılındaki Milenyum Zirvesi'nde 2015 yılına kadar başarılması kararlaştırılan sekiz amacı.
SALTO KM	SALTO Kaynak Merkezleri. Komisyonun gençlik programının (şu anda 2007-2013 dönemini kapsayan Gençlik Eylem Programı) eğitimlerine odaklanmak üzere, Komisyon tarafından sekiz SALTO KM kurulmuştur. KM'ler şu alanları kapsamaktadır: Kültürel çeşitlilik, Doğu Avrupa ve Kafkaslar, Avrupa-Akdeniz işbirliği, içerme, Güneydoğu Avrupa, eğitim ve işbirliği, katılım ve bilgilendirme.
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TÇG	Tematik çalışma grubu. Bu kılavuzda önerilen ulusal gençlik politikası geliştirme yapısının bir parçası.
UGS	Ulusal Gençlik Stratejisi
UK	Ulusal gençlik stratejisi geliştirme sürecinin ulusal koordinatörü
YDO	Yerel Danışma Ortağı. Bu kılavuzda önerilen ulusal gençlik politikası geliştirme yapısının bir parçası.
YK	Yürütme Kurulu. Bu kılavuzda önerilen ulusal gençlik politikası geliştirme yapısının bir parçası.

ŞEBEKE PROJESİ HAKKINDA ÖNSÖZ

Şebeke: Gençlerin Katılımı Projesi'nin (ŞEBEKE) amacı, genç yurttaşların ve gençlerle çalışan sivil toplum kuruluşlarının (STK) kamusal tartışmalara ve karar alma mekanizmalarına katılımını güçlendirmektir. Aynı zamanda, gençlerin toplumsal katılımlarının desteklenmesi hedeflenmektedir.

Bu amaçlar doğrultusunda, gerçekleştirilen faaliyetler arasında, genç yurttaşların katılımının güçlendirilmesi için farklı alanlarda ihtiyaç duyulan bilginin ve tartışmanın geliştirilmesi ve ilgili öznelerle paylaşılması bulunmaktadır. Bu kapsamda, proje çerçevesinde iki yıl boyunca, bir adet saha araştırması, dört adet akademik araştırma gerçekleştirildi, konu hakkındaki uluslararası kaynaklar taranarak altı adet çeviri kitaplaştı ve gençlerin katılımı hakkında yeni tartışmalar açmak için üç adet çalıştay düzenlendi. Proje boyunca sürdürülen tüm çalışmalar, proje sonunda düzenlenen bir uluslararası konferansla genç yurttaşlar, ilgili STK'lar ve karar alıcılarla paylaşıldı.

Kavramsal Çerçeve

Demokrasiye ilişkin güncel tartışmaların başında “yurttaşlık ve katılım” ilişkisi gelmektedir. Bu ilişkinin önemsenmesinin arkasında, demokrasinin temel eksenini olarak yurttaşların aktif ve sürekli katılımına dayanan bir karar alma sürecinin esas olması yatmaktadır. Bu ilişkinin yaşama geçirilme biçimi toplumsal karar alma süreçlerini de belirlemektedir.

Katılım; yurttaşların, kamusal yaşamı ile ilgili olan kararlara dahil olma ve bu kararları etkileme süreci olarak tanımlanabilir. Bu açıdan katılım, demokrasinin vazgeçilmez taşlarının-

dan biridir. Yurttaşlık ise; devlet ile bireyler (yurttaşlar) arasında çok boyutlu ilişkisel bir bağ olarak tanımlanabilir. Yurttaşlık, sivil, siyasal ve sosyal hakları ve sorumlulukları üzerinden toplumu oluşturan bireylerin her birine eşit statü sağlama iddiasındadır.

Hakların biçimsel eşitliği, yurttaşlara eşit ve adil bir statü sağlama noktasında eksik kalabilir. Eşit statünün var olabilmesi için hakların biçimsel eşitliğinin yanında, kaynaklara erişim yollarının ve karar alma süreçlerine katılımın da adil ve eşitlikçi bir biçimde var olması gerekmektedir.

Bu noktada, yurttaşlığın haklar bağlamında soyut bir biçimsel eşitlik sağlayan statüsünü, ekonomik, toplumsal, kültürel ve siyasal farklılıklar ve bu farklılıkların katılıma etkileri üzerinden sorgulamak gerekmektedir. Çünkü yurttaşlık bağı, yurttaşın kimliği üzerinden birçok değişken (cinsiyet, cinsel yönelim, din, dil, etnisite, sınıf, ekonomik ve sosyal statü vb.) etkileyebilmektedir. Yurttaşlık bağı, ancak az tartışılan etkenlerden biri de yaşır. Ancak genç olma hali, yurttaşlık bağlamında, önemli eşitsizlikler içerse de yeterince tartışılmamaktadır.

Bu bağlama uygun olarak, genç yurttaşların yurttaşlık bağı ve karar alma mekanizmalarına katılımı, ŞEBEKE kapsamında, siyasal, toplumsal ve ekonomik boyut olmak üzere üç alt kategoride ele alınmıştır.

ŞEBEKE çerçevesinde gerçekleştirilen çalışmalarda, siyasete katılım biçimleri, siyasal kurumlar ile yurttaşlar arasındaki ilişkiler, politika üretme süreçlerine ve politik karar alma mekanizmalarına genç yurttaşların katılımı **siyasal boyut** kategorisi altında ele alındı. Genç yurttaşların sivil alana katılımı ve STK'lar ile ilişkileri ise **toplumsal boyut** kategorisi altında ele alındı. Son olarak, **ekonomik boyut**, daha önce yapılmış olan birçok çalışmada ayrıntılı incelendiği için, ŞEBEKE kapsamında, temelde gençlik özerkliği bağlamında ele alındı.

Siyasal, toplumsal ve ekonomik katılım konularını birbirinden ayrı araştırmak ve tartışmak yerine, birbiri ile bağlantılı olan; farklı konular üzerinden birbirini etkileyen ve hatta keşif tartışma zeminleri olan başlıklar olarak görmek gerekmektedir. ŞEBEKE çerçevesinde yapılan araştırmalar, çevirilen metinler ve düzenlenen çalıştaylar ile konferans kapsamında yürütülen tartışmalar, yukarıda aktarılan üç kategorinin birbirini etkileyen yönleri dikkate alınarak yürütülmüştür.

Yukarıda tartıştığımız gibi, Türkiye'deki genç yurttaşların her düzeyde karar alma süreçlerine katılımını etkileyen konular üzerine olan bu proje kapsamındaki tartışmalara kavramsal zemin oluşturabilmek için "Yurttaşlığın Genç Hali" tanımlanmıştır.

Yurttaşlığın Genç Hali: Yurttaşlığın Genç Hali, *gençlerin, "genç olmalarından dolayı" yurttaş olma hallerini etkileyen, avantajlı ve / veya dezavantajlı duruma düşüren siyasal, toplumsal ve ekonomik öğelerin bütünü* olarak tanımlanabilir. Genç algısı, gençlerin toplumsal ilişkileri, genç olmaktan dolayı ortaya çıkan dezavantajlar ve ilgili dezavantajların sebep sonuç ilişkileri, yerel ve ulusal seviyede gençlerin yurttaş olarak ihtiyaçları, ekonomik ve sosyal haklara erişimi, kimlik ve aidiyet duyguları, kamusal karar alma süreçlerindeki durumları ve bu karar alma süreçlerine etkileri ve gençler ile yurttaşlık konusuna ilişkin diğer öğeler "Yurttaşlığın Genç Hali" başlığı altında toplanabilir.

Özetlemek gerekirse, ŞEBEKE kapsamında, Türkiye’de yurttaşlığın genç hali, yani genç yurttaşların yurttaşlık ilişkisi ve katılım konusu; toplumsal, siyasal ve ekonomik boyutlar çerçevesinde incelendi ve genç yurttaşların güçlendirilmesi için gerekli görülen politika önerileri oluşturuldu ve yurtdışında konu ile ilgili metinler çevrildi.

Araştırmalar

Yukarıda da belirtildiği üzere biri saha araştırması olmak üzere toplam beş adet araştırma yapılmıştır. Araştırmaların temel amacı; Türkiye’de genç yurttaşların karar alma mekanizmalarına katılımı ve yurttaş olarak var oluşlarını ayrıntılı olarak incelemektir. Araştırmalar ile genç yurttaşların toplumsal, siyasal ve ekonomik katılımının ayrıntılı olarak incelenmesi ve genç olmalarından dolayı katılımlarına engel olan unsurların ortaya konulmasına çalışılmıştır.

Toplumsal, siyasal ve ekonomik katılım boyutlarının üçünün birden de kesişim noktasına odaklanan ve genç yurttaşların toplumsal, siyasal ve ekonomik katılımına yönelik tartışma zeminini oluşturan bir saha araştırması; genç yurttaşların temsili demokrasi ile ilişkisinin ele alındığı meclis içi yapılan tartışmalar ve konuşmalarda gençliğin ve gençlerin nasıl ele alındığını inceleyen bir söylem analizi çalışması; karar alma ve hizmet mekanizmalarına genç yurttaşların erişimi ve katılımına yönelik uygulamaları inceleyen ve yorumlayan bir derleme; Avrupa’daki gençlik konseylerinin nasıl kurulduğu, genç yurttaşların Avrupa’daki karar alma süreçlerine katılımları için var olan mekanizmaları ülke deneyimleri çerçevesinde ele alan karşılaştırmalı bir çalışma; farklı sosyal ve ekonomik statülerdeki gençlerin siyaset algılarının farklılaşıp farklılaşmadığı ve siyasete katılım mekanizmaları arasında bir farklılaşma olup olmadığı sorularına cevap arayan bir araştırma yayınlanan beş araştırmanın kapsamını oluşturmaktadır.

Çalıştaylar

Çalıştaylar, ŞEBEKE kapsamında yurttaşlık ve katılım ekseninde yeni tartışmaların yürütüleceği ve genç yurttaşların katılımı konusunun analitik bir biçimde irdeleneceği ve atılması gereken adımlara ilişkin politika önerilerinin çıkarılacağı akademik toplantılar olarak görülmektedir.

Proje kapsamında üç farklı çalıştay düzenlenmiştir. Bu çalıştaylardan birincisinde, genç yurttaşların siyasal partilere katılımı önündeki engeller ve siyasal partiler ile olan ilişkisi üzerine yeni tartışmalar yapıldı. İkinci çalıştayda genç yurttaşların, önemli katılım mekanizmalarından biri olan sivil toplum kuruluşları ile ilişkisi irdelenerek gençlik ve gönüllülük ile ilgili tartışmalar yürütülmüştür. Üçüncü çalıştayda karikatürler, sosyal medya araçları vb. alternatif katılım / iletişim yolları ile bu yolları etkin olarak kullanan genç yurttaşların arasındaki ilişki yurttaşlık ve bu araçların genç yurttaşların karar alma mekanizmalarındaki etkinliğini arttırmak için nasıl kullanılabileceği tartışıldı.

Çeviriler

Yurttaşlığın Genç Hali’nden dolayı ortaya çıkan dezavantajlar bağlamında genç yurttaşları güçlendirmek için sivil alandaki kurum ve kuruluşlar tarafından kullanılacak olan altı

adet kitap çevrildi. Çevirisi yapılan ve yayınlanan metinler Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi başta olmak üzere uluslararası kurumlar tarafından yayınlanmış olan metinlerden seçildi.

Çevrilen kitapları belirlemek için bir anket çalışması yürütülmüştür. Türkiye'den 63 farklı birey ve 50 farklı kurum tarafından doldurulan anket ile çevrilen kitapların konuları belirlenmiştir. Bu anket ve projenin kavramsal çerçevesi bağlamında insan hakları, katılım ve toplumsal cinsiyet, gençlik politikaları, siyasal ve toplumsal katılım, yurttaşlık tartışmaları konularında altı kitap Türkçeye kazandırılmıştır. Çeviriler, araştırmalar, çalıştay sunum ve raporlarına www.sebeke.org.tr adresinden ulaşılabilmektedir.

İstanbul Bilgi Üniversitesi Sivil Toplum Çalışmaları Merkezi STK Eğitim ve Araştırma Birimi, Gençlik Çalışmaları Birimi ve Çocuk Çalışmaları Birimi olarak üç ayrı birim olarak yapılanmıştır. şebeke projesi bu birimlerden ilk ikisi tarafından hayata geçirilmiştir. Türkiye'de ilk defa bir üniversite bünyesinde kurulan STK Eğitim ve Araştırma Birimi, çoğulcu demokrasi- de STK'ların rolünün güçlendirilmesine ve STK'ların etkin çalışmalarına katkıda bulunmayı amaçlıyor. Bu amacın arkasında STK'ların ve özellikle taban örgütlenmelerinin katılımcı bir demokrasinin kurulmasında kilit aktörler oldukları görüşü yatıyor. İstanbul Bilgi Üniversitesi Gençlik Çalışmaları Birimi, Türkiye'de gençlerin ihtiyaçlarının ve gençlik çalışmalarının görünürlük kazanması ve katılımcılık temelinde daha demokratik bir gençlik politikasının geliştirilmesi için öneriler tasarlayıp buna yönelik çalışmalar yapmak amacını taşıyor. Çocuk Çalışmaları Birimi ise, Türkiye'de çocuk haklarının yaşama geçmesini ve çocuk politikasının gelişimine katkı sağlamayı hedefliyor.

Sivil Toplum Çalışmaları Merkezi, hak temelli çalışan sivil toplum kuruluşlarının kurumsal kapasitelerini ve örgütlenme yeteneklerini güçlendirme ve destekleme, artan eğitim ve yazılı ve görsel malzeme ihtiyaçlarına cevap vermenin yanı sıra, insan hakları, cinsiyet eşitliği, katılım, çokkültürlülük ve etik gibi konularda araştırmalar yapma, toplantılar düzenleme, STK'ların farkındalığını artırma, STK'lar arası ağların oluşturulması ve ağ çalışmalarının düzenlenmesi, AB müzakere sürecinde STK'ların etkisinin artırılması üzerine çalışıyor. Merkez, 2014 yılında sivil toplum çalışmalarına yönelik bir Yüksek Lisans Programı başlatıyor.

şebeke projesi kapsamında yapılan yayınlar geniş bir ekibin kolektif çalışmalarının ürünüdür. Katkıda bulunan herkese teşekkür ederiz. En büyük teşekkürümüz, kurulduğumuzdan beri faaliyetlerimizde yer alan kişi ve kuruluşlara. Görüş ve önerileriyle, alan deneyimleri ve birikimleriyle çalışmalarımıza katkıda bulundular.

şEBEKE koordinasyon ekibi ve danışmanları

GENÇLİK POLİTİKALARI: TÜRKÇE ÇEVİRİ İÇİN ÖNSÖZ

Bir politikanın demokratik karaktere sahip olmasının ön şartlarından biri, ilgili kesimlerin o politikanın oluşturulması, uygulanması, denetlenmesi ve geliştirilmesiyle ilgili süreçlere doğrudan katılımıyla ilintilidir. Politikaların demokratik karakterleriyle ilgili göstergeler, bu dörtlü ayağa o kesimin nasıl katıldığıyla ilgili olduğu kadar tüm sürecin referanslarının evrensel haklar çerçevesinde konumlandırılmasıyla da bağlantılıdır. Gençlik politikalarını da bu çerçevede ele almak gerekir.

Bir ülkede bir gençlik politikasının olması, o politikanın o ülkedeki gençlerin lehine olduğu anlamına gelmez. Benzer biçimde ilgili politikanın oluşturulmasına gençlerin katılımı da o politikanın “demokratik” nitelikte olduğu sonucu doğurmaz. Elinizdeki kitap bu konulara ışık tutmaktadır.

Türkiye gençlik politikalarıyla ilgili kavramlarla nispeten yeni tanıştı. Bu yüzden gençlerle ve özellikle gençlik çalışmalarıyla ilgili araştırmalar zaten kısıtlı sayıda olduğu gibi gençlerin ve gençlik kuruluşlarının kendi deneyimleri üzerine oluşturdukları yayınlar da çok az sayıda bulunmakta. Buna, varolan bilgi ve deneyimin kitap, makale, rehber, video, röportaj ve foto röportaj gibi başkalarına aktarılabilir biçimlerde olmasıyla ilgili üretim eksikliği de eklenince ciddi bir boşluk söz konusu oluyor.

Elinizdeki kitap işte bu açığı doldurmakla ilgili çabalardan biri. Özellikle gençlik politikalarının demokratik karakterinin vurgulanması amacıyla da referans olarak alınabilecek temel bir kitap olduğu için ŞEBEKE kapsamında çevrilmesine karar verildi. Kitabın özellikle gençler ve gençlik politikalarıyla ilgili tartışmaların nispeten daha fazla yapıldığı bir dönemde çıkıyor olması da tesadüf değil. Bu açıdan bakıldığında kitap sadece teknik bir yaklaşımla

sınırlanan bir gençlik politikası oluşturma sürecini tanımlamaktan öte, nasıl bir gençlik politikası sorusunun cevabına yönelik bir değerler bütününe de referans veriyor.

Birinci bölüm gençlik politikasının ne ve nasıl olması gerektiğine odaklanıyor. Bu bölümü takip eden bölümse gençlik politikası kavramını Avrupa özelinde ele alarak Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi'nin gençlik politikalarıyla ilgili uygulamalarına değiniyor. Ayrıca her iki kurumun gençlik alanında uzun yıllardır devam eden işbirliği ve Birleşmiş Milletler'in gençlik politikaları alanındaki çalışmalarına da örneklerle referans veriyor. Daha sonra gençlerin katılımına neden ihtiyaç duyulması gerektiğiyle ilgili bölümü takiben, gençlik politikasının oluşturulmasına yönelik bir gençlik stratejisinin ne olduğu ve nasıl olması gerektiğiyle ilgili iki bölüme geçiliyor. Son bölümdeyse somut bir örnek üzerinden bir gençlik stratejisinin adım adım nasıl hayata geçebileceğiyle ilgili bir yol haritasına değiniliyor.

Kitap bu haliyle gençlikle ilgili sivil toplum ve kamu kuruluşlarının gençlik politikaları alanında mevcut durumu gençlerin katılımı lehine değiştirebilmelerine yönelik başvurulabilecek önemli bir kaynak olarak karşımıza çıkıyor. Ayrıca yazarın mevcut kavramları basit bir biçimde ele alma ve özetleme başarısı, kitabın gençlik eğitimlerinde de kullanılacak referans ve çarpan etkisi potansiyel olarak büyük bir yayın olmasını da sağlıyor. Kitap bahsettiğimiz her iki açıdan da Türkiye'de gençlik politikalarıyla ilgili temel kaynak eksiğini bir açıdan kapatmaya yönelik çok önemli bir olanak sağlıyor. Ayrıca gençlik politikalarıyla ilgili tartışmaları da zenginleştirecek önemli referansları da içeriyor.

Umarız kitap, gençlerin ve sivil gençlik kuruluşlarının kendilerini ve çevrelerini demokratik değerler çerçevesinde kendi istedikleri biçimlerde şekillendirmelerine yönelik devam eden çalışmalara da destek olarak gençlerin katılımını derinleştirir.

Yörük Kurtaran
Danışman, Şebeke Projesi
Gençlik Çalışmaları Birimi

ÖNSÖZ

Günümüzde, 2009 yılının baharında, gençler bir nesil önceki gençlerden çok farklı bir dünyada yaşıyorlar. 1988 yılında Avrupa Doğu ve Batı olarak ikiye ayrılmıştı, Avrupa Topluluğu ekonomik kalkınmaya odaklanmış olan, 12 üyeli bir “zenginler kulübüydü” ve yurtdışına seyahat etmek çoğu kişi tarafından bir lüks olarak görülüyordu. Günümüze hâkim olan iletişim teknolojileri, internet ve ele sığan küçük cep telefonları çoğumuz için hayal bile edilemezdi.

Son yirmi yılda meydana gelen olağanüstü değişiklikler hakkında çok şey söylenebilir, fakat bu işi başkalarına bırakıyorum. Bu *Gençlik Politikaları Kılavuzu* ile bağlantılı bulunduğum konu ise Avrupa’da gençlik politikalarının Avrupa’nın giderek artan siyasi ve ekonomik gelişmesine paralel olarak gösterdiği gelişme. Bakü’den Barselona’ya, Madrid’den Moskova’ya, gençlerin hayatlarını iyileştirmeye ve kendilerini ilgilendiren konularda her düzeydeki karar alma süreçlerine onları dahil etmeye yönelik ortak çabaların örneğini buluyoruz. Kıtanın tamamında, hükümetler emsali olmayan bir hızla gençlik politikalarıyla ilgili ulusal gençlik stratejileri ve eylem planları geliştiriyor ve bunları gözden geçiriyorlar.

Kuşkusuz politikaların yerel bağlama uyarlanması gerekiyor, ancak birbirimizin deneyimlerinden çok fazla şey öğrenebileceğimiz de ortada. Bununla birlikte, Avrupa’daki gençlik politikaları hakkındaki dikkat çekici ve giderek büyüyen literatüre rağmen, ulusal gençlik stratejisinin nasıl geliştirilebileceğine ilişkin somut tavsiyeler ve pratik örnekler sunan kolayca ulaşılabilecek az sayıda yayın bulunuyor.

Gençlik Politikaları Kılavuzu, ulusal gençlik stratejisinin nasıl geliştirileceği hakkında somut

ve kullanışlı bilgiler sunmayı amaçlıyor. Genç insanların stratejinin geliştirilmesine ve uygulanmasına nasıl dahil olabilecekleri hakkında örnekler veriyor ve Avrupa Birliği'nin yanı sıra, Birleşmiş Milletler'in de gençlik politikası alanındaki çalışmalarının ve gençlik politikasında bir Avrupa standardından bahsedilip bahsedilmeyeceğinin bir incelemesini içeriyor. Kılavuz ayrıca gençlik stratejisinin başından sonuna nasıl geliştirileceğine dair bir model öneriyor. Ancak, sadece bundan ibaret olduğu vurgulanmalı: Bir öneri. Gençlik politikası geliştirmenin özel tek bir formülü yok. Fakat burada detaylı olarak anlatılmış, izlenebilecek bir dizi ilke mevcut.

Bu kılavuzu yazmak için ilhamı veren, doğrudan Moldova (2003) ve Ermenistan'daki (2004) ulusal gençlik stratejileri veya eylem planlarının geliştirilmesinin teşvik edilmesinde serbest danışman ve eğitmen, ayrıca Karadağ (2004-06) ve Sırbistan'daki (2008) strateji süreçlerini takiben izleme uzmanı ve değerlendirmeci olarak çalışmış olmamdır.

2008 yılında, Güneydoğu Avrupa ile Doğu Avrupa ve Kafkaslar'da gençlik politikalarının geliştirilmesi için Avrupa Komisyonu ile Avrupa Konseyi arasındaki Gençlik Ortaklığının gösterdiği çabalara dahil oldum. Hükümetlerin temsilcileri, gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşları ve gençlikle ilgili araştırmacılarla gençlik politikası hakkında düzenlenen üç seminere katıldıktan sonra, Avrupa'nın bütüncül ve sektörler-arası bir gençlik politikasını gençliğin aktif katılımıyla uygulamak konusunda daha kısa süreli bir geleneğe sahip bu bölgelerinde, gençlik politikalarının geliştirilmesine ilişkin ihtiyaçlara ve zorluklara dair daha derin bilgi edindim. Bu faaliyetlere katılmam için bana fırsat sağladıkları ve Gençlik Ortaklığının gençlik politikaları geliştirme gündemi kapsamında *Gençlik Politikaları Kılavuzu*'nu yayınlama olanağı verdikleri için Gençlik Ortaklığı sekreteryasından Hans-Joachim Schild ve Marta Medlinska'ya minnettarım.

Bu makalenin önceki taslakları ile ilgili değerli yorum ve önerilerde bulunan, aralarında James Doorley, Danijela Jovic, Marta Medlirnska, Hans-Joachim Schild, Aleksandra Vidanovic ve Howard Williamson'ın bulunduğu, bazı arkadaşlarıma ve meslektaşlarıma karşı borçluyum. Tavsiyeleri her zaman anlamlı ve isabetli oldu ve nihai ürünün kalitesini artırdı. Bununla birlikte, metinde ortaya çıkabilecek tüm aksilik ve/veya hataların tüm sorumluluğunu üstleniyorum. Bir teşekkür de, adanmışlıkları ve becerileri sayesinde kendi ülkelerinde etkileyici bir ulusal gençlik stratejisinin başarıyla geliştirilmesini sağlayan, Sırbistan Gençlik ve Spor Bakanlığı'ndaki tüm harika insanlar için. *Gençlik Politikaları Kılavuzu* içinde sunulan proje tasarımı modeli, büyük ölçüde bu sürece dayanıyor.

Son olarak, Avrupa gençlik sektörü içinde bana profesyonel bir rehber ve arkadaş olan bir kişiye saygılarımı sunmak isterim. O olmadan, bugün olduğum yere gelemezdim. Avrupa Konseyi Gençlik ve Spor Direktörlüğü Direktör Yardımcısı ve Gençlik Politikası Birimi Müdürü Peter Lauritzen tüm hayatını Avrupa gençlik politikalarına adanmıştır. *Gençlik Politikaları Kılavuzu* onun anısına adanmıştır.

1

GİRİŞ

Ulusal gençlik politikası kavramı Avrupa'da oldukça yerleşmiştir. Avrupa Konseyi ile Avrupa Birliği'nin Avrupa çapında faaliyet gösteren kurumları gençlerin durumunu iyileştirmeyi amaçlayan ulusal politikaların güçlü savunucuları haline gelmişlerdir. Bu kurumların işlettiği farklı mekanizmalar, gençleri birer kaynak olarak gören ve onları etkileyen konularda alınan kararlara genç insanların ve sivil toplum kuruluşlarının aktif olarak katılmalarını garanti eden sektörler-arası bütünsel politikaları, üye olan devletlerin geliştirmesini teşvik eder.

Son on yılda, Avrupa'da ulusal gençlik politikalarının ilerleyişini hızlandıran ve bu politikaları yeni bir düzeye çıkaran gelişmeler yaşandı. Bunların ilki, Avrupa Konseyi'nin 1997 yılında Finlandiya'nın ulusal gençlik politikasına ilişkin ilk uluslararası uzman incelemesi yoluyla oluşturduğu, gençlik politikası stratejilerini daha fazla geliştirmek için yönlendirilmeye hevesli üye devletler arasında hızla popüler olan ulusal gençlik politikalarını değerlendirme mekanizmasıdır. 2009 baharı itibarıyla, 16 üye ülkenin uzman incelemeleri tamamlanmış¹ ve pek çok ülke kendi politikalarının incelenmesi için başvuruda bulunmuştu.

İkinci olarak Güneydoğu Avrupa İstikrar Pakti'nin bir parçası olarak 1999 yılında kurulan Gençlik Çalışma Grubu, Balkanlar'da gençlik politikası alanında ulusal faaliyet planlarının geliştirilmesini aktif şekilde teşvik ederek gençlik politikası alanında yeni bir dinamik yarattı.

Bu, Güneydoğu Avrupa'da gençlik politikalarının geliştirilmesinde olumlu bir etki yarattı ve Romanya 2001 yılında Ulusal Gençlik Eylem Planı'nı başlatan ilk ülke oldu.

¹ Uluslararası gençlik politikası incelemeleri tamamlanmış ülkeler şunlardır: Ermenistan, Kıbrıs, Estonya, Finlandiya, Macaristan, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Malta, Moldova, Hollanda, Norveç, Romanya, Slovakya, İspanya ve İsveç.

Üçüncü olarak, Avrupa çapında gençlerle gerçekleştirilen geniş kapsamlı bir danışma sürecinin ardından, Avrupa Komisyonu 2001 yılı Kasım'ında gençlik hakkında "Avrupa Gençliği için Yeni Bir İtici Güç" başlıklı Beyaz Kitabı sundu. Bu, gençlik politikası meselesini 10 aday ülkenin Avrupa Komisyonu'nun rehberliğine ve yönlendirmesine oldukça açık ve AB politikalarına paralel politikalar geliştirmeye hevesli oldukları bir dönemde Avrupa Birliği sahnesinin önüne yerleştirdi.

Avrupa genelindeki ulusal gençlik politikaları farklılıklar içerir. Farklı sorunlara cevap verdiklerinden kültürel açıdan özgündürler ve ellerinde çok farklı kaynaklar bulunan ülkelere geliştirilir ve uygulanırlar. Buna rağmen yine de gençlik politikaları için bir "Avrupa standardından" bahsetmek mümkün müdür? Ve günümüz Avrupa'sında ulusal gençlik stratejisinin geliştirilebilmesi için ortak bir model önermek anlamlı mıdır? Bu kılavuz her iki soruya da olumlu cevap vermenin mümkün olduğunu gösteriyor. Kılavuz aynı zamanda gençlik politikası ve gençliğin katılımı kavramlarını tartışırken, Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi ve Birleşmiş Milletler sisteminin bu alandaki politikalarını incelerken ve ulusal gençlik stratejisi belgesi geliştirme sürecinde dikkate alınması gereken bir dizi unsura ilişkin tavsiyelerde bulunuyor. Son olarak bir ulusal gençlik stratejisi sürecinin nasıl uygulanabileceğine dair somut bir örnek sunuyor.

Gençlik Politikaları Kılavuzu, hem kendi gençlik politikalarını iyileştirmek amacıyla hükümetlerine yönelik lobi faaliyetleri yürütmek için "cephane" ve ilham isteyen sivil toplum kuruluşlarında çalışan genç aktivistleri, hem de ulusal gençlik politikasının nasıl geliştirilebileceği hakkında yeni fikirler ve örnekler arayan politikacılarla diğer devlet yetkililerini hedefliyor. Kitap temel olarak, gençlik politikasında kaynak temelli ve sektörler-arası bir perspektif uygulamak konusundaki gelenekleri kısıtlı olan Güneydoğu ve Doğu Avrupa ile Kafkaslar'daki ülkeleri hedef alıyor. Bununla birlikte, içeriği Avrupa'nın geri kalanında ve ötesinde gençlik politikası uygulayanların ilgisi çekebilir.

Dünya Bankası'nın 2007 Dünya Kalkınma Raporu'na göre genç insanlara yönelik başarılı politikalar geliştirmeyi bu kadar güçleştiren üç ana neden bulunuyor.² Öncelikle başarılı bir gençlik politikası somut eylem için açık öncelikler ve önlemler de içeren tutarlı, bütüncül ve sektörler-arası bir strateji geliştirmek için pek çok sektörü kapsayan bir çalışma gerektiriyor. Halbuki günümüzde gençlik politikası sıklıkla ayrı olarak ele alınıyor ve genel ulusal kalkınma politikasına dahil edilmiyor. İkinci olarak, kendilerini etkileyen politikaların tasarlanması ve uygulanmasında genç insanlar söz hakkına sahip olmadıklarında gençlik politikaları başarısız oluyor. Ve son olarak, konuyla alakalı çok az başarı hikâyesi ve en iyi uygulama örneği olduğu gerçeği de gençlik politikalarında başarıyı yakalamayı güçleştiriyor.

Gençlik Politikaları Kılavuzu, ulusal gençlik stratejisinin bu güçlükler dikkate alınarak nasıl geliştirilebileceğine odaklanıyor. Hükümetlerarası işbirliği ve sektörler arası yaklaşımı sürdürme ihtiyacı üzerinde duruyor. Ayrıca, burada sunulan strateji geliştirme modelinin merkezinde, genç insanların ve özellikle gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarının aktif katılımı yer alıyor. Bunlara ilaveten, bazı Avrupa ülkelerinin, okurlar açısından uygulanabilir ve kullanışlı olabilecek olan, geçmiş ulusal gençlik stratejisi geliştirme deneyimlerini anlatıyor. Yerel ve bölgesel düzeylerde gençlik politikaları geliştirilmesi açısından da ilham verici bir araç olabilir.

2

Dünya Bankası (2007), s. 211-212.

* Yazar sektör ifadesini eğitim, sağlık, sivil toplum gibi farklı alanlar anlamında kullanmaktadır. Bkz. bölüm 2.7. - e.n.

Son bir not olarak, bu yayının ulusal gençlik stratejisi geliştirmek -planı oluşturmak- üzerinde yoğunlaştığı belirtilmeli. 5. Bölüm politikaların nasıl uygulanacağına dair bazı görüşler içeriyor, fakat asıl odak yine de ulusal düzeyde -gençlerin aktif katılımı ile- bir gençlik stratejisi geliştirmeye ilişkin yöntemler, araçlar ve referanslardır.

2

ULUSAL GENÇLİK POLİTİKASI NEDİR?

Ulusal gençlik politikası, bir hükümetin ülkesindeki genç nüfus için iyi yaşam koşullarını ve olanaklarını garanti altına almak yönündeki bir taahhüdü ve pratiğidir. Az veya çok odaklı, daha zayıf veya daha güçlü, daha dar veya daha geniş kapsamlı olabilir. Bir gençlik politikası illa ki özel bir strateji belgesi ile detaylandırılmak zorunda değil (ancak tabii ki tercih edilir), fakat bir bütün haline geldiğinde bir hükümetin genç insanları ilgilendiren meseleleri nasıl ele aldığını belirleyen yerleşik bir dizi siyasi pratikten oluşabilir veya kaynağını bir dizi farklı belgeden alabilir. Bir gençlik politikasının (veya başka bir politikanın) yasal bir mevzuata dayanması bir önkoşul değil; bu daha çok ulusal koşullara bağlı olacaktır. Bununla birlikte bir gençlik politikasının güçlü ve etkili olabilmesi için bu bölümde ele alınacak bazı faktörlere uygun olması gerekiyor.

Bir gençlik politikasının gerçekte ne olduğunu kategorize etmenin farklı yolları var. Bunun nedeni gençlik politikasının sadece içermesi gereken konular listesinden ibaret olmaması. Ayrıca yöntem, hedef gruplar, paydaşlar, bütçe ve benzeri konularla da ilişkili. Avrupa Konseyi'nin uluslararası gençlik politikaları inceleme sürecinde merkezî role sahip olan Howard Williamson gençlik politikasının beş unsuru bulunduğunu savunuyor.*

Kapsam (kapsanan coğrafi bölge ve sosyal gruplar ve bunlara ek olarak siyasi etki alanı);
Kapasite (hükümet ile gençlik STK'larının rolleri ve ilişkileri);
Yetkinlik (mesleki eğitim ve kalifikasyon sorunu);
İşbirliği, koordinasyon ve bütünlük (dikey ve yatay olarak);
Maliyetler (mali kaynak ve insan kaynağı gereksinimleri).

* Bu beş unsur, İngilizcede "5C" olarak bilinmektedir. - ç.n.

Bu bölümde, gençlik politikasına dahil edilmesi gereken belirli politika alanlarını tartışmak kadar derine inmeden, etkili, modern ve Avrupa'ya yönelik bir ulusal gençlik politikası için gerekli olarak algıladığım şartların çerçevesini çizeceğim. Aşağıda ele alınan konuların pek çoğu sonraki bölümlerde daha da geliştirilecek.

2.1. Gençlik üzerinde açıkça tanımlanmış bir hükümet otoritesi

Gençlikle ilgili konularda eşgüdümü sağlayan organ olarak ve ulusal gençlik politikasının geliştirilmesini koordine etmesi için bir hükümet otoritesine sorumluluk verilmelidir. Bu genellikle bir bakanlıktır. Bu hükümet otoritesinin bir bakanlık olmadığı örneklerde yetkili organın bir bakanlıkla doğrudan güçlü bağlarının bulunması özellikle bakanlıklar arası işbirliğinin sağlanması için çok önemlidir.

Bir ülkenin ulusal gençlik stratejisi uygulamanın eşgüdümünden sorumlu bir hükümet otoritesi olmaksızın geliştirildiği örnekler de mevcuttur. Böyle örneklerde, genç insanlarla ve sivil toplumla geniş kapsamlı konsültasyonların yapıldığı ancak hükümet tarafından çok az sahiplenilen stratejilerin geliştirilmesine epey kaynak ve zaman harcanmıştır. Sonuçta elde edilen ise, asla uygulamaya geçmeyen bir strateji olmuştur. Bunun yerine, taslak stratejinin geliştirilmesi süreci, katılan kişiler ve örgütler için bir eğitim ve kapasite geliştirme alıştırması işlevi görmüş, fakat ülkedeki gençlerin durumlarını iyileştirmek açısından pek bir katkısı olmamıştır.

2.2. Açık şekilde tanımlanmış bir hedef grup

Bir kişi ne zaman "genç" olarak kabul edilir? Gençlik kavramı biyolojik olarak belirlenmekten çok, toplumsal olarak inşa edilir; bunun anlamı zamana, toplumun sosyo-ekonomik gelişimine ve hatta kime sorduğunuza bağlı olarak değişiklik gösterebilmektedir. Ulusal gençlik politikasının hedef grubunun kimler olması gerektiği sorusunun cevabı bu nedenle farklı AB ülkelerinde farklılıklar gösterir ve ulusal bağlama dayanır. Hangi yaş kategorisinin Avrupa içindeki "genç insanları" tanımladığı sorusunun evrensel olarak geçerli tek bir doğru cevabı yoktur. Bazı ulusal gençlik politikalarının alt ve üst yaş için katı sınırları bulunurken, diğerleri daha ziyade bir "çocuk ve gençlik politikası" uygulayarak çocukluk ve gençlik arasında daha muğlak sınırlarla hareket eder.³ Bununla birlikte, Avrupa'da birçok ülke, kendi hedef gruplarını Avrupa Komisyonu'nun *Gençlik Hakkındaki Beyaz Kitap'ta* yaptığı tanım olan 15 ile 25 yaş arasındaki gençler olarak tanımlayan gençlik politikalarına sahiptir. Bu, farklı hedeflere sahip politikalar için farklı yaş sınırlarının kullanılması anlamına gelse bile, yine de asıl önemli olan, politikanın açıkça tanımlanmış alt ve üst yaş sınırları için yürütülmesidir.

Bir insanın ne zaman "genç" olduğunun ve dolayısıyla ne zaman bir "gençlik politikasının" hedefi olduğunun cevabı gerçekten öznelidir. Küresel bir dünyada toplumlar hızla ve sürekli olarak değişiyor. Genç insanların sosyal koşulları kadar, gençlerin (ve tüm nüfusun) hükümetin rolüne ilişkin beklentileri de öyle. Bunun gençlik politikaları alanına nasıl yansıtıldığına ve Avrupa kıtasının farklı bölümlerinde kendini nasıl gösterdiğine ilişkin tek bir örneği -barınmaya erişimi- ele alalım. Güneydoğu Avrupa, Doğu Avrupa ve Kafkaslardaki zorlu sosyo-

³ Williamson, Howard (2002), s. 31-32, Hollanda'da uluslararası gençlik politikası incelemesini yürüten ve daha geniş kapsamlı bir "gençlik ve çocuk politikası" ile faaliyet göstermenin hem olumlu hem olumsuz sonuçları olabileceğini savunan uzmanlara atıfta bulunur. Olumlu açıdan bu çocuklara yönelik politikalarla gençlere yönelik olanlar arasında "görünmez" geçişler sağlanmaktadır. Uzmanlar ekibi olumsuz açıdan ise politikaların genç insanların aleyhine olacak bir şekilde çocuklara odaklanması yönünde engellenemez bir eğilim olduğunu vurgulamaktadırlar.

ekonomik koşullar bu bölgelerin tecrübe ettikleri yüksek seviyelerdeki gençlik işsizliğiyle bir araya gelince, pek çok gencin eğitimlerini tamamlamalarının tek sonucu kendilerini oldukça düşük ücretli bir işte bulmak veya işsizlik istatistiklerine girmektir. Kendilerini geçindiremedikleri ve konut piyasasına giremedikleri için ailelerinin evlerinde yaşamaya ve mali ve diğer desteklerine bağımlı kalmaya devam ederler. İnsanlar bir önceki nesile kıyasla çok daha büyük bir yaşta mali olarak kendi kendilerine yeter hale geldiklerinden ve kendi ailelerini kurduklarından, gençlik olarak adlandırılan grubun üst yaş sınırını yukarı doğru zorlarlar. Bu nedenle genç nesile uygun fiyatlı konut sağlamak için uygun koşulları yaratma meselesi Avrupa çapında birçok ülke için gençlik politikası alanındaki önemli sorunlardan biri haline gelmiştir.

Bir gençlik politikası tüm genç insanları hedeflemeli. İlerleyen bölümlerde geliştirecek argümanı da düşününce, hükümet genç insanları bir kaynak olarak görmeli ve bu yüzden gençlik politikasının odağını genç insanların birer yurttaş olarak gerçek potansiyellerini hayata geçirebilmelerini destekleyecek olanakları kolaylaştırmak olmalıdır. Hükümetlerin daha zayıf durumda olan veya özel ihtiyaçları olan gençlerin haklarından ve olanaklardan faydalanmalarını güvence altına almak konusunda özel bir sorumlulukları bulunur. Bunlar örneğin yoksulluk içinde yaşayan, engelli olan, suça karışmış olan veya alkol tüketimi ya da uyuşturucu kullanımına bağlı sorunları olan genç insan gruplarını kapsar. Bu gençlerin daha yakından takip edilmeye ve rehberliğe ihtiyaçları vardır ve bu nedenle de ulusal gençlik stratejisi tarafından özellikle hedeflenmelidirler.

2.3. Somut ve şeffaf bir strateji

Yüksek kalitede bir ulusal gençlik politikası, bir ülkenin gençlik örgütlerine veya gençlere en yüksek bütçeyi tahsis etmek değildir. En iyi politika, bir strateji ile detaylandırılmış, daha çok genç nüfusun gerçek ihtiyaçlarını olabileceği en iyi şekilde inceleyen ve bunlara cevap veren, somut amaç ve hedefler koymayı başarabilen ve bu hedeflere olabilecek en iyi şekilde ulaşacak önlemler uygulayan politikadır.

Bir strateji uzun dönemli amaçları, hedefleri ve önlemleri ve bu amaçların belirlenmesini meşru kılan analizleri içermesi gerekirken, ayrı bir faaliyet planında kısa ve orta vadeli (örneğin dört yıllık) hedefler, önlemler, göstergeler veya eşikler ve önerilen eylemler özetlenmelidir. Bunun yanı sıra elbette hükümet veya parlamentonun onayına sunulacak bir bütçe de olmalıdır.

İyi bir strateji için kaliteli göstergeler veya eşiklerle yakından bağlantılandırılmış, açık hedefler, amaçlar ve önlemler elzemdir. Genel hedefleri amaçlara, önlemlere ve göstergelere ve son olarak da faaliyetlere ayırtmak, eğitim ve özel uzmanlık gerektiren bir süreçtir. Bu nedenle birçok örnekte strateji geliştirme yönteminde uzman, dışarıdan kişilerin getirilmesine ihtiyaç duyulacaktır.

Strateji geliştirme, izleme ve değerlendirme aracı olarak uluslararası çapta çokça kullanılan bu tür yöntemlerden biri Mantıksal Çerçeve Yaklaşımıdır (MÇY).⁴

⁴ Mantıksal çerçeve yaklaşımı (MÇY), amaçlanan girdiler, planlanan faaliyetler ile beklenen sonuçlar arasındaki mantıksal bağlantıları vurgulayarak, bir projenin ana unsurlarını yapılandırma yoludur. Projelerin tasarımı, izlenmesi ve değerlendirilmesinde sıklıkla kullanılan bir yönetsel araçtır. MÇY 1960'ların sonunda USAID tarafından geliştirilmiştir ve o zamandan beri uluslararası kalkınma ajansları kadar ulusal hükümetler ve uluslararası örgütler tarafından da yaygın biçimde kullanılmaktadır.

Örneğin Avrupa Komisyonu veya Birleşmiş Milletler kurumlarına yapılan yüksek bütçeli proje hibesi başvuruları bu türden becerileri gerekli kıldığından, strateji geliştirme yöntemi uzmanları genellikle bu tür uluslararası örgütlerde bulunabilir.

Tüm farklı unsurlarıyla somut bir strateji geliştirmek, izleme ve değerlendirme için etkili bir çerçeve tasarlamak açısından da önemlidir. Gençlik politikasının izlenmesi ve değerlendirilmesine ilişkin bir plan ya ana planın içine dahil edilmeli ya da en azından kamuoyu ile paylaşılmalıdır.

Gençlik politikası şeffaf olmalıdır. Bu birçok şeyi birden ifade eder. Planın uygulanmasındaki genel eşgüdümün sorumluluğunu hangi hükümet otoritesinin -bir bakanın veya üst düzey bürokratin- üstleneceği açıkça belirtilmelidir. Politikanın ele aldığı farklı alanlar için hangi bakanlıkların sorumluluk alacağı da açık olmalıdır. Aynı zamanda amaçların bir taraftan hedeflerle, diğer taraftan somut faaliyetlerle ilişkisinin açık ve bariz olması gerektiği anlamına da gelir. Son olarak şeffaflık, bir ülkenin karşı karşıya kaldığı siyasi sorunlar hakkında açık olmak ve siyasi stratejide bunlara çözüm sunmak konusunda istekli olmak anlamına da gelir.

Ulusal gençlik stratejisinin somut ve şeffaf olmasını garanti altına almakla, hükümette kararları verenleri bu stratejinin öznelere olan gençlere ve genel anlamıyla yurttaşlara karşı hesap verebilir kılmak arasında ciddi bir bağ vardır. Şeffaflığı korumak ayrıca güven inşa etmenin sağlam bir yoludur. Bu konu bu kılavuzun ileriki bölümlerinde daha kapsamlı bir biçimde tartışılacaktır.

2.4. Bilgiye dayalı bir politika

Bir gençlik politikası genç insanların ihtiyaçlarına ilişkin algılara değil, araştırmalarla belgelenebilen gerçek hayattaki ihtiyaçlarına dayanmalıdır. Bilgiye dayalı bir politika iki farklı bilgi boyutunu kapsar: Araştırma/bilimsel bilgi ve pratik/deneyimsel bilgi. Her ikisi de politika geliştirme açısından eşit öneme sahiptirler.

Ulusal gençlik stratejisi geliştirmeyi planlayan her hükümet, öncelikle genç insanlarla ilgili güncel araştırmaları toplama veya mevcut malzemenin yetersiz olması durumunda bu türden araştırmalara önyak olma ihtiyacı duyacaktır.

Stratejinin uygulanmasında kanıtlara dayalı bir yaklaşım kritiktir. Genç insanları iş piyasasına çekmeyi amaçlayan bir politika söz konusu olduğunda hangi önlemlerin işe yarayıp yaramadığını başka nasıl kesin olarak bilebiliriz? Veya genç suçlularla toplum tarafından tam olarak kabul gören yurttaşlar olmaları için nasıl çalışabiliriz? Burada mesele sadece hangi önlemlerin kullanılacağıyla sınırlı değildir; ne zaman ve nasıl uygulanacaklarını da içerir. İlgili araştırmaları kullanmak bize bu soruların doğru cevaplarını bulmakta yardımcı olacaktır.

Son olarak, gençlik politikasını ilgili kanıtlara dayandırmak izleme ve değerlendirme süreci için de şarttır. Ancak geniş kapsamlı saha araştırmalarının sağlayacağı doğru, temel veriler olmaksızın, gençlik politikasının gerçek etkisini ölçmek imkânsız olacaktır.

İlgili araştırma topluluklarıyla düzenli ilişkiler sürdürmek ve gençler hakkındaki araştırmaları teşvik etmek ve desteklemek gençlikle ilgilenen devlet kurumunun sorumluluğudur.

Bu ilişkiler, bakanlık personeli ve yetkililerinin son gelişmeler ve gençlik hakkında sürmekte olan araştırmalar hakkında bilgilendirilecekleri düzenli toplantılarla ve/veya araştırma toplulukları, hükümet temsilcileri ve gençlik alanındaki sivil toplum sektörünü bir araya getirecek (senelik) seminerler ya da konferanslarla sürdürülebilir.

2.5. Gençleri sorun değil, kaynak olarak görmek

Gençlik politikasına ilişkin, bazıları bir hükümetin gençlerin toplumdaki rolünü nasıl algıladığını yansıtan, farklı perspektifler olabilmektedir. “Gençler bir sorun değil, kaynaktır” cümlesi çok bilinen bir klişe olsa da, gençleri “kaynak” veya “sorun” olarak görmek gerçekten gençlik politikası açısından önemli, birbirine zıt bakışlardır.

Hükümetlerin gençlik politikasına olan yaklaşımlarına daha çok soruna yönelik yaklaşım egemen olagelmıştır. Böyle bir perspektifte, genç insanlar ya savunmasız ve tehdit altındadırlar ve bu yüzden hükümet politikalarıyla korunmalıdırlar ya da sorun çıkaran kişilerdir. Ya yetiştirilişleri ve koşulları nedeniyle potansiyel kurban olarak ya da kişisel özellikleri ve karakterleri yüzünden potansiyel suçlu olarak görülürler.⁵ Bu yaklaşımın sonucu, farklı sektörler arasında eşgüdümün kısıtlı olduğu veya hiç olmadığı ve genç nüfusun ancak belli kesimlerini hedef alan bir gençlik politikası olur.

Genç insanları kaynak olarak -gençleri kendi başarılarına faydalı birer yurttaş olarak- gören bir perspektifte, gençlik politikasının odağı doğal olarak tüm genç insanların topluma aktif katılımını sağlamak ve birer yurttaş olarak tüm potansiyellerini gerçekleştirmelerine olanak sağlamak amacıyla onları güçlendirmenin yollarını aramak ve bulmak olur. Ayrıca genç insanların kendi yaş gruplarına uygun bir şekilde yaşamalarını, bağımsızlıklarını ve eleştirel düşüncenin teşvik edilmesini destekler. Böyle bir politika tüm gençleri hedef alır ve onlara, ihtiyaçlarına ve yaşadıkları sorunlara karşı hükümetin sektörler arası, bütünlüklü bir şekilde yaklaşmasını amaçlar. Bu perspektife göre hükümetin rolü, genç insanlara “olanak paketleri” sunmaktır.

Bu kılavuzda bu zıt iki algı farklarını aydınlatmak amacıyla teorik modeller olarak anlatılıyor. Bununla birlikte odağı sürekli olarak soruna yönelik olan bir yaklaşımdan, gençlerin topluma aktif olarak katılabilecek birer kaynak olarak görülmesine doğru kaydırma gereği, asıl vurgulanması gereken noktadır. Doğu Avrupa ve Güneydoğu Avrupa ülkeleri, hem tarihsel olarak hem de siyaseten genç nüfus üzerinde sıkı bir devlet kontrolünün yanı sıra soruna yönelik gençlik politikaları miras aldıklarından, bu açıdan kendilerine özgü engellerle karşılaşıyorlar.

2.6. Gençlerin katılımını teşvik etmek

Gençlik politikasının genç insanları birer kaynak olarak görme ihtiyacı duyması argümanına paralel olarak, bu politika gençlik politikasının hem geliştirilmesine hem de uygulanmasına genç insanların sürekli bir şekilde nasıl katılacaklarına ilişkin kurallar içermeli.

Gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşları gençlerin katılımına ilişkin herhangi bir

⁵
Nisan 2009).

Walther, Andreas, vd. (2002), s. 28-29. <http://www.iris-egris.de/yoyo/pdf/YoyoWP1-StateofArt.pdf> (erişim tarihi:

model veya mekanizmada önemli bir rol oynamalı ve hükümet tarafından güçlü bir şekilde tanınmalı ve desteklenmelidir. Sivil toplum kuruluşlarının bünyelerinde birçok genç insan bulunur. Bu nedenle, gençleri ilgilendiren konularda seslerini duyurabilmeleri demokratik haklarıdır. Pek çok Avrupa ülkesinde, gençlik STK'ları için bir şemsiye birlik işlevi gören ulusal gençlik konseyleri bulunur. Bu konseyler gençlik politikasının geliştirilmesinde hükümetin bir ortağı olarak ayrıcalıklı bir rol oynamalıdır. Gençlik politikasının geliştirilmesi ve uygulanmasına gençlik STK'larını dahil etmek aslında Avrupa'da önemli bir standart haline gelmiştir ve her tür idari düzeyde yerine getirilmesi beklenir.

Gençlik politikası gençlik alanında çalışan sivil toplum sektörünü açık bir şekilde tanımalı ve yurttaşlığı teşvik etmenin ve toplumu şekillendirmede aktif sorumluluk almanın bir yolu olarak gençleri bu tür sivil toplum kuruluşlarına katılmak konusunda cesaretlendirecek faaliyetler içermeli.

Ancak gençlik örgütlerinin üyesi olmayan birçok genç insan da var ve gençlik politikasının kendilerini etkileyecek olan konularında, özellikle bir hükümetin yeni bir ulusal gençlik stratejisi geliştirmesi gibi ülkenin gençlik politikasındaki yaklaşımını yeniden yönlendirmek anlamına gelen önemli aşamalarda, bu gençlere de danışılması için hükümet fırsat yaratmalıdır. Bu tür durumlarda, hükümet tüm ülke çapında, genellikle yerel düzeyde genç insanlarla kapsamlı ve açık konsültasyonlar düzenlemelidir. Bu tür konsültasyonlar, yerel yönetimlerin desteği alınarak eğitim sistemi yoluyla veya gençlik STK'larıyla birlikte düzenlenebilir.

2.7. Gençlik politikasına sektörler arası bütünleştirilmiş bir yaklaşım

Hükümetlerin ulusal gençlik politikası içinde yer alması gereken geniş kapsamlı sorumlulukları bulunur. Her Avrupa ülkesinde eğitim ana politika sektörlerinden biri olarak görülmektedir; sağlık ve istihdam da her hükümet için eşit derecede önemli politika alanlarıdır. Gençlik politikası açısından asıl önemli olan, bu politikanın hükümetin tüm farklı politika sektörlerini birbirleriyle ilişkili şekilde nasıl ele alacağı konusunda uyumlu ve bütünleştirilmiş bir strateji içermesi gereğidir. Farklı sektörlerle ait gibi görünen, fakat bununla beraber birbirleri üzerinde önemli etkileri olan ve bu yüzden eşgüdümü gerekli kılan birçok politika alanı mevcuttur. Örneğin eğitimin (bir sektör) düzeyinin ve kalitesinin genç insanların mezuniyetten sonra düzgün bir iş (farklı bir sektör) bulup bulamayacakları üzerinde doğrudan etkisi vardır ve eğitim ayrıca genç insanların sağlık konularındaki (bir üçüncü sektör) farkındalıklarını da etkileyebilir.

Gençlik politikasının çok farklı alanlarda geleneksel politika alanlarını ortak kesen önemli unsurları vardır. Eğitim, istihdam ve sağlık arasındaki ilişki bunlardan biridir. Başka bir örnek, formel eğitim, formel olmayan* eğitim ve mesleki becerileri bir arada kapsayan hayat boyu öğrenme konusudur; bir gençlik örgütüne üyeliğin veya bir gençlik kulübünde gönüllü öğretmen veya gençlik lideri olarak çalışmanın bir gence formel eğitim sistemiyle öğre-

* "Formel eğitim" olarak çevirilen *Formal education* okullar aracılığıyla verilen resmi müfredata tâbi eğitimidir. "Formel olmayan öğrenme" olarak çevirilen *Non-formal learning* kavramı resmi ya da resmi olmayan bir müfredat aracılığıyla kamu ve sivil toplum kuruluşları tarafından "öğrencilere" planlanmış bir öğrenme programı çerçevesinde sunulan eğitimlerdir. Bu kavramlar, eğitim alanında örgün (formel) eğitim ve yaygın (formel olmayan) eğitim olarak kullanılmaktadır. Ancak gençlik çalışmaları alanında formel ve formel olmayan eğitim olarak kullanıldıkları için kitapta bu yaklaşım izlenmektedir. Son olarak kitapta "enformel öğrenme" ile kastedilen ise öğrenmenin planlanmış bir program aracılığıyla değil, "iş" yapılarak gerçekleşmesi gereken *informal learning*'tir. -e.n.

nemeyeceği değerli hayat becerileri edindirdiğini biliyoruz. Ayrıca bir başka örnek vermek gerekirse, spor faaliyetlerine katılmanın ve boş zamanlarını başka yollarla dolu ve kaliteli şekilde değerlendirmenin - örneğin gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarına katılım gibi - yasal olmayan uyuşturucu veya alkol kullanımını üzerinde, hatta suça yönelen genç sayısı üzerinde bir etkisi olduğu da bilinir.

Farklı sektörlerdeki politikaların eşgüdümünü sağlamanın yollarını bulma ihtiyacı, bizi gençlik politikasından sektörler arası bir politika olarak bahsetmeye iter. Bütünleştirilmiş bir politika derken, stratejinin farklı bölümlerinin uygulaması farklı bakanlıkların veya devlet organlarının sorumluluğunda olsa bile, hükümetin bu farklı alanlardaki eylem ve önlemleri arasında, gençliğe yönelik kapsamlı bir strateji içinde eşgüdüm sağlanmasından bahsediyoruz.

2.8. Bakanlıklar arası eşgüdüm

Gençlik politikası diğer kamu politikalarından birçok politika alanına değmesi nedeniyle ayrılır. Bu nedenle gençlik stratejisinin geliştirilmesi sürecine farklı bakanlıkların ve devlet kurumlarının katılımını sağlamak şarttır. Bu türden bakanlıklar arası bir eşgüdüme dahil olacak olan bakanlıkların hangileri olacağını ulusal bağlam belirleyecektir, fakat genel olarak en azından sağlık, istihdam, eğitim ve kültür alanlarından sorumlu bakanlıkları kapsar.

Bakanlıklar arasında başarılı bir eşgüdüm sağlamak güçtür ve pek çok ülkede epey mücadele gerektirdiği ortaya çıkmıştır. Her biri süreçte başı çeken kurum olmak istediğinden ve genelde farklı çalışma kültürlerine, çatışan çıkarılara vb. sahip olduklarından, farklı devlet kurumlarının aynı stratejiyi güçlü bir şekilde sahiplenmelerini sağlamak zordur. Bununla birlikte, Avrupa ülkelerinde bakanlıklar arası düzgün eşgüdümü güvence altına almak için mekanizmalar içeren gençlik politikaları bulunur. Bu, bakan yardımcılardan oluşan bir komite olabileceği gibi, üst düzey devlet görevlilerinden oluşan bir çalışma grubu da olabilir. Gençlik politikası geliştirme sürecinde bakanlıklar arasında düzgün eşgüdüm sağlamak, en az politikanın uygulanma sürecinde olduğu kadar önemlidir.

2.9. Bağımsız bir bütçe

Ulusal gençlik politikasının vaat ettiği önlemleri ve faaliyetleri gerçeğe dönüştürebilmek için bağımsız bir bütçeye sahip olması gerekecektir. Bu bütçe farklı devlet organlarına ayrılan ödeneklerden oluşabilir ve düzgün bir şekilde koordine edilmelidir.

Eğer bir hükümet gençlik STK'larının ve örgütlü hayatın katkısını kabul ediyorsa, gençlik inisiyatiflerinin ve sürdürülebilir bir gençlik STK'ları sektörünün geliştirilmesi için fon da ayırıyor olmalı. Pek çok Avrupa ülkesinde yerleşik hale gelmiş olan pratiğe paralel olarak, hükümetler bir sekreteryaya sahip olmalı ve doğrudan proje temelli olmayan başka görevleri (yasal toplantılar, üyelerle iletişim gibi) yerine getirebilmeleri için gençlik örgütlerine bütçelerinin bir bölümünü idari hibeler olarak adlandırılan yolla tahsis etmelidir. Gençlik STK'ları sektörü tarafından yürütülecek faaliyetlerin uygulamaya geçmesi için gereken proje hibeleri için de bir devlet bütçesi bulunmalı.

2.10. Yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde kurulan bağlantılar

Ulusal gençlik politikası ulusal düzeyde atılması gereken adımların ve alınması gereken önlemlerin ana hatlarını çizmeli. Yine de gençlik politikası aynı zamanda yerel (ve bölgesel) düzeyde ne tür ihtiyaçlar bulunduğu odaklanmadan ve yerel idari kurumların aktif katılımı olmadan gerçeğe dönüşemez. Bu nedenle yerel ve bölgesel otoritelerin yetkilerini ve sorumluluklarını tanımalı ve bu politikayı onlarla işbirliği, eşgüdüm ve ortaklık halinde uygulamaya geçirmenin yollarını ve araçlarını önermelidir.

Belediyelerin yerel düzeyde ne derece özerk oldukları ülkeden ülkeye farklılık gösterir. Her halükârda, gençlik politikası yerel yönetimlere teşvik, rehberlik, en iyi uygulama örnekleri ile diğer türden saikler sağlayacak şekilde tasarlanmalı. Yerel düzeydeki devlet otoriteleri ulusal düzeydeki çabaların bir sonucu olarak gençlik sorunlarına eğilmek ve yerel gençlik eylem planları geliştirmek için motivasyon desteği almalı.

2.11. Avrupa ve uluslararası pratiklerle paralellik

Bir sonraki bölüm nelerin gençlik politikasının “Avrupa” çapındaki veya “uluslararası” standartları olarak görülebileceğini özetliyor, Avrupa ile uluslararası çaptaki resmi belgelere ve pratiklere atıfta bulunuyor. Herhangi bir ulusal gençlik politikası açık ve şeffaf bir şekilde, genç insanların ve gençlik STK'larının sürece aktif katılımlarını sağlayacak ve gençlik politikası geliştirmenin bu standartlara ne derece uyumlu olabileceği dikkate alınacak şekilde geliştirilmeli ve uygulanmalı.

3

AVRUPA'DA GENÇLİK POLİTİKASI

...ve gençlik politikasında bir "Avrupa" standardı veya "uluslararası" standart var mı?

Gençlik politikasındaki Avrupa standardı nedir ve bu düzeye ulaşabilmek için ne yapmamız gerekir? Bu soru ülkesini Avrupa Birliği üyeliği yoluna sokmak veya başka nedenlerle kendi ulusal gençlik politikalarının kalitesini artırmak isteyen ve gençlik politikasında "Avrupa" standartlarına veya "uluslararası" standartlara ulaşmak için gerekenlere yönelik bir şablon görmek arzusunda olan gençlik politikası aktivistleri ve devlet yetkilileri tarafından sıklıkla sorulur.

Peki Avrupa çapında veya uluslararası bir gençlik politikasının nasıl olması gerektiği hakkında açık amaç ve hedefleri olan bir şablon veya formül var mı? Haliyle, bu soruya verilecek kısa ve öz bir cevap yok. Önceki bölümde belirtildiği üzere, ulusal gençlik politikası her ülkenin kendi bağlamına ve gerçekliğine dayanır. Hepsi Avrupa Konseyi üyesi olan Arnavutluk, Avusturya ve Ermenistan gibi ülkelerdeki öncelikler ve mücadele alanları haliyle farklılık gösterecek. Bununla birlikte, Avrupa'nın hükümetlerarası kuruluşları (Avrupa Konseyi ile Avrupa Birliği) özellikle son on sene zarfında Avrupa'da ulusal gençlik politikaları geliştirilmesini şiddetle savunmuşlardır ve gençlik politikasında bir Avrupa standardından bahsetmenin anlamlı olduğunu gösteren bir dizi karar alınmış, yasal düzenlemeler ve belgeler kabul edilmiştir. Ve bu belge, karar veya pratikler ulusal gençlik politikası için bir şablon oluşturmaya bile, böyle bir politikanın kapsamı gereken belirli kriterlere, göstergelere ve alanlara işaret ediyor.

Uluslararası düzeyde ise, Birleşmiş Milletler Sistemi içerisindeki kurumların geliştirdiği ve/veya kabul ettiği, ulusal bir gençlik politikası için dikkate alınabilecek uluslararası bir standart bulunduğunu gösterir bir dizi belge bulunuyor. Avrupa çapındaki ve uluslararası söz konusu örgütleri daha yakından inceleyelim ve karar ve uygulamalar yoluyla gençlik politikasına ilişkin meseleleri onların nasıl ele aldıklarını görelim. Böylelikle, gençlik politikasının "Avrupa çapındaki" ve "uluslararası" standartları denince nelerin dikkate alınacağı ve bunların Avrupa ve ötesinde ulusal gençlik politikaları için nasıl rehber ilkeler işlevi görebileceği hakkında epey şey öğrenebiliriz.

3.1. Avrupa Konseyi

Avrupa Konseyi, 1949 yılında merkezi Fransa'nın Strasbourg kentinde bulunan, demokrasiyi, hukukun üstünlüğünü ve insan haklarını destekleyen hükümetlerarası bir örgüt olarak kuruldu. Ancak o zamanlar Soğuk Savaş'ın gerçeklerinin yarattığı engellerle karşılaştı ve 1989 yılında Berlin Duvarı'nın yıkılışına kadar, konsey o dönemler Batı Avrupa ülkeleri olarak bilinen ülkelerden ibaretti. Tüm bunlar komünizmin çöküşü ve Sovyetler Birliği ile Yugoslavya'nın yıkılışıyla birlikte değişti. 1989'u takip eden on yılda, Avrupa çapında örgüt demokrasi ve insan haklarını destekleyen ilk hükümetlerarası kurum haline geldi. Bu kitabın yazıldığı tarihteyse (Bahar-2009) Avrupa Konseyi'nde 47 üye devlet bulunuyor.

Örgüt gençlerin çıkarları ve gençliğin katılımı konusuna odaklanan bir gündem geliştiren uluslararası örgütler arasında bir ilkti. Kısmen 1968'de Avrupa çapında yaşanan ve özellikle gençlerin katıldıkları toplumsal çalkantılara cevap olarak, gençlerin çıkarları ve endişelerine eğilmek gerektiğini kabul eden Avrupa Konseyi, sınırlararası işbirliği ile 1972 yılında Strasbourg'da bir Avrupa Gençlik Merkezi kurdu.⁶ Aynı yıl, çokuluslu faaliyetlere mali destek sağlamak yoluyla Avrupa'daki gönüllü sektörünü geliştirmenin bir aracı olarak, gençlik konusunda çalışan ulusal ve uluslararası sivil toplum kuruluşları tarafından idare edilen Avrupa Gençlik Vakfı da kuruldu.

1968 yılı, gençliğin katılımına odaklanmayı tetiklemiş gibi görünse de, Avrupa Konseyi'nin gençlik ve insan hakları gündeminin belirli konuları açısından özel önemi olan iki farklı yıl daha bulunmaktadır. Tüm Doğu Avrupa'da komünizmin çöküşünü sembolize eden 1989 yılı, birleşmiş bir Avrupa'nın önündeki ortak bir engel olarak görülen kültürlerarası öğrenme konusuna örgüt içerisinde daha fazla odaklanılmasını sağladı.⁷ Diğer taraftan, 2001 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde gerçekleşen terörist saldırılar, Avrupa çapında radikal İslama karşı olan korkularda ve Arap kökenli kişilere ilişkin şüphelerde bir artışa yol açtı. Avrupa Konseyi bunlara, hareketliliğe ve nesiller arası ve kültürler arası işbirliğine daha fazla odaklanarak ve inanç konusuna insan hakları bağlamında yaklaşarak tepki verdi.

Avrupa Konseyi, 2008 yılının Ekim ayında Kiev'de gerçekleşen 8. Avrupa Konseyi Gençlikten Sorumlu Bakanlar Konferansı'nda Avrupa'da gençlik politikalarını teşvik eden uzun dönemli bir strateji kabul etti. "Avrupa Konseyi'nin Gençlik Politikasının Geleceği: Gündem 2010" başlıklı bu belge, izleyen on yıl boyunca örgütün öncelik vereceği üç alan belirliyordu: İnsan hakları ve demokrasi, çoğulcu toplumlarda bir arada yaşama ve gençlik alanında sosyal içerme.

6

1995 yılında ikinci Avrupa Gençlik Merkezi Budapeşte'de kurulmuştur.

7

İkinci Avrupa Gençlik Merkezi'nin (1995 yılında Budapeşte'de) açılması, Avrupa Konseyi içerisinde yeni bir pan-Avrupa yaklaşımını ve üyelik yapısını işaret ediyordu. Aynı yıl içerisinde örgüt, ırkçılık, yabancı düşmanlığı, anti-Semitizm ve hoşgörüsüzlüğe karşı ilk "Herkes Farklı - Herkes Eşit" kampanyasını düzenledi.

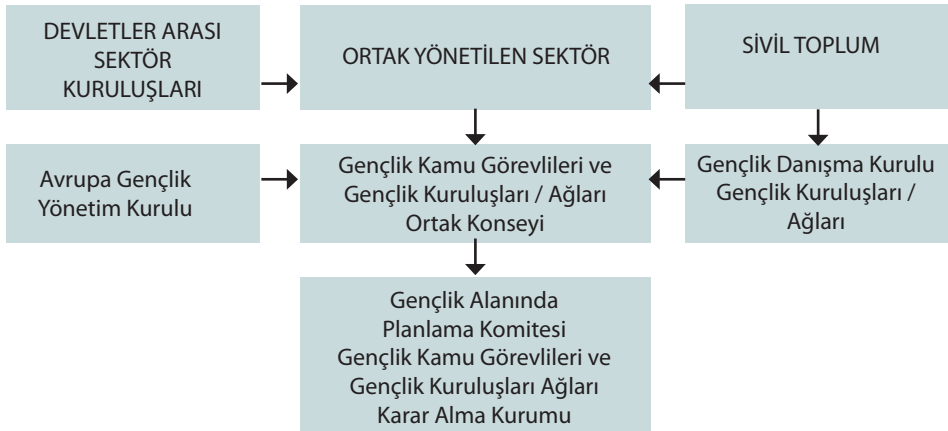
3.1.1. Avrupa Konseyi gençlik sektörünün karar alma yapısı

Avrupa Konseyi kendilerini ilgilendiren kararların alınması sürecine dahil etmenin önemini fark ettiğinden, "eş-yönetim" olarak adlandırılan oldukça farklı bir karar alma yapısı uyguluyor.

Bir tarafta, Avrupa Kültür Sözleşmesi'ne imza vermiş tüm ülkelerin (şu an için 49 devlet) temsilcilerini bir araya getiren⁸ ve üst düzey devlet temsilcilerinden oluşan hükümetlerarası bir organ olan Avrupa Gençlik İdare Komitesi (AGİK) vardır. Komite, hükümetler arasında gençlik konusunda daha yakın bir işbirliğini teşvik eder ve ulusal gençlik politikalarını karşılaştırabilecekleri ve birbirlerinin deneyimlerinden öğrenebilecekleri bir forum sunar. AGİK ayrıca Avrupa Gençlikten Sorumlu Bakanlar Konferanslarını da düzenler. Diğer tarafta ise, Avrupa'daki gençlik alanında çalışan STK'lardan gelen 30 temsilciden oluşan Gençlik Danışma Konseyi bulunmaktadır. Danışma Konseyi çok farklı konularda fikir ve görüş sunar ve gençlerin Avrupa Konseyi'nin gençlik sektörüyle ilgili tüm alanlarına katılımlarını güvence altına alır.

Bu iki organ bir araya geldiklerinde Ortak Konsey'i oluşturur. Ortak Konsey, Avrupa Konseyi Gençlik Sektörü'nün ve Avrupa Gençlik Vakfı'nın çalışma programı ve bütçesini kararlaştırır. Hükümetlerle gençlik STK'larının temsilcilerinin karar almada eşit güce sahip olmalarından dolayı, Ortak Konsey özel bir öneme sahiptir. Eş-yönetim kelimesinin kullanılmasının nedeni budur.

Gençlik Hakkında Programlama Komitesi, Ortak Konsey'in yardımcı organıdır ve AGİK ile Danışma Konseyi'nin sekizer üyesinden oluşur. Avrupa Gençlik Merkezleri ile Avrupa Gençlik Vakfı'nın programlarını geliştirir, izler ve değerlendirir.

Kaynak: www.coe.int/t/dg4/youth/Coe_youth/co_management_en.asp

⁸ Nisan 2009 itibarıyla, Beyaz Rusya Cumhuriyeti demokrasi ve insan hakları ile alakalı konular nedeniyle Avrupa Konseyi üyeliğine kabul edilmemiştir. Ancak bu ülke Avrupa Kültür Sözleşmesi'ni imzalamış olduğundan, hâta AGİK içerisinde temsil edilmektedir. Ayrıca Vatikan da bu Sözleşme'yi imzalamıştır. Bu yüzden Avrupa Konseyi'nin 47 üyesi bulunurken, AGİK içinde temsil edilen 49 ülke bulunmaktadır.

Eş-yönetim modeli, gençlerin kendilerini etkileyen konularda alınan kararlara eşit şekilde katılma haklarının ciddi bir şekilde tanınması anlamına geldiğinden çok önem taşır. Uluslararası nitelikte hükümetlerarası bir örgütün alınan kararlara ve bütçeyle ilgili konulara genç insanları resmi bir şekilde dahil ettiği gerçeği, pek çok genç aktivisti (ve bazı devlet yetkililerini) aynı modelin ulusal düzeyde neden uygulanmadığını sorgulamaya itmiştir. Eş-yönetim sistemi ulusal ve yerel düzeylerde uygulanabilir olma potansiyeli nedeniyle de Avrupa'da tartışılabilir bir model olmaya devam ediyor.

3.1.2. Gençlikten Sorumlu Bakanlar Konferansları

Uzun yıllardır, Avrupa Konseyi gençlik alanındaki çalışmalarında esas olarak, Avrupa çapında gençlik STK'larındaki gençlik liderlerinin eğitimi ve öğretimi yoluyla, gençlik alanındaki sivil toplum sektörünün tanınmasına, gençliğin katılımına ve sivil toplumun desteklenmesine odaklandı. Avrupa Konseyi zaman içinde gençleri ilgilendiren stratejik politikaların geliştirilmesine de yoğunlaşmıştır. İlk Gençlik Bakanları Konferansı 1985 yılında düzenlendi ve o zamandan beri iki ile dört yıl arasında değişen aralıklarla yapılmaya devam ediyor.⁹ Bu konferanslar ve sonuç bildirgeleri gençlikle ilgili meselelerin ulusaşırı ve sınırötesi öneme sahip bir politika boyutu olarak tanımlanmasında rol oynadı ve gençlik politikasına ilişkin ortak ilkelerin geliştirilmesinde öğretici oldular.

3.1.3. Gençlerin Yerel ve Bölgesel Hayata Katılımları Hakkındaki Avrupa Şartı

Avrupa Konseyi'nin temel taşlarından biri olan Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi (Kongre), gençlik politikası arenasına 1992 yılında (genelde Avrupa Gençlik Şartı olarak anılan) Gençlerin Yerel ve Bölgesel Hayata Katılımları Hakkındaki Avrupa Şartı'nı kabul ederek adım atmıştır. Aynı belge 2003 yılında gözden geçirilmiş versiyonuyla Kongre tarafından bir kez daha kabul edildi, fakat bu sefer bu metne Avrupa Konseyi'nin en üst düzey karar organı olan Bakanlar Komitesi'nin bir tavsiyesi eşlik etti. Bu Şart, belediyeler ve bölgeler düzeyinde gençleri ilgilendiren konular hakkında kararların alınmasında gençlere ve gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarına danışılmasını ve bu kararlara aktif biçimde katılma hakkına sahip olduklarını vurgular. Avrupa Gençlik Şartı'na bir tavsiye statüsü verilmesi, Avrupa Konseyi'nin politika geliştirme ve karar alma süreçlerine gençliğin katılımını tüm üye ülkelerin uyması gereken bir Avrupa standardı olarak gördüğüne işaret eder.

Avrupa Gençlik Şartı'nın Bosna Hersek'te Uygulanması

2003 yılında Gençlerin Yerel ve Bölgesel Hayata Katılımı Hakkındaki Gözden Geçirilmiş Şart'ın (Avrupa Konseyi, 2003a) kabul edildiği dönemde, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın (AGİT) Bosna Hersek'teki misyonu, Avrupa Konseyi'nin Saraybosna'daki Saha Ofisi ile Avrupa Gençlik Şartı'nı tanıtmak amacıyla işbirliğine girdi. Birlikte Şart'ın yerel dile çevrilmesi için eş finansman sağlandı ve 10.000'den fazla el kitabı bastırılarak gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarına ve her düzeydeki devlet yetkililerine dağıtıldı.

Ayrıca ülkede okullardaki sınıflara da dağıtım yapıldı. Bosna Hersek bölgesindeki yaklaşık 30 AGİT Saha Ofisi, gençlik STK'larının temsilcilerine yönelik olarak Şart hakkında farkındalık

⁹ Avrupa Konseyi çatısı altında düzenlenen Gençlik Bakanları Konferansları Strasbourg (1985), Oslo (1988), Lizbon (1990), Viyana (1993), Bükreş (1998), Selanik (2002), Budapeşte (2005) ve Kiev'de (2008) gerçekleştirilmiştir. Bunlara ilaveten 1995 yılında Lüksemburg'da Gençlikten Sorumlu Bakanların gayriresmi bir toplantısı yapılmıştır.

oturumları düzenledi ve onları Şartı yerel politikacılar ve devlet yetkilileri karşısında bir lobi faaliyeti aracı olarak kullanmak konusunda eğitti.

Avrupa Gençlik Şartı'nın Bosna Hersek'te tanıtılması, gençliğin katılımı ve kendilerini etkileyen meselelerde danışılması hakkında ilgili konularda farkındalığı arttırdı. Ayrıca devlet yetkililerine 2002'de Avrupa Konseyi üyesi olmanın ülkeye getirdiği sorumluluklar hatırlatıldı. Daha somut olarak, Şart yerel düzeydeki gençlik STK'larının yerel yönetim yetkililerine ulaşmasına yardımcı oldu, belediyelerin gençlik STK'larının faaliyetleri için küçük bütçeler tahsis etmelerini sağlamış ve yerel yönetimleri gençlik kulübü ve benzeri şeyleri açmaya ikna etmekte işe yaradı.

Avrupa Konseyi Gençlikten Sorumlu Bakanlar Konferanslarının Sonuç Bildirgelerinden alıntılar

Gençlikten Sorumlu Bakanlar Konferansı, Bükreş, 1998:

"Avrupa Konseyi üyesi Devletleri... formel olmayan eğitim yoluyla elde edilen eğitim ve becerileri mesleki eğitimin bir parçası olarak tanımak ve bu yolla elde edilen deneyim ve kalifikasyonların onaylanmasının yollarını bulmak suretiyle fırsat eşitliğini desteklemeye çağırıyoruz."

Gençlikten Sorumlu Bakanlar Konferansı, Selanik, 2002:

"Gençlik politikası... çoğulcu demokrasi ve insan haklarının insani değerlerine demirlenmelidir... sektörler arası bir boyutu olmalıdır... gençlerin gönüllü çalışma yoluyla bağlılıklarını dikkate alarak eğitim boyutunu içermelidir... gençlerin kendilerini ilgilendiren kararlara aktif katılımlarını kolaylaştırmalıdır... gençlerin emek piyasasına erişimlerini kolaylaştırmalıdır... gençlerin, özellikle dezavantajlı grupların, kendilerini ilgilendiren bilgilere erişimlerini kolaylaştırmalıdır... gençlerin hareketliliğini teşvik etmelidir... ve gençlerin örgün olmayan yollarla eğitimlerinin/öğrenimlerinin yanı sıra, özellikle yerel, ulusal ve Avrupa düzeylerinde dernekler ve diğer gönüllü katılım şekilleri çerçevesinde edindikleri deneyim ve becerilerin tanınması için uygun yöntemlerin geliştirilmesini teşvik etmelidir."

Gençlikten Sorumlu Bakanlar Konferansı, Budapeşte, 2005:

"... şiddeti önlemeye yönelik olarak gençlik politikasına ve gençliğin çalışmasına, özellikle de formel olmayan eğitim/öğretime ilişkin belirli yaklaşımlara dayanan stratejiler geliştirme ihtiyacını; ve bu bağlamda yurttaşlık ve katılım için eğitimin aktif bir şekilde teşvik edilmesinin önemini kabul ediyoruz... Ayrıca gençlik alanındaki sivil toplum kuruluşları ve ağlarının aktif katılımıyla şiddetin önlenmesi alanında politikalar uygulanması ihtiyacını da kabul ederken, onları diğer sivil toplum aktörleriyle ortaklıklar geliştirmeye teşvik ediyoruz..."

Gençlikten Sorumlu Bakanlar Konferansı, Kiev, 2008:

"Avrupa Konseyi Avrupa Kültür Sözleşmesi'ne taraf 49 ülkenin Gençlikten Sorumlu Bakanları olarak... gençlerin topluma başarılı bir şekilde kazandırılması sonucunu yaratmaya elverişli gençlik politikalarının geliştirilmesine... aktif destek vermeyi taahhüt ediyoruz... Buradan hareketle, gençlerin kaliteli eğitime, düzgün iş ve yaşam koşullarına erişimlerini sağlayacak ve toplumun kalkınmasına katkıda bulunmalarına olanak sağlayacak olan koşulları geliştirme amacı yönünde ilerlemeye kararlıyız"

Avrupa Gençlik Şartı gençlik alanıyla ilgili politikaların geliştirilmesine gençliğin katılımını teşvik etmek için güçlü bir araç olabilir. Yerel yetkililere ve politikacılara gençliğin katılımının gerçekten bir Avrupa standardı olduğunu gösterebilir. Avrupa'daki hemen her ülke bu Şart'ı kabul eden örgütün üyeleri olduklarından, kendilerini ilkelere uymak zorunda hissetmeliler. Avrupa Konseyi Gençlik ve Spor Müdürlüğü, Avrupa Gençlik Şartı hakkında "Söz Sahibi Olun!" başlıklı, gençliğin katılımının ne olduğunu daha detaylı bir şekilde anlatan ve bu şartın gençliğin katılımını teşvik etmek için nasıl kullanılabileceğine dair iyi fikirler ve örnekler sunan bir kılavuz hazırlamıştır.¹⁰

Avrupa Gençlik Şartı ve bu Şart'la ilgili kararlar ve tamamlayıcı belgeler internetten, Avrupa Konseyi ile Avrupa Komisyonu Gençlik Ortaklığı'nın sayfalarından (adresleri bu bölümün sonunda bulunabilir) indirilebilir.

3.1.4. Ulusal gençlik politikalarının incelenmesi

1997 yılında Avrupa Konseyi üye ülkelerindeki ulusal gençlik politikalarını incelemek ve değerlendirmek için bir mekanizma veya sistem geliştirdi. Bu sistem üye devletlerin kendilerinin tavsiyesi üzerine oluşturuldu ve üye bir ülkenin resmi talebi üzerine başlatılıyor. Değerlendirme yapılan ülkelerdeki uluslararası inceleme ekipleri genelde gençlik alanında çalışan tanınmış araştırmacılardan, Avrupa Konseyi'nden bir yetkiliden ve Avrupa Konseyi gençlik sektörünün yasal kurumlarının temsilcilerinden oluşuyor.¹¹ 2009 yılının başı itibarıyla Avrupa Konseyi'nin 16 üye ülkesi uluslararası gençlik politikası incelemesinden geçmiş durumda.¹² Bu mekanizma, Avrupa'da gençlik politikasının değerlendirilmesi ve söz konusu ülkelerde gençlik politikalarının gelecekteki yönü konusunda yapıcı öneriler getirmesi açısından önemli bir araç haline geldi. Aynı zamanda bizlere Avrupa'daki gençlerin durumu hakkında çok değerli bilgiler kazandırıyor. Dolayısıyla şu soruyu sormak doğal: "Ulusal gençlik politikası incelemeleri bize gençlik politikalarına ilişkin 'Avrupa standardı' olarak nelerin dikkate alınması gerektiği hakkında ne söyleyebilir?" Howard Williamson Avrupa Konseyi'nin uluslararası ilk yedi politika incelemesinin sentezini yapan *Avrupa'da Gençlerin Desteklenmesi* isimli raporunda (Williamson, 2002), kendisine göre bir gençlik politikasında ele alınması gereken bazı alan ve konuları özetlemiştir:

Ana politika alanları:

- Eğitim (okullaşma ile formel olmayan öğretim/gençlik çalışması);
- Zorunlu dönem sonrasındaki eğitim ve öğretim;
- İstihdam ve emek piyasası;
- Sağlık;
- Barınma;
- Sosyal koruma ve gelir desteği;
- Refah ve aile;
- Ceza yargılaması;
- Boş zaman (spor ve sanat dahil);

¹⁰ Söz Sende (Have Your Say) başlıklı bu yayın için bkz. http://www.coe.int/t/dg4/youth/Source/Resources/Publications/2013_Have_your_say_Turkish.pdf

¹¹ Williamson, Howard (2002), s. 5.

¹² Alfabetik sırayla: Ermenistan, Estonya, Finlandiya, Hollanda, İspanya, İsveç, Kıbrıs, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Malta, Moldova, Norveç, Romanya, Slovakya.

- Ulusal savunma ve askerlik hizmeti;
- Değerler ve din.

Ana politika konuları:

- Katılım ve yurttaşlık için olanaklar;
- Güvenlik ve korunma;
- Sosyal dışlanma ile mücadele ve içermenin teşvik edilmesi;
- Hareketlilik ve uluslararasılık;
- Çokkültürlülük;
- Eşitlikler;
- Genç nüfusun bazı kesimlerinin radikalleşmesine/tepkilerine karşı uyum*;
- Yerel baskılara karşı küresel baskılar*;
- Merkez-çevre*;
- Elitler ve dışarıdakiler*;
- Çevreye ilişkin meseleler*;
- Diasporanın rolü*.

Howard Williamson 2008 yılı baharına kadar gerçekleştirilen uluslararası gençlik politikaları incelemelerini analiz eden ikinci raporunda, gençlik politikası için “Avrupalı” veya “uluslararası” bir standarttan bahsetmenin anlamlı olup olmadığını ve yeni kurulan Avrupa devletleriyle gelişmekte olan diğer ülkelerin gençlik politikalarının bu standartlar çerçevesinde değerlendirilmesinin ne kadar uygun olduğunu sorgular.¹³ Avrupa gençlik politikası olarak kabul edilebilecek belli bir dizi düzenlemenin olmadığını ve gençlik politikasındaki ilerlemeler konusunda fikir yürütmek için kullanılacak evrensel nitelikte eşikler olamayacağını savunur. Bununla birlikte, konu üzerinde daha fazla düşünmek ve yorumlamak için ortak bir model veya çerçeve olarak 2003 yılında bir grup gençlik politikası araştırmacısı tarafından geliştirilen Avrupa Konseyi gençlik politikası göstergeleri raporuna (2003) atıfta bulunur. Bu çalışmaya yayımlandığı günden beri gençlik politikası alanındaki diğer uzmanlar da dikkat çekiyor ve dolayısıyla daha yakından incelenmeyi hak ediyor.

3.1.5. Avrupa Konseyi içerisinde gençlik politikası için bir “Avrupa standardı” önermek

Yaklaşık 2000 yılından itibaren Avrupa’da gençlik politikası teması etrafında yepyeni bir dinamik yaratılmaya başlandı. Birleşmiş Milletler Gençlikten Sorumlu Bakanlarla olan ilk Konferansını 1988 yılında Lizbon’da gerçekleştirdi. 2001 yılında Laeken’de Avrupa Birliği Konseyi’nin Bildirgesinde gençliğe özel bir atıf yapıldı¹⁴ ve Avrupa Komisyonu aynı yılın Kasım ayında Gençlik hakkındaki ilk Beyaz Kitabı yayınladı. Gençlikten Sorumlu Avrupalı Bakanların 5. ve 6. konferansları sırasıyla 1998’de Romanya ve 2002’de Yunanistan’da gerçekleştirildi ve Avrupa Konseyi ile Avrupa Komisyonu aynı dönemde gençlik alanında yeni bir ortaklık başlattı. Ayrıca Avrupa Konseyi ulusal gençlik politikaları hakkında giderek

¹³ Williamson, Howard (2008), s. 53.

¹⁴ “Avrupa Birliği Konseyi” Avrupa Birliği’nin en üst düzey karar organıdır. Avrupa Komisyonu’nun Başkanı ile Birliğin üye devletlerinin hükümet başkanlarından oluşur. Avrupa Konseyi ile karıştırılmamalıdır. Avrupa Birliği’nin geleceğinin ve kurumlarında yapılması gerekli reformların çerçevesini çizdiği için “Laeken Bildirgesi” özel bir önem taşır.

* Bunlar Avrupa Konseyi’nin uluslararası gençlik politikaları incelemelerine ilişkin ikinci raporunda yer alan ek maddelerdir. Bkz. Williamson, Howard, 2008 s. 25-37.

oturmaya başlamış olan uluslararası bir incelemeler mekanizması başlatmıştı. Güneydoğu Avrupa'da 2000 yılında Avrupa çapındaki ve uluslararası örgütler ile ulusal hükümetlerden oluşan Gençlik Hakkındaki Çalışma Grubu İstikrar Paketi kuruldu. Bu yapının gündeminin en önemli noktası bölgede ulusal gençlik stratejileri geliştirilmesini teşvik etmekte. Yapı, 2001 yılında bu bölgedeki bir ülkede, Romanya'da, ilk kez ulusal gençlik eylem planının hazırlanmasına katkıda bulundu.

Bu bağlamda, gençlik politikasında "Avrupa standardı" olarak nelerin kabul edilmesi gerektiği tartışması daha anlamlı hale geldi. Avrupa Konseyi, bir araya gelip Avrupa Konseyi'nin gençlik sektörünün yasal organlarına sunmak üzere politika tavsiyelerinde bulunmaları için araştırmacı profiline sahip bir grup uzmanı davet etmeye karar verdi. Bu girişim, o zamandan beri birçok kişi tarafından en azından Avrupa için daha evrensel bir gençlik politikası standardı olarak nelerin kabul edilmesi gerektiği hakkında şimdiye kadarki en iyi modeli sağladığı için referans gösterilen bir raporla sonuçlandı.¹⁵

Bu uzmanlar grubuna göre, gençlik politikası aşağıdaki amaçlara sahip olmalıdır:

1. Soruna değil olanaklara odaklanan bir yaklaşımla mümkün olan yerlerde tutarlı ve tüm tarafları güçlendirecek bir yolla gençlere bilinçli bir şekilde yatırım yapmak;
2. Gençleri hem gençlik politikasının stratejik formülasyonuna hem bu politikanın uygulanmasının operasyonel etkinliği konusunda görüşlerinin alınması sürecine dahil etmek;
3. Gençlerin emek piyasasında ve sivil toplumda tam olarak rol alabilmelerine yönelik olan bilgi, beceri ve yeteneklerini geliştirmelerini sağlayacak ve garanti altına alacak olan öğretim, fırsat ve deneyim koşullarını yaratmak;
4. Hem gençlik politikalarının ne derece etkin olduğunu göstermek hem de belirli alanlarda veya belirli koşullarda belirli sosyal gruplardan olan gençlere yönelik etkili hizmet arzıyla ilgili mevcut "politika açıklarının"¹⁶ çapını ortaya çıkarmak amacıyla sağlıklı veri toplama sistemleri oluşturmak;
5. Bariz oldukları durumlarda, bu türden politika açıklarını kapatmak konusunda bir taahhüt ortaya koymak.

Grup, gençlik politikasının özünde gençlerin tam potansiyellerine ulaşmalarını sağlayacak olan fırsat ve olanaklara ve genç insanları bir kaynak olarak görmeye odaklanma gereğinin üzerinde bir kez daha durarak, gençlik politikasının geliştirilmesine olanak ve deneyim "paketleri" yaratma süreci olarak bakma gereğini vurgulamıştır. Aşağıdaki farklı alanlar böyle bir gençlik politikasının önemli unsurları olarak belirlenmiştir:

1. Hayatboyu, formel ve formel olmayan eğitimin, enformel olarak elde edilen becerilerin ve yeteneklerin tanınması;
2. Yeni teknolojilere erişim;
3. Uzmanlardan kişisel tavsiye ve destek alma, kariyer rehberliği;
4. Bilgi;

¹⁵ Avrupa Konseyi (2003b).

¹⁶ Bunun arkasındaki genel varsayım, gençlik politikasının gençlerin ihtiyaçlarını karşılayacak olması ve gençlerin tümünün yetişkinliğin zorlukları ile mücadele etmekte tam donanıma sahip olduklarıdır. Bu ütopyavari bir varsayımdır ve bu ihtiyaçları karşılamaya yönelik olarak tasarlanan her politikanın zayıf yanları olacaktır. "Politika açıkları" ile ifade edilen politikaların etkinliği ile ilgili bu "türden eksiklikler"dir.

5. Sağlık hizmetlerine ve sosyal korumaya erişim;
6. Barınmaya erişim;
7. Ücretli işe erişim;
8. Hareketlilik;
9. Adalet ve (örn. sosyal yardımla ilgili) gençlik hakları;
10. Katılım ve aktif yurttaşlık için olanaklar;
11. Kültürel ve sosyal rekreasyon;
12. Spor ve açık hava aktiviteleri;
13. Evinden uzakta olan gençler için değişim olanakları ve uluslararası olanaklar;
14. Emniyetli ve güvenli bir çevre.

Avrupa Konseyi gençlik politikası uzmanları grubu üç ortak kesen tema da belirlemiştir:

- Bilgi;
- Katılım ve aktif yurttaşlık;
- Yetki (hem gençlerin haklarını ve sorumluluklarını belirleyen yaş sınırlarıyla hem de gençlik politikası meseleleri için mevcut bütçe kaynaklarıyla ilgili olarak).

Avrupa Konseyi'nin uluslararası gençlik politikaları incelemeleri üzerine yazdığı raporlarda Howard Williamson'ın sıraladıklarıyla birlikte, bu maddeler Avrupa'da ulusal bir gençlik politikasının kapsaması gereken konular hakkında değerli bir liste oluşturuyor.

Avrupa Birliği ve BM örgütleri ile kıyaslandığında, Avrupa Konseyi gençlik politikalarını desteklemede daha uzun bir geçmişe sahip. Bununla birlikte, gençlik politikasında bir Avrupa standardı olarak nelerin kabul edilebileceğini tek başına belirlemiş de değil. Avrupa Birliği'nde gençlik politikasının desteklenmesi bağlamında nelerin yapıldığına ve bu çalışmaların gençlik politikasında Avrupa standardı algısına nasıl katkıda bulunduğuna bir bakalım.

3.2. Avrupa Birliği

Avrupa Birliği'nin gençlik politikasını ilgilendiren meselelerle ilgili olarak gündelik işlerini Avrupa Komisyonu, özellikle de Eğitim ve Kültür Genel Müdürlüğü (EVK GM), yürütür. EVK GM bünyesindeki bir birim Gençlik Programı'ndan sorumluyken, başka bir birim gençlik politikasıyla ilgili konulara bakar. Komisyon'un sorumluluklarına ek olarak, Avrupa Birliği'nin gençlik politikası AB Konseyi ile Gençlikten Sorumlu Bakanlar Konseyi ve Avrupa Parlamentosunun kararları ve ilke kararları tarafından da şekillendirilir.

Gençlik Hakkındaki Beyaz Kitabın¹⁷ (2001 yılında kabul edilmiştir) geliştirilmesi kararı alınana dek, Avrupa Birliği'nin gençlik politikalarıyla ilgili konulara katılımı temelde, ilki 1988 yılında oluşturulan, Avrupa Komisyonu'nun gençlik hareketlilik programlarıyla sınırlı kalmıştı. Gençlerin ülke dışında gönüllü olarak çalışma, diğer ülkelerle grup değişimleri gerçekleştirme ve farklı AB üyelerinden, diğer program ülkelerinden ve ortak ülke olarak tanımlanan diğer ülkelerden katılımcıların yer aldığı gençlik faaliyetleri için fon sağlama olanakları AB gençlik hareketlilik programları sayesinde artmıştır.

¹⁷ Komisyon'un Beyaz Kitapları Avrupa Birliği'nin belirli bir alanda yapacağı eylemlere ilişkin önerileri içerir. Her biri üzerinde tartışılacak ve karar alınacak detaylı ve iyi savunulmuş politikalar sunar ve ilgili alanda Birliğin uygulayacağı bir eylem programına dönüşebilir.

Bugün Avrupa Birliği üye ülkelerde gençlik politikalarının geliştirilmesine kapsamlı bir şekilde dahil oluyor. Bu katılımın farklı unsurları bulunuyor:

- Gençlerin yurttaşlığının ve toplumun her alanına katılımlarının teşvik edilmesi (Komisyon'un politika öncelikleri, Gençlik Programı ve Avrupa Gençlik Portalı yoluyla; lütfen bölüm sonundaki bağlantı adreslerine bakınız).
- Eğitim, gençlerin istihdamını ve sosyal içermeyi teşvik etmek, özellikle (Avrupa Gençlik Paketi'nin uygulanması yoluyla)¹⁸ gençlerin eğitimden istihdama geçişinin genelde istikrarsızlıklar içeren aşamaları üzerinde durmak;
- Diğer sektörlerdeki politikalara gençlik boyutunun dahil edilmesini savunmak.

AB Konseyi genç gönüllülerin Avrupa Birliği içerisindeki hareketliliği hakkındaki gençlik alanıyla ilgili ilk tavsiyesini¹⁹ 2008 yılı Kasım ayında kabul etti. Bu tavsiye, Avrupa Birliği'ne üye devletlerde gönüllü faaliyetleri düzenleyenler arasında işbirliğini artırmayı amaçlıyordu. Bu, AB gündeminde gençlik politikasına gösterilen dikkati artırdı.

3.2.1. AB kurumları ile üye devletler arasındaki dinamik

Avrupa Birliği içerisindeki kurumların farklı rollerini, kendi aralarındaki ve üye devletlerle aralarındaki dinamikleri anlamak aslında biraz zaman alır. Gençlik alanına ilişkin durum da karmaşık olabilir. Avrupa Birliği içerisinde gençlik politikasının nasıl desteklendiği ve geliştirildiği konusunu anlamak için "Açık Koordinasyon Yöntemi" (AKY) olarak adlandırılan mekanizmayı anlamak gerekir. Bu mekanizmada ana oyuncular -elbette hepsi Konsey'de bir araya gelen üye devletlerle birlikte- Avrupa Komisyonu ile Gençlikten Sorumlu Bakanlar Konseyi'dir.

Komisyon üye devletlerle yakın diyalogu sürdürür ve onlardan gelen geri bildirimleri koordine etmek ve süzgeçten geçirmekle sorumludur. Ayrıca Gençlikten Sorumlu Bakanlar Konseyi'ne (tebliğ olarak adlandırılan) önerilerde bulunur ve rapor verir. Üye devletlerin gençlikten sorumlu bakanlarından oluşan Konsey'e ek olarak, Eğitim, Öğretim, Kültür ve Gençlikten sorumlu Komiser de AB üyesi devletleri ve Komisyon'u eyleme geçmeye ve sırasıyla Komisyon ve Konseye rapor vermeye davet eden (Konsey önerileri olarak bilinen) ilke kararlarını kabul ederler. Avrupa Parlamentosu AKY sürecinde güçlü bir resmi role sahip değildir, ancak Komisyon'un raporları hakkında görüş bildirebilir ve uygun olduğunu düşündüğünde kendi raporlarını yayınlatabilir. Ayrıca gençlik alanına ilişkin ilke kararlarını kabul eder.

3.2.2. Avrupa Komisyonu'nun Gençlik Hakkında Beyaz Kitabı

"Avrupa gençliği için yeni bir itici güç" başlıklı Gençlik Hakkındaki Beyaz Kitabın hazırlığı Avrupa Komisyonu tarafından 2001 yılının Kasım ayında başlatıldı. Bunu, Avrupa Komis-

¹⁸ Avrupa Gençlik Paketi, Antlaşma'nın revize edildiği 2005 yılında Lizbon Antlaşması'na dahil edilmiştir ve özellikle gençlik politikasının sosyal boyutuna (eğitim ve öğretim, gençlerin istihdamı ile aile hayatı) yoğunlaşmaktadır. Bkz. Bölüm 3.2.5.

¹⁹ Üye ülkelerde uygulamaya geçmesi gereken bir eylem veya benimsenmesi gereken bir politika hakkındaki tercihe dair üye devletlere güçlü bir sinyal gönderiyor olmaları nedeniyle, Konsey tavsiyeleri Konsey ilke kararlarından daha fazla bir ağırlığa sahiptir.

yonu tarafından o zamana dek hazırlanan tüm beyaz kitaplar için olandan daha kapsamlı bir konsültasyon süreci takip etti. Bu, Avrupa düzeyindeki siyaset belirleyicilerin, gençlere kendilerini etkileyen sorunları danışmak ve katılımlarını sağlamak konusundaki kararlılığını gösteriyor. Bu kararlılık özellikle o dönemde Avrupa toplumuna katılmaya aday olan Orta Avrupa ülkelerine gönderilen ciddi bir mesaj.

Avrupa Komisyonu Beyaz Kitap yoluyla gençlik politikası alanının oldukça çeşitlilik içerdiğini ve temelde üye devletlerin sorumluluk alanına girdiğini kabul etmiştir. Bununla birlikte, politika metni AB üye devletlerini gençlik alanındaki politikalarında işbirliğine davet eden dört farklı alan belirler. Katılım, bilgi, gönüllülük/gönüllü faaliyetler ve gençliğin daha iyi anlaşılması olan bu alanlarda farklı üye devletlerin gençlik politikaları arasında daha sıkı bir eşgüdümün başarılabilmesi için Açık Koordinasyon Yöntemi'nin kullanılması önerilir.

3.2.3. Avrupa Birliği'nin gençlik politikasının geleceği

Gençlik politikalarının eşgüdümü hakkında Gençlik Hakkındaki Beyaz Kitap'ta çizilen çerçevenin süresi 2009'da doluyor. Bu nedenle mevcut çerçeveyi incelemek ve değerlendirmek, 2010 yılından itibaren geçerli olması gereken gözden geçirilmiş gençlik politikası çerçevesine ilişkin iyileştirmeler önermek doğaldır. "Gençlik için bir AB Stratejisi: Yatırım ve Güçlendirme" başlıklı yeni çerçeve 2009 yılı Nisan ayında Komiserler Kurulu tarafından kabul edilmiştir. Bu Komisyon tebliği, 2010 ile 2018 arasında dokuz yıl sürelidir.

Beyaz Kitap'a giden sürecin başlamasıyla birlikte, Tebliğin taslağı hazırlanmadan önce gençlerle ve diğer paydaşlarla kapsamlı konsültasyonlarda bulunuldu. Gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşları, gençlik alanındaki araştırmacılar, devlet yetkilileri ve diğer uzmanlara ilaveten, Komisyon gençlerle de çevrimiçi istişarelerde bulundu. Bu konsültasyonlarda, Avrupa'nın her yerinden 5.000 gençten günümüzde gençlerin Avrupa'da karşı karşıya kaldıkları güçlükleri ve bunlara karşı kendi ülkelerinin ve Avrupa Birliği'nin yapabileceklerini tanımlayan cevaplar alındı. Bu kapsamlı konsültasyonlar yoluyla, Komisyon bir kez daha gençleri her düzeydeki politika geliştirme sürecine katmanın önemini vurgulamış oldu.

Bu dokuz yıllık stratejide yeni olan, eklenen bir dizi öncelikle gençlik politikasının sektörler arası ve ortak kesen niteliğine yapılan güçlü vurgudur. Tebliğ Avrupa Birliği'nde gençlik politikasının iyileştirilmesi için uzun dönemli üç amaç öneriyor. Ayrıca her amacı birbiriyile ilişkilendiren ve her üç yılda bir gözden geçirilecek olan iki veya üç "eylem alanı" öneriyor. Yeni öncelikler şu şekilde:

- Gençliğe eğitim ve istihdamda daha fazla olanak yaratmak. Eylem alanları: Eğitim ve istihdamın yanı sıra yaratıcılık ve girişimcilik.
- Gençlerin topluma erişimlerini ve tam katılımlarını geliştirmek. Eylem alanları: Sağlık ve sporun yanı sıra katılım.
- Toplumla genç insanlar arasındaki karşılıklı dayanışmayı geliştirmek. Eylem alanları: Sosyal içerme ve gönüllülüğün yanı sıra gençlik ve dünya.

Yeni çerçeve için Komisyon'un elinde bulunan araçlar eskisiyle aynıdır: Açık Koordinasyon Yöntemi, Avrupa Gençlik Paketi ve "yapılandırılmış diyalog".

3.2.4. Açık Koordinasyon Yöntemi (AKY)

Açık Koordinasyon Yöntemi, Avrupa Komisyonu'nun yetkilerinin sınırlı olduğu, başka bir deyişle üye devletlerin hukuki olarak belirlenmiş bir AB politikası yerine kendi ulusal politikalarını belirledikleri bazı alanlarda kullanılır. Bununla birlikte, AKY altındaki hükümetlerin birbirlerinden öğrenebilmesini ve en iyi örnekleri paylaşabilmesini, kendi iç politikalarındaki iyileştirmelere odaklanmalarını sağlar.²⁰ Genel olarak gençlik alanında AKY şu şekilde işler:

1. Avrupa Komisyonu bir politika dokümanı ile (2001 yılındaki Gençlik Hakkındaki Beyaz Kitap ve 2009 tarihli yeni gençlik politikası Tebliği) gençlik politikası alanındaki uzun dönemli önceliklerini belirler;
2. Avrupa Komisyonu üye devletlerle diyalog halinde her öncelik için ortak hedefler önerir;
3. Gençlikten Sorumlu Bakanlar Konseyi öncelikler için ortak hedefleri kabul eder;
4. Daha sonra üye devletler ortak hedefleri uygulamaya geçirmekle sorumlu olurlar. Bunları uygulamaya geçirmek için neler yaptıkları hakkında komisyona düzenli olarak rapor verirler;
5. Komisyon, bu raporları temel alarak, daha sonra Gençlikten Sorumlu Bakanlar Konseyi'ne sunulan ilerleme analizlerini hazırlar;
6. Komisyon ayrıca Gençlikten Sorumlu Bakanlar Konseyi'ne bu önceliklerde daha fazla ilerlemenin nasıl sağlanacağı konusunda da öneriler sunar;
7. Gençlikten Sorumlu Bakanlar Konseyi teklif edilen yeni eklemeler hakkında karara varır. Bu yolla "döngüsel gündem" olarak adlandırılan süreç yeniden 4. aşamaya dönerek tekrarlanır.

Her üye devletin farklı bir öncelik alanında ne kadar gelişme kaydedeceğine yönelik resmi bir asgari gereklilik olmasa bile, üye devletlerin kaydettikleri ilerlemeye ilişkin Komisyon'a rapor vermek zorunda olmalarının kesinlikle bir sorumluluk ve taahhüt düzeyini ima ettiğine değinmek gerekir. Gençlikten Sorumlu Bakanlar Konseyi tarafından kabul edilen ilke kararlarına da her üye devletin uyması gerekir. Üye devletler, 2008 yılında ortak hedeflerin uygulamaya geçirilmesini izlemek için somut ulusal ölçütler belirlemek ve mekanizmalar kurmak üzerinde anlaşma sağlayarak, farklı politika alanlarında gençlik politikalarının merkeze oturtulması konusundaki taahhütlerini daha da ileriye taşımışlardır. AKY'de her üye devletin Komisyon'a kendi ulusal raporunu sunmadan önce gençlere danışması zorunludur. Bu, üye devletlerin gençliğin katılımına ilişkin taahhütlerine iyice odaklanmaları gerektiğini bir kez daha vurguluyor.

3.2.5. Avrupa Gençlik Pakti

Gençlik politikasında bir "Avrupa standardı" olarak görülebilecek unsurlar açısından Avrupa Komisyonu'nun gençlik alanındaki araçlarından bir diğerini de incelemek anlamlıdır: Avrupa Gençlik Pakti. Bu Pakt, büyümeyi ve iş olanaklarını teşvik etmeyi amaçlayan Lizbon

²⁰ Açık Koordinasyon Yöntemi'nin temelinde içerdiği eşgüdüm, işbirliği ve en iyi örnekler yoluyla ortak uygulamaların geliştirilmesi, pek çok kişi tarafından Avrupa Birliği içinde politikaların oluşturulmasının gelecekteki yolu olarak görülür. Bunun nedeni, giderek artan üye sayısının AB mevzuatıyla ilgili kararlarda oybirliği sağlanmasını daha da güç hale getirmesidir.

Stratejisi'ne²¹ 2005 yılında gözden geçirildiği esnada dahil edilmişti. Bu, gençlik politikasını Avrupa Birliği içerisinde daha önce hiç görülmemiş bir seviyeye taşıdı. Avrupa Gençlik Pakti ile aşağıdaki üç ana hatta ilişkin bir dizi siyasi önlem ortaya konulmuştur:

- İstihdam, bütünleşme ve sosyal ilerleme;
- Eğitim, öğretim ve hareketlilik;
- Aile hayatı ve iş hayatı arasında uyum.

Stratejide bahsi geçen belirli politika öncelikleri arasında özellikle dikkat edilmesi gerekenler, formal ve formal olmayan öğretimin tanınması ile bu alanlara daha fazla odaklanma ihtiyacıdır.

Avrupa Gençlik Pakti, Pakt'ın ulusal düzeyde uygulanması ve takibinde gençlere ve örgütlerine danışılması ihtiyacını ve ulusal gençlik konseylerinin de danışılan aktörler arasında bulunması gereğini bir kez daha vurgular. Ayrıca bütünleştirilmiş bir gençlik boyutu olması gereken bir dizi farklı politika alanının bulunduğu gerçeğine de dikkat çeker.

Avrupa Birliği'ne üye devletler, Komisyon'a her yıl Lizbon Stratejisi'nin uygulanmasında sağlanan ilerlemeye dair rapor verirler.

3.2.6. Gençlik Programı

Gençlik Programı, Avrupa Komisyonu'nun 2007 ile 2013 yılları arasında yürürlükte olan gençliğe yönelik hareketlilik programının adıdır. Program genç Avrupalılar arasında aktif yurttaşlık, dayanışma ve hoşgörü fikrini aşılama amaçlar. Ana hedef grubu 15-28 yaş arasındakilerle beraber, 13-30 yaş arasındaki daha geniş bir yaş aralığı için de katılım olanakları sağlanır. Program "eylemler" (Eylem 1, Eylem 2, vb.) olarak adlandırılan beş farklı kategorideki gençlik faaliyetlerini destekler ve programa dahil olan tüm ülkelerde ulusal ajanslar kanalıyla uygulanır.²²

Uygulamadaki program, Komisyon'un 1988 yılına kadar geriye giden daha önceki hareketlilik politikalarının bir devamı.²³ Başka bir deyişle, gençler arasında hareketlilik, değişim ve işbirliği olanaklarını desteklemek, Avrupa Komisyonu için yirmi yıldan daha uzun bir süredir bir öncelik olagelmıştır.

Gençlik Programı her yıl Avrupa içinde on binlerce gence aktif yurttaşlığı geliştirmek ve topluma katılmak için sunduğu olanaklar sayesinde, Komisyon'un gençlik politikasının temel bileşenlerinden biridir. Fon sağlanan projelerin büyük bir çoğunluğu temel amaçları

²¹ Lizbon Gündemi veya Lizbon Süreci olarak da bilinen Lizbon Stratejisi Avrupa Birliği için bir eylem ve kalkınma planıdır. Amacı, AB'yi "2010 yılına kadar sürdürülebilir kalkınmayı daha çok ve daha iyi iş alanakları, daha fazla toplumsal kaynaşma ve çevreye saygı ile başaran dünyanın en dinamik ve rekabetçi bilgiye-dayalı ekonomisi" yapmayı amaçlar. 2000 yılının Mart ayında Lizbon'da Avrupa Konseyi tarafından kabul edilmiştir (www.wikipedia.com).

²² Program ülkeleri ile ortak ülkeler arasında önemli bir ayrım bulunmaktadır. Gençlik Programı içerisinde 27 AB üye devleti ve Norveç, İzlanda, Lihtenştayn ve Türkiye'den oluşan dört AB dışı ülke olmak üzere 31 program ülkesi bulunmaktadır. Son dönemde (2009 baharı) Makedonya eski Yugoslavya Cumhuriyeti'nde ve Hirvatistan'da da ulusal ajansların kurulması süreci ilerlemektedir. Program içerisindeki tüm eylemler bu ülkeler için açıktır. "Ortak" ülkeler olarak adlandırılanların da Gençlik Programı'nda yer alma olanakları bulunmaktadır, ancak onlara sunulan olanaklar daha sınırlıdır ve program ülkelerindeki ortaklar tarafından davet edilmeleri gerekmektedir.

²³ İki Avrupa için Gençlik (1988) olan, Avrupa için Gençlik II (1992-1995) ve Avrupa için Gençlik III (1996-1999) ile Avrupa Gönüllülük Hizmeti'nin AGH (1996-1999) takip ettiği bu programlar, daha sonra 2000-2006 ve 2007-2013 dönemlerini kapsayan birbirini izleyen Gençlik Programlarına dahil edilmiştir.

arasında gençlerin katılımına atıfta bulunur. Program tarafından fon sağlanan beş gençlik faaliyeti kategorisinden biri olan Eylem 5, Avrupa’da gençlik politikalarının geliştirilmesine somut destek sağlar. Genel amaçları arasında şunlar vardır: Siyaset yapanlar ve gençler arasında iyi uygulamalara ilişkin alışverişi teşvik etmek; gençler ve siyaset yapanlar arasında yapılandırılmış diyalogu desteklemek; gençliğe dair daha iyi bilgilenmenin ve anlayışın geliştirilmesiyle gençlik alanında çalışan uluslararası örgütlerle işbirliğinin özendirilmesi.

3.2.7. “Yapılandırılmış diyalog”

Gençlikten Sorumlu Bakanlar Konseyi, Avrupa Birliği çerçevesi içerisinde gençlerle daha yakın diyalog sürdürmenin önemini altını çizmek amacıyla, 2005 yılında Komisyon’u ve üye devletleri, gençler, gençlik örgütleri, gençlik alanında çalışan araştırmacılar ve siyaset yapanlar arasında yapılandırılmış bir diyalog geliştirmeye davet eden bir ilke kararını kabul etti. Yapılandırılmış diyaloga duyulan ihtiyaç ayrıca Kasım 2006 tarihli bir Konsey İlke Kararı ile 2007 yılı Eylül ayında kabul edilen “Gençlerin eğitim, istihdam ve topluma tam katılımını teşvik etmek” konulu Tebliğ ile de desteklenmiş oldu.²⁴

“Yapılandırılmış diyalog” Avrupa Birliği’nin tüm düzeylerinde gençlerle geniş kapsamlı diyalogu sağlamaya yönelik bir mekanizmadır. AB kurumları dahil olmak üzere hükümetler ve idareler, seçilmiş belirli temaları politika oluşturmak açısından yararlı sonuçlar elde etmek amacıyla gençlerle tartışır. Gençlerin kendi aralarında ve yerel, ulusal ve AB düzeyindeki siyasetçilerle üzerinde uzlaşmış temalar hakkında düzenli olarak tartışabildikleri bu etkinlikler, temalar ve süreleri açısından yapılandırılmıştır.

Çok sayıda genç adına konuşabildikleri için, gençlik örgütleri yapılandırılmış diyalogda özel role sahiptir. Bu nedenle AB kurumlarının asıl ortağı Avrupa Gençlik Forumu’dur. Bununla birlikte, yapılandırılmış diyalog aynı zamanda resmi olarak örgütlü olmayan ve daha az olanağa sahip gençlere de ulaşmayı amaçlar.

3.2.8. Yenilenmiş Sosyal Gündem

Avrupa Komisyonu’nun genç insanlar için daha iyi yaşam koşullarını ve topluma aktif katılımlarını nasıl teşvik ettiğine kısaca göz atarken, Yenilenmiş Sosyal Gündem’den de bahsetmek gerekir. Temmuz 2008’de bir Komisyon Tebliği ile önerilen gündem, Komisyon’un Avrupa’daki toplumsal mücadeleleri ele alırken öncelik vereceği politika alanlarının çerçevesini çizen yedi öncelik arasına çocukları ve gençleri dahil ediyor. Yenilenmiş Sosyal Gündem, birbiriyle bağlantılı, eşit derecede önemli üç hedefi temel alıyor: Olanaklar yaratmak, erişimi sağlamak ve dayanışma sergilemek. Bu üç hedefin, Nisan 2009’da kabul edilen “Gençlik için bir AB Stratejisi: Yatırım ve Güçlendirme” başlıklı Tebliğ ile sunulan, yenilenmiş AB gençlik işbirliği çerçevesinin hedefleri içine alındığı da belirtilmeli.

3.3. Avrupa Komisyonu ile Avrupa Konseyi arasında Gençlik Ortaklığı

Avrupa Komisyonu ile Avrupa Konseyi, 1998 yılında Avrupalı genç işçilerin eğitimi konusunda gençlik alanında resmi bir ortaklığa başladılar. Bu işbirliği, o zamandan beri gençlik

24

Lütfen bölüm sonundaki bağlantı adreslerine bakınız.

araştırmalarını ve Avrupa-Akdeniz işbirliğini içerecek şekilde genişledi ve kurulduktan on yıl sonra artık beş alanı kapsıyor: Avrupa yurttaşlığı; insan hakları eğitimi ve kültürler arası diyalog; gençlerin istihdamını ve mesleki eğitimlerinin kalitesi ve tanınması; gençlik hakkında daha iyi anlayış ve bilgi; gençlik politikalarının geliştirilmesi.

Gençlik Ortaklığı, özellikle Doğu Avrupa ve Kafkaslar ile Güneydoğu Avrupa ülkelerinde gençlik politikaları geliştirilmesine odaklanır. Bu bölgelerin hepsinde, hükümetler, gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşları ve araştırmacılar konferanslar ve seminerler yoluyla bir araya getirilir. Bu etkinliklerin gündemleri daha yakın bir bölgesel işbirliği, bilgi ve en iyi uygulama örneklerinin paylaşılması ve gençlik alanının daha da genişletilmesi için ortaklıklar kurulması üzerine yoğunlaşır. Etkinlikler Doğu Avrupa ve Kafkaslar ile Güneydoğu Avrupa SALTO Araştırma Merkezleri ile ortaklaşa düzenlenir.

Gençlik liderlerinin, genç işçilerin ve aktivistlerin eğitimi de Gençlik Ortaklığı gündeminin üst sıralarındadır. Her sene çoğu SALTO Araştırma Merkezleri'nde ve yerel ortaklarda gerçekleşen bir dizi eğitim semineri ve bunlarla alakalı etkinlik düzenlenir. Öncelikli iki ana alan Avrupa yurttaşlığı eğitimi ve eğitimcilerin eğitimidir. Geçmişteki ve gelecekteki eğitim etkinlikleri hakkında bilgi Gençlik Ortaklığı internet sitesinden elde edilebilir (lütfen bölümün sonundaki bağlantı adresine bakınız).

Gençlik Ortaklığı bu internet portalında ayrıca internet tabanlı sanal bir Avrupa Gençlik Politikası Bilgi Merkezi oluşturmuştur. Portal, aralarında gençliğin katılımı, enformasyon, sosyal içme ve gençlerin sağlığı konularının da bulunduğu bir dizi alanda, Avrupa kurumlarının politika önerilerini özetliyor. Bunun yanı sıra, Avrupa'nın birçok ülkesinde gençlik politikasının durumuna ilişkin geniş kapsamlı bir veritabanı da içerir. Gençlik politikası ve gençlik politikasının farklı özel temaları hakkında, ilgili ülkelerdeki hükümetler tarafından aday gösterilmiş olan gençlik alanındaki araştırmacılar veya devlet memurları olan ulusal muhabirler tarafından her ülkeye ilişkin bilgilendirici makaleler de toplanmıştır. Veritabanı geniş çapta enformasyon ile en iyi uygulama örnekleri içeriyor ve Avrupa'da gençlik politikası hakkında genel bilgi edinmek için iyi adrestir. İnternet portalı ayrıca Avrupa'daki gençlik alanında çalışan uzmanlara yönelik bir veritabanına da yer veriyor.

3.4. Birleşmiş Milletler Sistemi

Birleşmiş Milletler'in ana organları Genel Kurul, Güvenlik Konseyi, Ekonomik ve Sosyal Komite ile Uluslararası Adalet Divanı'dır. Ancak 15'ten fazla kurumla bir dizi program, misyon ve proje içeren BM ailesi bundan çok daha geniş.

Bununla birlikte, Birleşmiş Milletler'in gençlik politikasında bir "uluslararası standart" oluşturulmasına nasıl katkıda bulunduğunu özetleyen bu kısa sunuş doğal olarak Genel Kurul tarafından kabul edilen önemli belgeler ile Sekreteryaya ve BM örgütlerinin/kurumlarının sürmekte olan çabalarına odaklanıyor.

BM'nin farklı üye devletlerdeki ulusal gençlik politikalarını etkileme çabalarının ana hattını genel olarak gençlerin hükümetlerin karar alma mekanizmalarına ve topluma katılımları oluşturur. 1989 tarihli BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 12. maddesinde belirtildiği üzere, (18 yaşına kadar) tüm çocuklara topluma katılımları için araçlar sağlanmalı ve onları ilgilen-

diren konularda kendilerine danışılmalıdır.²⁵

3.4.1. Dünya Gençlik Eylem Programı ve Milenyum Kalkınma Hedefleri

BM Genel Kurulu 1985'i Uluslararası Gençlik Yılı olarak kabul etmek suretiyle, gençliğin katılımı meselesini Birleşmiş Milletler Şartı'nın amaçlarına ulaşabilmenin bir aracı olarak ön plana çıkardı. On yıl sonra, 1995'te, örgüt 2000 Yılı ve Ötesi için Dünya Gençlik Eylem Programı'nı (DGEP) kabul ederek, gençlere ve ulusal gençlik politikalarının teşvik edilmesine verdiği desteği daha da ileriye taşıdı. DGEP hâlâ kullanılmakta olan uluslararası bir stratejidir ve Program'ın gözden geçirilmesi, izlenmesi ve uygulanmasından BM Sekretaryası sorumludur. BM üyesi devletler DGEP yoluyla belirlenmiş olan öncelikli 10 eylem alanını takip etmek taahhüdünde bulunmuşlardır:

1. Eğitim,
2. İstihdam,
3. Açlık ve yoksulluk,
4. Sağlık,
5. Çevre,
6. Madde bağımlılığı,
7. Çocuk suçluluğu,
8. Boş zaman faaliyetleri,
9. Kızlar ve genç kadınlar,
10. Gençlerin toplumsal hayata ve siyasi kararlara tam ve etkin katılımı.

DGEP'i 1998 yılında Dünya Gençlik Forumu (Braga, Portekiz) ve Gençlikten Sorumlu Bakanların ilk Dünya Konferansı (Lizbon, Portekiz) takip etti. Konferans, DGEP önceliklerinin önemini tekrar vurguladı ve özellikle Gençlik Politikaları ve Programları hakkındaki Lizbon Bildirgesi'nin benimsenmesi yoluyla geniş kapsamlı ulusal gençlik politikalarının ve eylem planlarının oluşturulması üzerinde durdu.

DGEP stratejisine ilişkin taahhütler, BM üyesi devletlerin gençlerin koşullarını iyileştirmekte öncelik verecekleri alanları listeye ek alanların dahil edilmesiyle 15'e çıkaran 2005 yılındaki BM Genel Kurulu'yla bir kez daha teyit edilmiş oldu:

11. Küreselleşme,
12. Bilgi ve iletişim teknolojileri,
13. HIV/Aids,
14. Silahlı çatışmalar,
15. Nesiller arası ilişkiler.

2005 yılında ayrıca BM Sekretaryası'na bu öncelik alanlarında elde edilen ilerlemeyi izlemekte kullanılabilecek olan, doğrulanabilir ve kapsamlı bir gösterge kümesi oluşturma görevi verilmesi kararlaştırıldı. Gösterge kümesi için oluşturulan bu listeye BM internet portalından ulaşılabilir (bölüm sonundaki adrese bakınız).

Milenyum Kalkınma Hedefleri, BM üyesi devletlerin 2015 yılındaki BM Milenyum Zirvesi'ne

25

Konu hakkında daha kapsamlı bilgi için gençliğin katılımı hakkındaki bölüm 4.1.'e bakınız.

kadar gerçekleştirmek konusunda anlaşmaya vardıkları sekiz hedeften oluşur:

- Aşırı yoksulluk ve açlığı ortadan kaldırmak,
- Herkes için evrensel ilköğretimi sağlamak,
- Cinsiyet eşitliğini teşvik etmek ve kadının güçlendirilmesini sağlamak,
- Çocuk ölümlerini azaltmak,
- Anne sağlığını iyileştirmek,
- HIV/AIDS, sıtma ve diğer hastalıklarla mücadele,
- Çevresel sürdürülebilirliği sağlamak,
- Kalkınma için küresel bir ortaklık kurmak.

Hükümetler bu amaçlara ulaşmak konusunda güçlü ve açık bir şekilde taahhütte bulunmuşlardır ve konu BM gündeminin tepesinde. Milenyum Kalkınma Hedefleri için verilen taahhüt Birleşmiş Milletler'in 191 üyesinin liderlerinin katıldığı 2005 yılındaki Dünya Zirvesi sırasında yenilendi. Bu amaca yönelik olarak BM ajanslarına ek fonlar da tahsis edildi.

Gençlik alanında çalışan uzmanlardan oluşan bağımsız bir grup ve dünyanın her yerinden gençler Milenyum Kalkınma Hedefleri'nin önemli unsurlarından biri olması gereken gençlik politikasının ortak kesen ve sektörler arası niteliği kabul edilerek, gençlik politikalarının hedeflerin uygulamaya geçirilmesi yoluyla nasıl teşvik edilebileceği hakkında bir kılavuz geliştirme görevini üstlendiler. Gençlik ve Milenyum Kalkınma Hedefleri isimli bu kılavuz 2005 yılı baharında yayınlandı ve internetten indirilebilir (bölüm sonundaki adrese bakınız).

3.4.2. BM Sekretaryası ve farklı BM kuruluşları

Gençlikle ilgili meselelerde BM Sekretaryası'nın merkezinde (daha önce BM Gençlik Birimi olarak adlandırılan) Gençlik Programı bulunuyor. Gençlik Programı, Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal İşler Bölümü (UNDESA) içindeki Sosyal Politika ve Kalkınma Dairesi bünyesinde. İnternet sitesi gençliğin BM düzeyinde katılımına ilişkin farklı olanaklar ve gençlik politikalarının geliştirilmesi hakkında değerli bilgiler sunuyor. Bununla birlikte, kısıtlı sayıdaki personeli ve kaynakları nedeniyle BM Gençlik Programı dünya genelindeki gençlik örgütleriyle yeterince etkileşim içinde değil.

Birleşmiş Milletler'in farklı kuruluşları son on yıl içerisinde kendi çalışmalarına ve politika önceliklerine gençleri ve gençlik örgütlerini katmak için mekanizmalar geliştirdiler. Bunlar genellikle özel çalışma birimleri veya gençlik danışma kurulları şeklindedir. Örneğin Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) Gençlik Eşgüdüm Birimi gençlere yönelik organizasyonun kendi çalışma alanı içine giren konularını ele alıyor, faaliyetler düzenliyor ve her iki yılda bir Gençlik Forumu'na ev sahipliği yapıyor. Gençlik ile ilgili benzer özel eşgüdüm organları bulunan BM kuruluşları ve örgütleri şunlar:²⁶ BM Kalkınma Programı (UNDP), BM İnsan Yerleşimleri Programı (BM-HABITAT), BM Nüfus Fonu (UNFPA; gençlik politikası üzerinde yoğunlaşır), BM Çevre Programı (UNEP), BM Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNDCP) ile çocuklar alanında çalışan Birleşmiş Milletler Çocuk Fonu (UNICEF) ve Çocuklar ve Silahlı Çatışmalar Özel Temsilciliği Ofisi. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Uluslararası Göç Örgütü (IOM) gibi diğer örgütler, gençlik danışma kurulları bulunmamasına rağmen, siyasi gündemlerinin bir parçası olarak gençliğe ilişkin konularla aktif olarak ilgileniyorlar.

26

Ashton, Melanie, v.d. (2005), s. 32.

Bu örgütlerin büyük bölümünün farklı ülkelerde ulusal ofisleri veya temsilcileri bulunuyor ve ulusal düzeyde gençlik stratejilerinin teşvik edilmesi, geliştirilmesi ve uygulanmasında destekleyici rol oynayabiliyorlar.

3.5. İnternet Kaynakları

Avrupa Konseyi

Avrupa Konseyi Gençlik ve Spor Direktörlüğü: www.coe.int/youth

Avrupa Gençlikten Sorumlu Bakanlar Konferansları sonuç bildirgeleri: www.coe.int/t/dg4/youth/IG_Coop/ministers_conferences_en.asp

Avrupa Konseyi Gençlik Politikası Göstergeleri Uzmanlar Grubu Sonuç Raporu (2003): www.coe.int/t/dg4/youth/Source/Resources/Documents/2003_YP_indicators_en.pdf

Avrupa Gençlerin Yerel ve Ulusal Hayata Katılımı Şartı ve tamamlayıcı belgeler hakkında bilgi: www.youth-partnership.net/youth-partnership/ekcyp/BGKNGE/Participation

Eş-yönetim sistemi hakkında bilgi: www.coe.int/t/dg4/youth/Coe_youth/co_management_en.asp

Avrupa Birliği

Avrupa Komisyonu Gençlik Sektörü: <http://ec.europa.eu/youth>

Avrupa Gençlik Portalı: <http://europa.eu/youth>

Avrupa Komisyonu Beyaz Kitabı, "Avrupa Gençliği için Yeni bir İtici Güç" (2001): http://ec.europa.eu/youth/youth-policies/doc26_en.htm

Gençlik alanındaki AB mevzuatı (Komisyon'un Gençlikten Sorumlu Bakanlar Konseyi'ne tebliğleri, Konsey ilke kararları): <http://europa.eu/scadplus/leg/en/s19003.htm>

Avrupa Gençlik Paketi'nin uygulanması hakkında Komisyon Tebliği (COM(2005) 206): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2005:0206:FIN:EN:PDF>

Gençlerin katılımı ve bilgilendirilmesi için ortak hedefler öneren Komisyon tebliği (COM(2003) 184): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2003:0184:FIN:EN:PDF>

Gençler arasında gönüllü faaliyetler için ortak amaçlar öneren Komisyon Tebliği (COM(2004) 337): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2004:0337:FIN:EN:PDF>

Gençlik hakkında daha iyi bir anlayış ve bilgilendirme için ortak amaçlar öneren Komisyon Tebliği (COM(2004) 336): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2004:0336:FIN:EN:PDF>

Gençlerin katılımı ve bilgilendirilmesi hakkındaki ortak amaçları tanımlayan Konsey İlke Kararı (Kasım 2003): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2003:295:0006:0008:EN:PDF>

Gençlerin katılımı ve bilgilendirilmesi hakkındaki ortak amaçları tanımlayan Konsey İlke Kararı (Kasım 2006): <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/06/st14/st14471.en06.pdf>

Gençler için gönüllü faaliyetler hakkındaki ortak amaçları tanımlayan Konsey İlke Kararı (Ekim 2004): <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/04/st13/st13996.en04.pdf>

Gençler için gönüllü faaliyetler hakkındaki ortak amaçları tanımlayan Konsey İlke Kararı (Kasım 2007): <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/07/st14/st14425.en07.pdf>

Gençlik hakkında daha iyi bir anlayış ve bilgilenme için ortak amaçları tanımlayan Konsey İlke Kararı (Kasım 2004): http://ec.europa.eu/youth/pdf/doc1052_en.pdf

Genç gönüllülerin Avrupa çapında hareketliliği hakkında Konsey Tavsiyesi, (Kasım 2008): <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/08/st14/st14825.en08.pdf>

Yenilenmiş Sosyal Gündem hakkında bilgi: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=547>

Avrupa Komisyonu ve Avrupa Konseyi Gençlik Ortaklığı

Avrupa Komisyonu ve Avrupa Konseyi Gençlik Ortaklığı: <http://www.youth-partnership.net>

Avrupa Gençlik Politikası Bilgi Merkezi: <http://www.youth-partnership.net/youth-partnership/ekcyp/index>

Birleşmiş Milletler Sistemi

Birleşmiş Milletler'de Gençlik: www.un.org/youth

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi: <http://www.unicef.org/crc>

Dünya Gençlik Eylem Programı: <http://www.un.org/events/youth98/backinfo/ywpa2000.htm>

Gençlik Kalkınma Göstergeleri (tüm 15 DGEP öncelik alanı için): <http://www.un.org/esa/socdev/unyin/youthindicators1.htm>

Gençlik ve Milenyum Kalkınma Hedefleri: <http://www.takingitglobal.org/themes/mdg/youthinpolicy.html>

4

NEDEN GENÇLİĞİN KATILIMI VE NASIL?

Siyasi kararların alınmasına gençliğin katılımı, Avrupa gençlik politikasının temel ve önemli unsurlarından biri olarak kabul edilir hale gelmiş olsa da, bu ilkenin Avrupa çapında uygulanması ve benimsenmesi için gidilecek hâlâ uzun bir yol var. Bu, özellikle belediye düzeyindeki yönetimlere doğru indiğimizde geçerli. Katılım olmamasının nedeni bazen yerleşik karar verenlerin zihniyetinde yatar. Karar verenler, pek çoğu “reşit olma” veya oy verme yaşına bile ulaşmamış olan gençlerin, sorumluluk isteyen kararlara katkıda bulunmayacaklarını hissedebilirler. Ya da siyasetçiler ve devlet yetkilileri siyasi kararları almak ve politikaları geliştirip uygulamak konusunda sadece kendilerinin görevli olduklarına ve “özel çıkar gruplarının” kararlarını etkilemelerine izin vermenin yanlış olduğuna inanıyor olabilirler.

Ancak, gençleri karar masasına davet etmemenin nedeni sıklıkla bu politikacıların ve yetkililerin gençlerinin katılımının nasıl sağlanacağını bilmemeleridir. Gençleri dahil etmek konusunda daha önce hiç deneyimleri olmayabilir ve bunun nasıl yapılacağına dair iyi uygulama örnekleri bulunmayabilir. Sonuç olarak, gençleri siyasi kararlara katmanın zor olabileceğini ve yetişkinleri de içeren kararlar için farklı yöntemler gerektirdiğini kabul etmeliyiz. Sokaktan alıp belediye meclis salonuna koyduğumuz gençlerden deneyimli politikacılar gibi davranmalarını ve ellerimizi çırparak “Evet, şimdi gençleri dahil ettik” deyivermeyi bekleyemeyiz. Bu yüzden, gençlerin siyasi kararlara katılımlarının neden önemli olduğunu ve nasıl başarılılabileceğini bir parça irdeleyelim.

4.1. Neden gençliğin katılımı?

Gençliğin yönetimlerin aldıkları kararlara katılması fikri ve gençlik alanında çalışan sivil top-

lum kuruluşlarının gençlik politikaları geliştirilmesinde ve uygulanmasında kurumsal ortak olmaya yönelik özel rolleri, Avrupa çapındaki ve uluslararası gençlik politikaları söyleminin olmazsa olmazı haline almıştır. Bunun neden önemli olduğu ve Avrupa'daki ve dünyadaki örgütlerce tavsiye edilen bir uygulama olarak savunulduğunu açıklayan bir dizi neden vardır.

Bu nedenlerden biri, gençlerin bir kaynak olarak algılanmasında yatıyor.²⁷ Genç insanlar gündelik hayatta topluma önemli katkılarda bulunan yurttaşlardır: Çevreyi koruyan ve yoksullukla mücadele eden örgütlerde çalışırlar, akranlarına yardım ederler, kendi toplumlarını geliştiren girişimlerde rol alırlar, yeni ticari girişimler başlatırlar ve ailelerine katkıda bulunurlar. Gençlerin günümüzde topluma yaptıkları bu katkılar, onları *geleceğin* yurttaşları olarak görmek yerine, sıklıkla gözardı edilir. Genç insanları kendi yerel toplulukları için bir kaynak ve değer olarak ve kendi enerjileri, idealizmleri ve bilgileri ile toplumu geliştirmeye katkıda bulunacak değişimin aktif aktörleri olarak gördüğümüzde ise, kendilerini etkileyen konularda alınan siyasi kararlara onları olabilecek her şekilde katmak doğal hale gelir.

İkinci olarak, genç olmak konusunda kimse gençlerin kendisinden daha fazla uzmanlığa sahip değildir. Genç insanların ihtiyaçlarını, karşı karşıya kaldıkları sorunları ve mücadeleleri anlamamızı sağlamak ve bu sorunlara mümkün olan en iyi şekilde cevap verecek önlemleri seçebilmek için gençliğin gerçeklerini ilk elden bilen kişileri, yani gençlerin kendilerini, işe katmamız gerekiyor.

Üçüncü olarak, genç insanları karar almaya dahil edince, bu kararlar daha fazla da sahiplenilir. Gençlerle ilişkili önemli kararların sahiplenilmesini aşılama, politikaların kolaylıkla uygulanmasını ve bu politikaların gençler tarafından savunulmasını ve desteklenmesini garanti edecektir. Bu da uygulamada başarıyı daha kesin hale getirir.

Dördüncü olarak, gençler sadece "çıkar gruplarından" biri olarak görülemez ve bu argüman onları karar alma süreçlerinin dışında tutmak için kullanılamaz. Gençlik farklı çıkarları ve endişeleri bulunan heterojen bir gruptur. Ancak nüfusun önemli bir yüzdesini oluşturur ve bazı Avrupa ülkelerinde aslında nüfusun baskın gruplarından biridir. Örneğin, görece yaşlı bir nüfusa sahip Norveç'te, 16 ile 30 yaş arasındaki gençler yine de nüfusun yüzde 18'ini oluştururlar.²⁸ Diğer yandan, Avrupa'daki "en genç" nüfuslardan birine sahip olan Kosova'da, aynı yaş grubundakiler nüfusun yaklaşık yüzde 60'ını oluştururlar.²⁹

Son olarak, gençlerin siyasi kararların doğal ortakları olmaları şartının şekli ve hukuki nedenleri vardır: Avrupa antlaşmalarında ve uluslararası antlaşmalarda imzacı tarafların verdikleri sözleri tutmaları. Halihazırda tüm Avrupa ülkeleri, farklı bağlamlarda kendilerini gençleri siyasi kararlara dahil etme taahhüdü altına sokmuşlardır. Bu taahhütlerden ikisine kısaca göz atalım:

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (BM-ÇHS) 1989 yılında imzalandı ve şu anda 193 imzacı devlet bulunmaktadır.³⁰ ÇHS, Sözleşme hükümlerine uyumları hakkında iki yılda

27 Denstad, Finn Yrjar (2009).

28 İstatistiklere göre Norveç, Norveç istatistik kurumu (www.ssb.no/english).

29 Dünya Bankası Kosova Misyonu (2005), s. 2. Kosova istatistikleri 15-29 yaş grubunu kapsamaktadır.

30 BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni onaylamamış olan BM üyesi iki ülke Somali ve Amerika Birleşik Devletleri'dir. ABD'nin karşıtlığı kısmen ABD federal sisteminde aile politikasının federal hükümetten çok eyaletlerin sorumluluk alanına girmesinden kaynaklanır. Ayrıca bunun ABD Anayasası'nı ihlal ettiği ve çocuk haklarının güvence altına alınmasının eyalet yönetimlerine bırakılması gerektiği savunulur.

bir BM'ye rapor vermeleri gereken imzacı ülkeler açısından yasal olarak bağlayıcıdır. 18 yaşına kadar olan çocukların haklarını ele alır ve 12. maddesi özel olarak çocukların kendilerini etkileyen siyasi kararlara katılımları hakkındadır:

Madde 12

1. Taraf Devletler, görüşlerini oluşturma yeteneğine sahip çocuğun kendisini ilgilendiren her konuda görüşlerini serbestçe ifade etme hakkını, çocuğun yaşı ve olgunluk derecesine uygun olarak, bu görüşlere gereken özeni göstermek suretiyle tanırlar.

2. Bu amaçla, çocuğu etkileyen herhangi bir adli veya idari kovuşturmada ulusal yasanın usule ilişkin kurallarına uygun olarak çocuğa ya doğrudan doğruya ya da bir temsilci veya uygun bir makam yoluyla dinlenilmesi fırsatı, özellikle sağlanacaktır.

Gençlerin Yerel ve Bölgesel Yaşama Katılımları Hakkında Gözden Geçirilmiş Avrupa Şartı³¹ Avrupa Konseyi'nin temel taşlarından biri olan Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi tarafından 2003'te kabul edildi. 2006 yılında Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi,³² tüm üye devletlerin uyması gereken bir belge olarak önemli bir koz elde edilmesine olanak vererek, Şartı oybirliğiyle bir tavsiye olarak kabul etti. Şart şu noktalar üzerinde durur:

- Gençlerin yerel ve bölgesel hayata katılımları, yurttaşların kamusal hayata katılımlarına ilişkin genel politikanın bir parçasını oluşturmalıdır;
- Tüm sektörel politikaların bir gençlik boyutu bulunmalıdır;
- Gençlerle ve gençlerin temsilcileriyle istişare ve işbirliğini içeren değişik katılım şekilleri uygulamaya geçirilmelidir;
- Toplumun dezavantajlı kesimlerinden gelen gençlerin katılımı teşvik edilmelidir.³³

Tüm Avrupa ülkelerinin uymakla yükümlü oldukları bu iki özel belgeye ek olarak, yönetimlerin aldığı kararlara gençlerin katılımları konusunu ele alan bir dizi Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi belgesi daha bulunur.³⁴ Hepsi bir bütün olarak bu uygulamayı Avrupa'da tartışma götürmez bir standart haline getirmekte önemli bir rol oynar.

AB belgelerine özel atıflarda bulunan Komisyon'un "Avrupa gençliği için yeni bir itici güç" isimli Beyaz Kitabı da, kuşkusuz gençliğin katılımının önemi üzerinde duruyor. Ayrıca, Avrupa Gençlikten Sorumlu Bakanlar Konseyi, üye devletleri bunu uygulamaya geçirmeye zorlayan bazı ilke kararları almıştı.³⁵ Bu konu son olarak, daha az fırsata sahip gençlerin katılımı hakkındaki İlke Kararı'nda (Nisan 2008) vurgulandı. Komisyon da Gençlikten Sorumlu Bakanlar Konseyi'ne ilgili bazı tebliğleri ulaştırmıştı. Bununla açıkça ilgili olanlardan biri, Lizbon Stratejisi ile Avrupa Gençlik Paktının devamı niteliğinde olan, Komisyon'un gençlerin eğitim, istihdam ve topluma tam katılımlarını teşvik etmeyi konu alan 5 Eylül 2007 tarihli tebliğidir.

Avrupa Konseyi gençlerin karar alma süreçlerine katılımlarını teşvik etmede en ön saftadır. Bu nedenle, şaşırtıcı olmayan bir şekilde, Avrupa Konseyi çerçevesinde düzenlenen Avrupa

31

Bkz. Bölüm 3.1.3.

32

Bakanlar Komitesi Avrupa Konseyi'nin en üst düzey karar alma organıdır.

33

Bkz: www.youth-partnership.net/youth-partnership/ekcyp/BGKNGE/Participation

34

Bu bölümün son kısmına bakınız.

35

Gençlikten Sorumlu Bakanlar Konseyi'nin "Gençlerin Katılımı Hakkında İlke Kararı" (Şubat, 1999) özellikle

önemlidir.

Gençlikten Sorumlu Bakanlar Konferansları'nın sonuç bildirgeleri bu meseleye belli oranlarda yer verir. Son konferansların sonuç bildirgeleri Avrupa Konseyi'nin internet sayfasında bulunabilir (bölüm sonundaki adrese bakınız).

Birleşmiş Milletlerin de özel olarak gençlerin siyasi karar alma süreçlerine katılımlarının önemiyle ilgili bir dizi belge, ilke kararı ve programı bulunur. Bunlar örgütün internet portalından indirilebilir (bölüm sonundaki adrese bakınız).

4.2. Neden gençlik örgütleri?

Gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarına (Gençlik STK'ları), gençleri ilgilendiren konularda yönetimlerin ortakları olarak desteklenmeleri hakkında, önemli ve kimilerine göre ayrıcalıklı bir rol verilmiştir. Pek çok gencin gençlik örgütlerine dahil olmadıkları dikkate alındığında, gençlik STK'larının bu kadar önemsenmelerinin nedeni nedir?

Merkezî hükümet düzeyinde genç insanları siyasi karar alma süreçlerine dahil etmenin uygulanabilir ve hatta mümkün olmadığı herkesçe kabul edilir. Bu nedenle, gençlerin temsilcisi olarak görüldüklerinden, genç insanlar adına gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarına danışılır ve katılımları sağlanır. Buna ek olarak, STK temsilcilerinin çok daha geniş genç gruplarını temsil ettikleri düşünüldüğünde, bu yolla daha fazla gence ulaşmak mümkün olduğundan, gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin siyasi karar alma süreçlerine katılımları devlet yetkilileri ve siyasetçiler için de fayda sağlar. Gençlik STK'ları ayrıca gençliğin sorunlarını sıklıkla farklı siyaset düzeylerinde dile getirecek kaynaklara ve uzmanlığa sahiptirler.

Gençlik STK'larının siyasi karar alma süreçlerine katılımlarının meşruiyeti iki şarta bağlıdır:

- Gençlik örgütlerinde, liderlerin üyelerin oylarıyla seçildiği, tam işleyen bir iç demokrasi bulunmalı;³⁶
- Örgütler gençlerin kendileri tarafından kontrol edilmeli ve yönetilmeli, böylece gençlerin "savunulacak" gruplardan biri oldukları yetişkin örgütleri değil, gerçek anlamıyla gençlik örgütleri olmaları sağlanmalı.

Gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşları, daha geniş gençlik gruplarını temsil etme kapasitelerine bağlı olarak, karar alma süreçlerinde yönetimlerin ortakları olarak kabul edilmeliler. Başka bir deyişle, gençlik STK'ları bir amaç değil, gençlere ulaşmak için birer araçtır. Eşzamanlı olarak gençlere ulaşmanın başka yolları da araştırılmalı ve gençlik STK'ları gençlerin temsilcileri olarak tekel konumuna sahip olmamalıdır. Ulusal gerçeklere ve koşullara bağlı olarak farklı gruplarla (örneğin gençlik grupları) desteklenebilirler.

Bununla birlikte, Avrupa'daki farklı ülkelerde gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarının varlığı toplum için büyük bir kazançtır ve gençleri etkileyen kararlarda kendilerine danışılması ve katılımlarının sağlanması hakkına sahip olmaları doğaldır.

Bu tanınma, (bir ülkedeki gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarının şemsiye birliği

36

Bu açıdan, örgütün oy hakkı benzeri demokratik haklarının tamamını garanti altına alandan daha düşük bir yaş sınırı içinde faaliyet göstermesi kabul edilebilir. Bu yaş sınırının nerede belirleneceği ulusal koşullara bağlıdır.

olan ve sıklıkla gençlerin çıkarlarının gençlik örgütlerinin perspektifinden desteklenmesi için tek bir güçlü sese sahip olmak amacıyla kurulan) ulusal gençlik konseylerinin mevcut olduğu ülkelerde bu konseyin yönetiminin ortakları olarak takdir görmeleri anlamına gelir. Avrupa'daki ulusal gençlik konseylerinin hemen hemen tamamı, ulusal düzeyde genç insanların sesi olma rollerini sürdürebilmek için kendi hükümetlerinden mali destek alırlar.

Merkezi Belçika'nın Brüksel kentinde bulunan Avrupa Gençlik Forumu (AGF), ulusal gençlik konseylerinin ve gençlik alanında çalışan uluslararası gençlik örgütlerinin Avrupa düzeyindeki şemsiye birliğidir. AGF, Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi ile Birleşmiş Milletler kurumlarının önemli bir ortağıdır ve genç insanlarla ilgili konularda sıklıkla kendisine danışılır. AGF'nin söz konusu hükümetlerarası kuruluşlarca bu kadar güçlü bir şekilde tanınmasının arkasındaki ilke, ulusal düzeyde gençlik örgütlerinin katılımını sağlamaya ilişkin ilkenin aynıdır. Başka bir ifadeyle, gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarının gençlerin temsilcisi rolüne saygı gösterilmesi bu örgütlerce güçlü ve kabul görür bir uygulama haline gelmiştir.³⁷

Sivil toplum kuruluşlarının yönetimlerin aldığı kararlarda gençlerin temsilcileri olarak üstlendikleri önemli rolün kabul görmesi, her hükümetin bu tür örgütlerin gelişimini teşvik etmek zorunda olmasının altında yatan nedenlerden biridir. Bir hükümetin gençlik STK'larının gelişimini, mali olarak veya diğer yollarla, aktif olarak desteklemesini gerektiren eşit derecede önemli diğer nedenler ise, bu örgütlenmelerin:

- Gençlere örgün eğitim sistemi yoluyla öğrenemedikleri, ancak gelecekleri için önem taşıyan farklı pratik beceri, bilgi ve deneyimleri edinme olanağı vermeleri;
- Genç insanlara boş zamanlarında aktif olmaları için fırsatlar sağlamaları;
- gençlere birbirlerini kollamayı, bir konu hakkında sadece fikir sahibi olmak yerine yerel toplulukları için sorumluluk almayı ve eyleme geçmeyi öğretmeleri;
- Gençlere temsiliyet ve sorumluluk kavramları ile seçimlere aday olmayı ve oy vermeyi pratik yaparak öğrenme olanağı veren demokrasi okulları olmaları;
- Avrupa'daki demokratik anlayışın, değerlerin ve pratiklerin uzun dönemli sürdürülebilirliği için önem taşıyan yurttaşlık bilincini gençler arasında aşılmalardır.

4.3. Gençleri siyasi kararlara nasıl katmalı?

Bu genellikle genç insanları karar alma süreçlerine katmak istememekle ilgili bir sorun değildir. Daha çok, bunun nasıl yapılabileceği ve, ileride göreceğimiz gibi, alınan kararlar üzerinde azami etkiyi sağlama olanağının gençlere en iyi şekilde nasıl verilebileceği hakkında bilgi eksikliğinden kaynaklanabilir. Bu kılavuz, ulusal gençlik politikası ve ulusal gençlik stratejisi geliştirilmesi hakkında bir el kitabı ve rehber olma amacıyla ve bu nedenle, merkezî hükümet düzeyinde alınan kararlara gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarının nasıl dahil edilebileceğine yönelik bazı fikirler ve örnekler sunuyor.

Gençliğin ulusal yönetimle ve daha alt düzeylerdeki (özellikle belediye düzeyindeki) yönetimlere katılımları arasındaki temel fark, merkezî yönetim düzeyindeki pek çok örnekte, katılımın gençleri doğrudan dahil etmek yerine, temsilcileri yoluyla gerçekleştirilmesi zorun-

³⁷ AGF'ye ek olarak, gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarının Avrupa düzeyinde gördüğü güçlü kabulün bir başka örneği de, gençlik örgütlerinin temsilcilerinden oluşan ve Avrupa Konseyi gençlik sektörünün eş yönetim yapısının bir parçası olan, Bölüm 3.1.1.'de detaylı bir şekilde anlatılmış bulunan Danışma Konseyi'nin statüsüdür.

luluğudur. Genellikle ulusal gençlik konseyi yoluyla örgütlenen gençlik STK'ları bu açıdan merkezi bir rol oynamalıdır.

4.3.1. Katılım merdiveni

Gençlerin merkezi yönetim düzeyinde alınan kararlara nasıl dahil edilebileceklerine yönelik örnekleri sunmaya başlamadan önce, bir dakikalığına konunun merkezindeki gençliğin katılımı kavramını tartışalım. Gençliğin katılımı gerçekte neden oluşur? Amerikalı psikolog Roger Hart'ın, 1997'de UNICEF için yazdığı *Çocukların Katılımı: Genç Yurttaşları Toplumsal Kalkınma ve Çevrenin Korunmasına Dahil Etmenin Teorisi ve Pratiği*³⁸ isimli ve içinde kendi "katılım merdiveninin" yer aldığı bu kitap, kısa süre zarfında, çocukların ve gençlerin katılımlarının değişik derecelerini ve farklı aşamalarını ölçmek için değerli bir araç haline gelmiştir.³⁹

Hart çocukların katılımını sekiz farklı aşamada ele almakla birlikte, merdivenin alttaki son üç basamağının gerçek anlamda katılım sayılamayacağını da savunur. İlk başta çocuklar düşünülerek geliştirilmiş olmakla beraber, bu merdiven gençlerin katılımı için de kullanılmaya uygundur. Bu nedenle aşağıda, Hart'ın metninde çocuk tarafından başlatılan eylemlere yapılan atıflar, gençler tarafından başlatılan eylemler şeklinde değiştirilmiştir.

Hart'ın merdiveni her zaman merdivenin en üst aşamasında olmayı garanti etmemiz gerektiği anlamında yorumlanabilir, ancak aslında amaçlamamız gereken, katılımın hiç olmadığı alt basamaklara inmenin önüne geçmek ve gençleri karar alma süreçlerine gerçek anlamıyla katmanın yollarını bulmak olmalıdır.⁴⁰

8. *Gençlerin başlattığı, yetişkinlerle paylaşılan kararlar.* Projeler ve programların gençler tarafından başlatıldığı ve kararların gençler ve yetişkinler tarafından ortaklaşa alındığı durumdur. Bu projeler genç insanları güçlendirirken, aynı zamanda yetişkinlerin hayat deneyim ve uzmanlıklarından faydalanıp bu yolla öğrenmelerine olanak verir.

7. *Gençlerin başlattığı ve yönettiği çalışmalar.* Bu basamakta gençler bir proje veya programı başlatır ve yönetirler. Yetişkinler sadece destekleyici rollerdedirler.

6. *Yetişkinlerin başlattığı, gençlerle birlikte kararlaştırılmış çalışmalar.* Proje veya programların yetişkinler tarafından başlatıldığı, fakat kararların gençlerle ortaklaşa alındığı durumlardır.

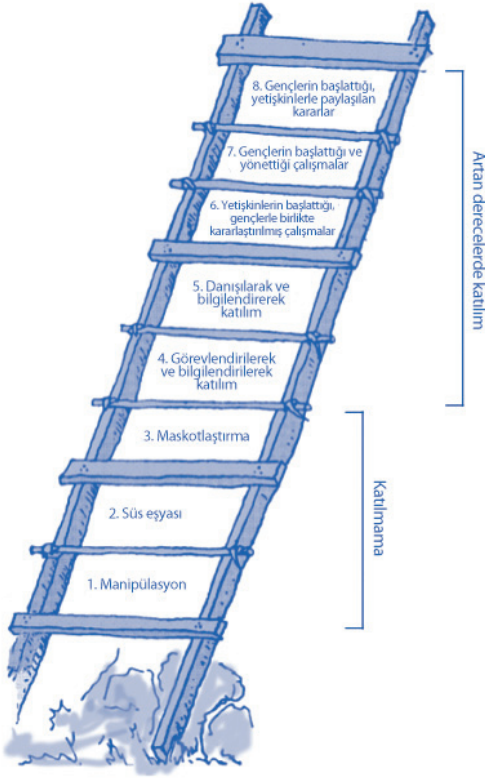
5. *Danışılarak ve bilgilendirerek katılım.* Yetişkinler tarafından tasarlanan ve yürütülen proje veya programlar hakkında gençlerin tavsiyeler verdikleri durumlardır. Gençlere kendi katkılarının nasıl kullanılacağı ve yetişkinler tarafından alınan kararların sonuçları hakkında bilgi verilir.

4. *Görevlendirilerek ve bilgilendirilerek katılım.* Gençlere özel bir rolün verilmiş olduğu, nasıl ve neden dahil edildikleri konusunda bilgi verildiği durumdur.

38 Hart'ın modeli aslında Sherry Arnstein'in, halihazırda 1968 tarihli *Journal of American Planning*'de yayınlanmış bir makalesinde yer alan, "yurttaş katılımı merdiveni"nin uyarlanmış bir versiyonudur.

39 Geçen yıllar içerisinde gençliğin katılımı hakkında -yatay ve dikey- farklı ölçüler ve matrisler geliştirildi, ancak Hart'ın katılım merdiveni şimdiye kadar en fazla atıfta bulunulan ve bilineni olmaya devam etmektedir.

40 Bu çizim www.hort.cornell.edu/gbl/greenervoices/ladder.html ve basamakların kısa açıklamaları www.freechild.org/ladder.htm adreslerinden indirilmiştir.

3. *Maskotlaştırma*. Gençlerin seslerini duyurma olanağı varmış gibi görünen, ancak aslında ne yaptıkları ve nasıl katıldıkları hakkında neredeyse hiç tercih haklarının olmadığı durumlar.

2. *Süs eşyası*. Yetişkinlerin bu amacın ilhamını gençler vermiş gibi davranmadıkları ama gençlerin görece dolaylı yollarla bir amaca yardım etmek veya "destek" vermek için kullandıkları durumlar.

1. *Manipülasyon*. Yetişkinlerin gençleri bir amaca destek vermek için kullandıkları ve bunun ilhamını gençler vermiş gibi davrandıkları durumlar.

Bu modeli gençlerin karar alma süreçlerine merkezî yönetim düzeyinde katılımına uygularken, "maskotlaştırma" ve hatta "süs eşyası" basamaklarının gerçek bir katılımın na-

sıl gerçekleştirilebileceğine dair çok az ilgisi ve bilgisi olan yetişkinler tarafından ne kadar geniş çaplı kullanılabileceğini ve kullanıldığını anlamak zor değildir. Bunun bir örneği, daha önce bir eğitim veya hazırlıktan geçmemiş olan gençlerin "gençliğin katılımına kanıt" hizmeti vermek üzere yetişkinler için düzenlenmiş üst düzey bir konferansa davet edilmesidir. Başka bir örnek ise, gençlere fikirlerinin sorulduğu ama aslında bu fikirlerin ciddiye alınmasının asla amaçlanmadığı veya düşünülmediği durumlardır.

Gençliğin ulusal hükümet düzeyinde katılımı, mevcut olsa bile, nadiren merdivenin en üst basamaklarına ulaşabilmektedir. Gençlere veya gençlik örgütlerine danışmak konusundaki ilk girişim genelde kendi sorumlu tutulacağı ve son sözü söylemek istediği konularda hükümetin kendisinden geldiği için (örneğin hükümet gençliğin istihdamıyla ilgili yeni bir eylem planı geliştirdiğinde ve ulusal gençlik konseyini belirli bir tarihe kadar kendi fikirlerini ve tekliflerini yazılı olarak iletmeye davet ettiğinde), bu şartıtcı değildir. Her ulusal hükümet kendi aldığı kararlardan sorumlu tutulduğu için, nihai kararı alma yetkisini gençlere ve onları temsil eden örgütlere vermekten kaçınmaları konusunda onları suçlamak da güçtür. Bu nedenle gençliğin bu düzeydeki katılımı genellikle dördüncü ve beşinci basamaklar arasında dalgalanır ve nadir durumlarda altıncı basamağa ulaşır.

Belediye düzeyindeki yönetimler gençliğin merdivenin daha üst basamaklarındaki katılım-

larını deneyimlemek konusunda istekli olduklarından, aslında çaba göstermemiz gereken, konu ulusal düzeyde gençlere (merkezî yönetim düzeyinde gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşları ve eğer varsa ulusal gençlik konseyleri anlamında) kendilerini ilgilendiren konularda her zaman danışılacağı ve kararlar alınırken görüşlerinin ağırlığı olacağı konusunda garantiler elde etmektir. Bir hükümetten gençlerin siyasi kararları kendi başlarına almalarını talep etmek zordur, zira kararları uygulama yükümlülüğü altına girecek olan hükümetler için bu kararların mali sonuçları olacaktır. Fakat gelin, bir hükümetin ulusal gençlik stratejisi geliştirirken veya ulusal gençlik politikasını uygularken ulusal düzeyde gençliğin katılımını nasıl gerçekleştirebileceği hakkındaki örneklerin üzerinden geçelim.

4.3.2. Gençliğin ulusal düzeyde katılımına ilişkin örnekler

7. Bölüm'de, gençliğin katılımının ulusal gençlik stratejisi (UGS) geliştirmenin nasıl merkezî bir unsuru olması gerektiği anlatılıyor. Bu nedenle, bu bölümde bazı noktaları özetlemek dışında, bu adımları açıklamak için çok fazla zaman ve yer harcamayacağız.

- Gençlik STK'ları UGS'nin önceliklerinin ve amaçlarının belirlendiği seminerlere/konferanslara katılmalı;
- Gençlik STK'ları, UGS'nin yürütme kuruluna, farklı çalışma gruplarına ve yapısı içindeki diğer organlara dahil olmalı;
- Yerel düzeyde, özellikle gençler için düzenlenen yuvarlak masa toplantıları veya diğer faaliyetler yoluyla genç insanlara doğrudan danışılmalı.

Ulusal gençlik stratejisinin uygulanması sırasında gençlerin uzun vadedeki katılımına gelince, bu katılımı garanti altına almanın gençlikten sorumlu bakanlığın gün içindeki düzenli faaliyet ve sorumluluklarıyla ilişkili farklı yolları bulunmaktadır.

Stratejinin uygulanmasına gençlik STK'larını dahil etmenin somut bir yolu, özel olarak gençlik örgütleri için strateji veya eylem planındaki bazı faaliyetlerin gerçekleştirilmesine yönelik proje, fon veya hibeleri ayırmaktır. Bu eylemler belirli konularda, mesela "Gençlik örgütleri sosyal içerme, katılım ve insan hakları yolunda nasıl tedbir alabilirler?" gibi bir başlıkta, eğitim kursları düzenlenmesi olabilir (2007 ve 2008 yıllarında Avrupa'daki tüm ülkelerde yürütülen "Herkes Farklı - Herkes Eşit" kampanyasındaki bazı faaliyetler bu açıdan iyi örneklerdir). Bazı gençlik STK'ları, formel olmayan öğrenme, çevre, azınlıklarla veya daha az olanağa sahip genç insanlarla çalışma konularında özel bir uzmanlık oluşturmuş olabilirler. Bu örgütler, gençlik stratejisinin uygulanması için gereken eğitim faaliyetlerini veya diğer önlemleri hükümetten daha ucuz ve daha etkili bir şekilde gerçekleştirebilirler. Öyleyse bu faaliyetlerin gençlik STK'larına ihale edilmesi yoluyla neden aynı zamanda bu örgütlerin güçlenmesi ve etkinleşmesi sağlanmasın?

Hem stratejinin somut olarak uygulamasında hem de hükümetin gençliğin koşullarını iyileştirmek yolundaki sürekli çalışmalarında hükümetin gençliğin gençlik politikalarına katılımını kurumsallaştırabileceği başka birçok yol vardır. Bununla birlikte, ilgili ülkede bir ulusal gençlik konseyinin bulunup bulunmaması çok fark eder.

Ülkedeki ulusal gençlik örgütlerinin büyük bölümünün meşru şemsiye birliği olan bağımsız bir ulusal gençlik konseyinin varlığı, gençlik örgütleriyle hükümet arasında yakın ve sürekli

bir diyalogun gerçekleşmesini büyük ölçüde kolaylaştırır. Bir hükümetin ulusal gençlik konseyi ile daha yakın işbirliği yoluyla gençliğin katılımını sağlama almasının birçok yolu vardır. Aşağıda Avrupa'nın bazı ülkelerinde geliştirilmiş mevcut bazı iyi örnekler ve uygulamalar sıralanıyor:

1. Ulusal gençlik konseyine tatmin edici düzeyde bir yönetim yapısı sürdürebilmesine olanak verecek idari hibe⁴¹ sağlamak. Böylece örgütün daha istikrarlı bir yapıya kavuşmasına ve görüşlerini daha etkili ve sürekli şekilde açıklamasına olanak vererek, hükümet için daha güvenilir bir ortak olmasını olanaklı kılmak.
2. Bakanlıkla ulusal gençlik konseyi arasında, örneğin her altı ayda bir, tarafların ilgilendiği güncel konularda birbirleriyle bilgi alışverişinde bulunacakları ve genel olarak iki taraf arasındaki iyi çalışma ilişkilerinin devamını sağlamayı amaçlayan bir uygulamayı yerleşik hale getirmek. Bu türden toplantılar resmi olmayan bir atmosferde gerçekleştirilmeli ve Bakanlığın gençliğe ilişkin farklı alanlarında çalışan personeliyle gençlik konseyinin yürütme kurulu ve personeli de işin içine katılmalı.
3. Ulusal gençlik konseyini genç insanları etkileyen önemli sorunlar hakkında önceden planlanmamış toplantılar yoluyla görüş bildirmeye ve mevcut sorunlarla ilgili önlemler önermeye davet etmek.
4. Diğer bakanlıklar gençlik boyutu olan meseleleri ele aldıklarında, ulusal gençlik konseyiyle iletişime geçmelerini şiddetle desteklemek.
5. Ulusal gençlik konseyini gençlik STK'larının hükümetten özel hibeler alacak projelerini belirleyen seçim komitesine dahil etmek.
6. Dışişleri Bakanlığı'nda bir gençlik delegasyonu programı oluşturmak. Ulusal gençlik konseyinin gösterdiği adaylar arasından belirlenecek genç delegeler, kendi ülkelerinin Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun yıllık toplantısına katılan delegasyonlarının resmi üyeleri olarak görevlendirilmeliler.⁴² Ayrıca, konuyla ilgisi olduğu düşünüldüğünde veya böyle bir uygulamanın var olması durumunda, genç delegelere diğer oturma ve farklı BM örgütleriyle uluslararası kuruluşların önemli toplantılarına katılmaları için de görev verilmeli.
7. Ulusal gençlik konseyi bulunmuyorsa, gençlik örgütlerine hükümet, böyle bir yapı oluşturma yönündeki çabalarına destek vermelidir. Bununla birlikte, ulusal gençlik konseyi çalışmalarını başlatanlar gençlik örgütlerinin kendileri olmalı ve bu hükümetin nüfuzu veya baskısı sonucu gerçekleşmemeli. Gençlik örgütlerinin ulusal gençlik konseyinin kurulması yönündeki çabalarında eşgüdümü sağlamaya teşvik etme yollarına bir örnek, Sırbistan'ın Gençlikten Sorumlu Bakanı'nın 2007-2008 yıllarında hükümetin ulusal bir gençlik stratejisi geliştirme süreci esnasında yaptıklarıdır. Bakan, gençlik örgütlerini, daha sonra "gençlerin sesi" olarak ulusal gençlik stratejisi içine dahil edilen, Gençlik Manifestosu isimli bir ortak açıklama üzerinde uzlaşmaya davet etmişti. Bu gerçekten gençlik örgütleri arasındaki işbirliği yapma ve bir ortak şemsiye yapı kurma çabalarının canlanmasına yol açmıştı.
8. Ülkede bir gençlik konseyi olsun olmasın, hükümetlerin gençlere danışmasının ve gençlik örgütlerinden fikir almasının bir yolu, gençlik örgütlerinin temsilcilerini, gençlik alanında çalışan araştırmacıları ve gençliğe ilişkin konulardan sorumlu bakanlığı bir araya getiren yıllık gençlik konferansları düzenlemektir. Böyle bir konferansın amacı,

41 İdari hibe, ofis kirası, telefon ve bilgisayar ekipmanı, personel maaşları ve diğer işletme masrafları gibi bir ofisin genel idaresi ile alakalı harcamaları kapsar.

42 2007 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na 16 ülkeden 23 genç delege katılmıştır.

gençlik STK'larının kendi aralarında ve gençlik STK'ları ile hükümet temsilcileri⁴³ arasında diyalogu teşvik etmek ve gençlere farklı yönetim süreçlerine ilişkin tavsiyelerde bulunma olanağı sağlamaktır. STK sektörüyle hükümet arasında ilerideki ilişkiler açısından faydası olacak olan güvenin inşa edilmesine yönelik olarak konferans sırasında yapılabileceklerden biri, gençlikle ilgili konulardan sorumlu siyasi liderlerle gençlik STK'larından temsilciler arasında doğrudan diyalog kurulmasına olanak sağlayacak alanlar yaratmaktır. Ulusal gençlik konseyi bulunmadığında, böyle bir konferansı yıllık olarak düzenlemek, gençlerle istişarenin bir aracı olarak daha da önemli hale gelir.

9. Ulusal gençlik konseyi olsun olmasın, gençlerin katılımını sağlama alanının başka bir yolu, özel bir konuyu incelemekle veya belirli bir politika alanında hükümete tavsiyelerde bulunmakla görevli bağımsız komisyonlara veya uzman gruplarına gençleri tayin etmektir. Ancak unutmamak gerekir ki, gençlik zaten uzmanlığa sahiptir ve toplumun önemli bir kesimini oluşturur; bu yüzden gençlikle ilgili olmayan bir konuyu ele almaları durumunda bile, bu komisyonlara veya uzman gruplarına dahil edilmeliler.
10. Avrupa'daki bazı hükümetler, devletin gençlik STK'larına yönelik olan (proje hibeleri dahil) hibelerinin ne şekilde dağıtılacağı hakkında hükümete tavsiyelerde bulunan komisyonlar oluşturmuşlardır. Bu komisyonlarda ulusal gençlik konseyleri veya ulusal gençlik örgütlerinin temsil kabiliyetine sahip bir bölümü, ciddi bir şekilde temsil edilir. Bu uygulamanın arkasındaki mantık, hükümetin bu örgütlere tahsis ettiği fonlar hakkında gençlik örgütlerinin temsilcilerinin söz haklarının bulunmasıdır.

Bunlar, bir hükümetin ulusal düzeyde alınan kararlara gençlerin kurumsal katılımını nasıl sağlayabileceğine yönelik örneklerin bir bölümüdür. Tüm örnekler farklı Avrupa ülkelerinde mevcut olan uygulamaları temel alır ve bu nedenle gerçekçidirler ve uygulanabilirler. Bununla birlikte, hükümetlerin karar alma süreçlerine gençleri dahil etmelerine ilişkin başka uygulamalar da vardır; o yüzden burada ele alınanların hayal gücünüzü sınırlamasına izin vermeyin! İlham almak için, Avrupa'daki devlet kurumlarının ve ulusal gençlik konseylerinin internet sayfalarını ziyaret ederek, farklı ülkelerin gençlerin ve gençlik örgütlerinin katılımını nasıl sağladıklarına yönelik daha fazla fikir edinebilirsiniz.

4.4. İnternet kaynakları

Avrupa Birliği belgeleri

Avrupa Komisyonu Beyaz Kitabı "Avrupa Gençliği için Yeni Bir İtici Güç"(2001): http://ec.europa.eu/youth/youth-policies/doc26_en.htm

Gençlikten Sorumlu Bakanlar Konseyi'nin gençliğin katılımı hakkındaki İlke Kararı (1999): <http://europa.eu/scadplus/leg/en/cha/c11604.htm>

Komisyon'un Avrupa Parlamentosu, Konsey, Ekonomik ve Sosyal Komite ile Bölgeler Komitesi'ne sunduğu, gençlerin eğitim, istihdam ve topluma tam katılımını teşvik etmek hakkındaki 5 Eylül 2007 tarihli Tebliği: <http://europa.eu/scadplus/leg/en/cha/c11103.htm>

Daha az olanağa sahip gençlerin katılımı hakkındaki Konsey İlke Kararı: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:14:0001:0003:EN:PDF>

⁴³ Bu nedenle resmi olmayan bir atmosfer yaratabilmek için konferansın bir akşam yemeğini ve gecelik konaklamayı kapsayacak şekilde düzenlenmesi önemlidir.

Avrupa Konseyi

Avrupa Gençlikten Sorumlu Bakanlar Konferanslarının Sonuç Bildirgeleri: www.coe.int/t/dg4/youth/IG_Coop/ministers_conferences_en.asp

Avrupa Gençlerin Yerel ve Ulusal Hayata Katılımı Şartı ve tamamlayıcı belgeler: www.youth-partnership.net/youth-partnership/ekcyp/BGKNGE/Participation

Birleşmiş Milletler

Birleşmiş Milletler gençlik hakkındaki internet portalı: www.un.org/youth

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi: www.unicef.org/crc

Gençlerin katılımı dahil, gençlikle ilgili farklı BM İlke Kararları: www.un.org/esa/socdev/unyin/library.htm#resolutions

Diğer kaynaklar

Gençliğin katılımı için neler işe yarar?, Uluslararası Gençlik Vakfı, 2002: www.iyfnet.org/uploads/what_works_in_youth_par.pdf

Altı büyük İngiliz gençlik örgütü tarafından oluşturulan portal: www.participationworks.org.uk/

Avrupa Gençlik Forumu: www.youthforum.org

Avrupa Konseyi ve Avrupa Komisyonu Gençlik Ortaklığının Avrupa Gençlik Politikası Bilgi Merkezi'nin ülke bazında veritabanı: www.youth-partnership.net/youth-partnership/ekcyp/Country_2007

5

ULUSAL GENÇLİK STRATEJİSİ GELİŞTİRİRKEN VE UYGULARKEN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN ÖNEMLİ KONULAR

Bu bölüm ulusal gençlik stratejisi geliştirilirken ve uygulanırken dikkate alınması gereken belirli bazı konuları tartışıyor. Bu konular belirlenirken, Güneydoğu Avrupa, Doğu Avrupa ve Kafkaslardaki farklı ülkelere ulusal gençlik stratejilerine ilişkin ilk elden gözlemler temel alındı. Bazı sorunlar genel ve her ülke için geçerli nitelikteyken, diğerleri, güçlü bir sivil toplum bağlamında sektörler arası ulusal gençlik politikası oluşturma ve gençleri kaynak olarak algılama gelenekleri olmayan belirli ülkelere özgüdür.

Eğer hükümet ulusal gençlik stratejisi geliştirme girişiminde bulunuyorsa, bu stratejiyi uygun kılacak bir bütçenin de dahil olduğu gerçekçi bir plan yapılabilmesi için, en başından itibaren açık bir taahhütte bulunması ve dürüstlük şart. Uzun dönemli hedefleri olan bir plan oluşturmak, şu anda hiçbir şey yapmamanın bahanesi olamaz!

Stratejinin uygulanmasına gelince, ne yazık ki farklı politika alanlarına ilişkin taslak aşamasını asla geçemeyen mükemmel birçok plan ve strateji örneği bulunuyor. Başarılı bir strateji için planın gerçekçi olmasını sağlamak, doğru ortakları için içine katmak ve yerel düzeyde yeterince sahiplenme yaratmak olmazsa olmaz niteliklerdir.

5.1. Neden ulusal gençlik stratejisine ihtiyaç duyuyoruz?

İlk başta ulusal gençlik stratejisinin önemine ve gençlik politikasının gerçeğe dönüştürülmesi açısından fark yaratabileceğine neden inandığımızı açıklığa kavuşturalım.

Bu kılavuzda savunulduğu şekilde tutarlı bir strateji oluşturmak, birkaç nedenden dolayı önem taşır. İlki ve en bariz olanı, genç insanların durumunu iyileştirmek için tanımlanmış

olan bir dizi hedef ve bu hedeflerle bağlantılı önlemler içeren orta ve uzun vadeli planlar yapılabilmesini sağlar. Diğer taraftan, özel amaçlı gençlik politikaları (eğer açıkça tanımlanmışlarsa) bu hedeflere ulaşmayı güçleştirir.

İkinci olarak gençlik stratejisi gençlerin katılımını garanti altına alır. İyi oluşturulmuş bir strateji, Avrupa çapındaki ve uluslararası antlaşmalarda ve sözleşmelerde ortaya konan Avrupa'daki ve uluslararası yerleşik standartlara uygun olarak, gençlerin ve gençlik örgütlerinin farklı politika sektörlerinde politika oluşturulması, uygulanması ve değerlendirilmesine katılmalarını sağlar.

Üçüncü olarak, gençlik politikasını daha esnek hale getirir. Ulusal strateji sayesinde ulusal gençlik politikasıyla ilgili farklı hedefler ve önlemler arasından öncelikler saptanabilir. Politikanın değişen siyasi gerçeklere uyulanabilmesine ve olası bütçe kesintileri ve artışları karşısında stratejik davranabilmeye olanak verir.

Dördüncü olarak, stratejinin geliştirilmesi gençlik politikasının daha geniş biçimde sahiplenilmesini sağlar. Strateji geliştirilmeye, genç insanları ilgilendiren farklı politikaları ele alan farklı bakanlıklar ve devlet organları kadar, uygulamada önemli rol oynayabilecek farklı paydaşların da dahil edilmesi doğaldır. Yerel yönetimlerin katılımı da sağlanmalıdır.

Beşinci olarak, gençlik politikasına sektörler arası bir boyut katmak bir stratejiyle daha kolaydır. Özel amaçlı politika yaklaşımı, sağlık, eğitim, istihdam ve boş zaman faaliyetleri gibi farklı politika sektörleri arasında eylemlerin eşanlı eşgüdümünü olanaksız hale getirir. Strateji, bütünleştirilmiş bir gençlik politikası geliştirmeyi mümkün kılar.

Altıncı olarak, gençlik stratejisi gençlik politikasının amaçlarına erişmek için uygulanan önlemlerin kalitesini artırır. Strateji daha ilerisinin planlanmasını, gelecekteki eylemler için düzenlemeler yapılmasını, eldeki en iyi uzmanların işin içine katılmasını ve gerekli araştırmaların yürütülmesini mümkün kılar. Ayrıca politikanın tüm aşamalarında gençliğin aktif katılımları sağlanınca, politikanın hedef grubu olan gençlerin kendileri açısından daha iyi çözümleri nasıl ortaya çıkardıklarına ilişkin çok sayıda örnek bulunur.

5.2. Sahiplenme

Ulusal gençlik stratejisi geliştirmenin önündeki en önemli engellerden biri, muhtemelen yerel düzeyde geniş çaplı olarak sahiplenilmesini sağlamaktır. Stratejinin yaygın biçimde, hem hükümet içinde hem gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşları arasında, sahiplenilmesi, uygulanmasını garantiye almak açısından kuşkusuz kritiktir. Bu iş her zaman için tüm stratejiyi birkaç hafta içerisinde tamamlayacak ve hükümetteki farklı bakanlıklara uygulamalara ilişkin görevleri dağıtacak küçük bir uluslararası uzman grubuna ihale edilebilir. Fakat söz konusu bakanlıkların stratejiye ilişkin bir sorumluluk duyguları veya doğal bir ilgileri yoksa ve onlar açısından bir risk de bulunmuyorsa, stratejinin başarılı olup olmaması umurlarında olmayacaktır. Uygulanmasına çok az ilgi göstereceklerdir. Benzer şekilde, eğer gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşları hükümet stratejisini veya gençlik eylem planını sahiplenmiyorlarsa, başarısına katkıda bulunma olasılıkları düşüktür. Öyleyse bir stratejinin yerelde güçlü bir şekilde sahiplenilmesi nasıl sağlanabilir?

Sahiplenme tartışmasında iki kavram özel bir öneme sahiptir: Sorumluluk ve ilgi/çıkâr. Eğer bir bakanlık veya devlet kurumu belirli bir eylemden sorumluysa, ancak bunu uygulamakta herhangi bir ilgisi/çıkârı bulunmuyorsa, bu görevi gerçekten yerine getirmesi olasılığı daha azdır. Diğer taraftan, eğer aynı kurum acil veya önemli bulunduğu için bu eylemi gerçekleştirmekte bir çıkâr görüyorsa, ancak bunu gerçekleştirmek için gerekli sorumluluk ve yetkiye sahip değilse de sonucun aynı olması mümkündür. Bununla birlikte, bu iki unsur bir araya geldiğinde ve eylemi gerçekleştirmek için hem sorumluluk hem çıkâr mevcut olduğunda, eylemin uygulanmasının olasılığı daha büyüktür. Bunun nedeni ilgili bakanlık veya kurumun eylemi gerçekleştirmeyi kurumsal olarak sahiplenmiş veya taahhüt etmiş olmasıdır. Bu tür bir sahiplenme ulusal gençlik stratejisinin uygulanmasını sağlama almak için de gereklidir.

5.2.1. Hükümet tarafından sahiplenilmesi

Stratejinin hükümet tarafından sahiplenilmesini sağlamak açısından ilk önemli nokta, ulusal gençlik stratejisi geliştirilmeden ve uygulanmasından sorumlu belirli bir hükümet/devlet organı bulunmasıdır. Bunun zaten âşikâr olduğu düşünülebilir, fakat gerçek hayatta ulusal gençlik stratejisinin oluşturulduğu ve hükümetin süreçte yer almak konusunda muğlak da olsa taahhütte bulunduğu, ancak uygulamadan sorumlu herhangi bir yetkili kurumun olmadığı ülkelere ilişkin örnekler mevcut. Bu bağlamda “hükümet organı” ile kastedilen, esasında gençlikle ilgili konulardan sorumlu bakanlıktır. Gençlikle ilgili gündelik işler bir müdürlük veya sekreteryaya tarafından hallediliyor olsa da, hükümetin stratejisini oluşturma konusunda liderliği bakanlığın üstlenmesi önem taşır.

Sırbistan'daki ulusal gençlik stratejisi geliştirme süresi esnasında (2007-08), hükümetin bakanlıklar arası çalışma grubu aşağıdaki 13 bakanlıktan oluşmaktaydı:

Gençlik ve Spor Bakanlığı	Bilim Bakanlığı
Diaspora Bakanlığı	Merkezî Yönetim ve Özerk Yerel Yönetimler Bakanlığı
Eğitim Bakanlığı	Maliye Bakanlığı
Savunma Bakanlığı	Ekonomi ve Bölgesel Kalkınma Bakanlığı
Çalışma ve Sosyal Politika Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı
Sağlık Bakanlığı	
Bayındırlık Bakanlığı	
Kültür Bakanlığı	

İkinci olarak, ulusal gençlik stratejisinin oluşturulmasından sorumlu olan bakanlığın ulusal bir koordinatörünün başkanlık ettiği, ana işleri bu süreç olan bir uzmanlar ekibi bulunmalı (Bölüm 6.4'e bakınız). Ulusal koordinatör, eğer mümkünse, önemli kararlar alacak güç ve yetkiye sahip olan ve gerekli olduğu zamanlarda ve konularda diğer bakanlıklarla iletişime geçebilecek olan üst düzey bir bürokrat, bakan yardımcısı veya devlet bakanı düzeyinde biri olmalı. Stratejiyi geliştirme sorumluluğunun sürece öncülük edebilecek kapasiteye sahip birinin liderliğinde çalışan bir grup uzmana verilmiş olması, grup dinamikleri ve sürecin sahiplenildiği duygusu yaratmak açısından çok önemlidir.

Üçüncü olarak, gençlik politikasının sektörler arası bir nitelik taşıdığı akılda tutulmalı. Bu nedenle, politikanın uygulanması için farklı devlet kurumlarının sorumluluk alanlarına giren bütçe kaynaklarına ihtiyaç duyulacaktır. Bu durum genç insanlarla alakalı meselelerle uğraşan tüm bakanların işin içine katılmasını gerekli hale getirir. Stratejinin tüm yetkili kurumlar tarafından sahiplenilmesini sağlamak oldukça güçtür. Bakanlıklar arası (siyasetçilerden çok, üst düzey bürokratlardan oluşan) bir çalışma grubu veya komite oluşturmak gerekecektir. Tüm sorumluluğu bakanlıklar arası çalışma grubu içinden görevlendirilmiş bir kişiye bırakmak yerine, mümkünse, her bakanlıkta ulusal gençlik stratejisinin geliştirilmesi süreciyle ilgilenen küçük bir çalışma grubu oluşturulması konusunda ısrarcı olmaya çalışılmalı. Eğer konuyla ilgilenen sadece tek bir kişi varsa, farklı bakanlıkların süreci sahiplenmesini sağlamak son derece güç olacaktır. Bunun ötesinde, bakanlıklar arası çalışma grubunun toplantılarına her defasında aynı kişilerin katılması da garanti altına alınmalı. Ulusal gençlik stratejisinin zamanla, üyeler arasında, ileride gruptaki farklı bakanlıklar bünyesinde sahiplenilmesine faydalı olacak olan kişisel bağlar ve grup dinamikleri gelişecek olduğundan, bu önem taşır.

Dördüncü olarak, hükümetin gençlikle ilgili sorunlara çözüm bulma kapasitesini inşa etmek sahiplenmeyi besler. Bu, devlet içerisindeki farklı kurumlar ve bakanlıklar için de geçerli. Bu nedenle onları belirli politika alanlarını ele alan çeşitli tematik çalışma grupları içine katmak bir öncelik olmalı.

Beşinci olarak, medyanın stratejiye olumlu ilgi göstermesi, sahiplenmeyi teşvik edebilir. Eğer siyasetçiler ve üst düzey resmi karar alıcılar radyo, televizyon ve yazılı medyada sürecin ilgi çektiğini görürlerse, sürece daha fazla önem vermeye başlarlar. Bu olumlu olmakla birlikte, tek başına güçlü bir sahiplenmenin göstergesi değildir. Yine de, medyanın ilgisi süreç içerisinde yer alan herkese başkaları için önemli ve ilginç bir şey üzerine çalıştıkları hissi verecektir. Çalışmadaki aciliyet hissini artıracaktır. Geliştirdiğimiz bu stratejiyle ilgilenen birileri var! Sahiplenmeyi yaratan şey budur.

Son olarak, hükümetin süreci olabildiğince sahiplenmesini sağlamak için, en üst düzey siyasetçileri işin içine katmak önemlidir. Bunu yapmanın bir yolu, gençlikten sorumlu bakanlığa veya (ülkenin siyasi yapısına bağlı olarak) kabineye yönelik bir tür raporlama mekanizması kurmaktır. Bu ulusal gençlik stratejisi sürecinin statüsünü yükseltecektir. Ayrıca gençlikten sorumlu bakanın veya hükümetteki diğer ilgili bakanların seminerler ve konferanslar gibi strateji geliştirmeye ilgili özel etkinliklere katılımları sağlanmalı. Bu bakanlar arasında stratejiye yönelik devam eden çalışmalara karşı sorumluluk, ilgi ve sahiplenme hissini alevlendirmekle kalmayacak, süreç içerisindeki herkeste önemseniyor olma hissi yaratacak ve motivasyonu artıracaktır.

5.2.2. Gençlik alanında çalışan STK'ların sahiplenmesi

Süreci gençlik alanında çalışan STK'ların sahiplenmesini sağlamanın neden önemli olduğu aşikardır. Her hükümet, ulusal stratejisini asıl etkilenecek olan paydaşların benimsemesini ister. Eğer gençlik alanında çalışan STK'lar ulusal gençlik stratejisini sahiplenmezlerse, kolaylıkla kayıtsız kalır ve önemli olmadığını düşünürler. Bu durumda, muhtemelen uygulama

sürecine katkıda bulunmayacak ve temsil ettikleri ve çıkarlarını korudukları tabana, yani gençlere, plan hakkında olumlu şeyler söylemeyeceklerdir. Daha da önemlisi, eğer gençler ve gençlik örgütleri ulusal gençlik stratejisini sahiplenmezlerse, bu konuda gelişme sağlanması ihtimalini de baltalayabilirler.

Peki ulusal gençlik stratejisinin gençlik alanında çalışan STK'lar arasında güçlü bir şekilde sahiplenilmesi nasıl sağlanır? Bunun kısa ve net cevabı şu: Gençliğin katılımı. Gençlik örgütleri ulusal gençlik stratejisinin geliştirilmesi sürecine planlama safhasından itibaren dahil edildiklerinde, hem sorumluluk duyguları hem de katkıda bulunmak konusunda ilgileri artacaktır. Gençlik örgütlerini davet etmek için planın ana amaçlarının tanımlanmasını beklemeyin, onları en baştan itibaren işin içine dahil edin!

Eğer bir ülkenin gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarının şemsiye örgütü olarak tanınan bir ulusal gençlik konseyi bulunuyorsa, bu konseyi planlamanın erken aşamalarına dahil etmek zor olmayacaktır. Eğer ulusal gençlik konseyi bulunmuyorsa, gençlik örgütlerine ulusal medya veya gençlik STK'ları sektörünü işe katacak diğer yöntemler yoluyla ulaşılmalı. Ulusal gençlik konseyi bulunduğu anda bile, hükümet ulusal gençlik stratejisi geliştirme sürecinin parçaları olan seminer ve konferanslarla çalışma grupları ve komiteler ya da açık konsültasyonlara gençlik STK'larını davet ederek, katılım konusunda daha kapsayıcı bir yaklaşım sergilemeli.

Bununla birlikte, hükümetleri gençlik alanındaki sivil toplum sektörünün katılımını genişletmekle ilgili bir konuda uyarmalı. Sürece eşit derecede katılımları gereken hükümet temsilcilerine ve diğer paydaş gruplarına kısıtlı alan bırakıp, strateji geliştirme sürecinin tamamını tüm süreci hâkimiyetleri almalarına yol açacak şekilde gençlik örgütlerine "teslim etmeyin". Böyle bir uyarı insanın kulağına yanlış gelebilir, çünkü genelde söylenen bunun tam tersidir: Gençlik STK'larının katılımı yeterli değil. Ancak, gençlik alanında çalışan sivil toplum sektörünün gençlik stratejisi sürecini fazlasıyla sahiplenmesiyle, hükümet yetkililerinin kendi sahiplenme duygularını kaybedip sürece yabancılaştırdıkları durumlar da mevcuttur. Başka bir deyişle, gençlik stratejisinin geliştirilmesi sürecine çok farklı aktörlerin mümkün olduğunca çok katılmasını ve ortaklıklar kurulmasını teşvik etmek, bazen sahiplenme açısından hükümetle STK'lar arasındaki dengeyi bozabilir.

Uluslararası örgütler için bazı basit tavsiyeler...

Aşağıdakiler ulusal gençlik stratejisi geliştirme sürecine dahil olan uluslararası örgütlerin ya da yabancı sponsorların, stratejiyi hükümetin yerel olarak sahiplenmesi için dikkate almaları gereken bazı basit kurallardır:

- Unutmayın ki süreçte ne kadar doğrudan bir rol oynarsanız, hükümetin planı sahiplenmesini ve kendini bunu uygulamaya bağlı hissetmesini o kadar güçleştirirsiniz;
- Sorumlu devlet kurumu ile, farklı katılımcı aktörlerin sorumluluklarının neler olduğuna ve hükümetin sürece (mali ve insan kaynağı olarak) ne katkı yapacağına yönelik çerçeve çizen bir anlaşma imzalayın; sorumluluk üstlenen aktörlerden biri olarak algılanmaya yol açmamak için, yürütme kurullarında ve buna benzer organlarda doğrudan rol almaktan kaçınınız;

- Ulusal gençlik stratejisi geliştirmesi sürecinin bir parçası olarak dışarıdan uzmanlar getiriyorsanız, bu uzmanların ilgili hükümet organıyla olabildiğince sizin üzerinizden değil, tercihen bu organın yönetim merkezinde bir ofis alanı sağlanmasıyla, doğrudan iletişim kurmalarını sağlayın;
- Ulusal gençlik stratejisinin genel amaçlarıyla çelişmediğİ sürece, hükümetlerin sizin isteklerinize ters düşen teklif ve kararlarına saygı gösterin;
- Hükümet organının ulusal gençlik stratejisi sürecine sizinkiler dışında yabancı uzmanları ve örgütleri dahil etmek isteyebileceğini kabul edin;
- Ulusal gençlik stratejisi geliştirme sürecinin bir kapasite geliştirme alıştırması olduğunu ve sürecin kendisinin nihai ürün kadar önem taşıyabileceğini unutmayın. Bu yüzden sürecin ilk başta planlanandan daha uzun zaman alabileceğini kabul edin.

5.2.3. Uluslararası örgütlerin katılımı

Uluslararası örgütler, BM kuruluşları ve diğer dış aktörler, ayrıcalıklı mali kaynaklarının katkısıyla, hükümetler üzerinde ulusal gençlik stratejisi geliştirilmesi yönünde bazen ciddi bir baskı yaratabiliyorlar. Bazense, söz konusu dış aktörler hükümetin böyle bir stratejiyi geliştirmeyi kabul etmesinden sonra geliştirme sürecinde o kadar önemli ve hâkim bir rol üstlenirler ki stratejinin uygulanmasını hükümet yeterince sahiplenemez. Böyle durumlarda, gençlerin yaşam koşullarını iyileştirmeye gerçekte hiç yararı olmayacak, hoş ve parlak bir strateji belgesine saplanıp kalınır. Uluslararası baskı ve nüfuz neticesinde, hükümetin süreci en az düzeyde sahiplenmesi sonucunda geliştirilmiş böyle birçok ulusal strateji bulunması üzücü bir gerçektir. Böyle örneklerde, planlar hükümet üyelerinin masalarına veya kapalı dolaplara güzelce yerleştirilmeleriyle kalır.

Bu sonucun bir nedeni, genellikle sürece hem mali kaynaklarıyla hem de uzman kadrolarıyla katkıda bulunan uluslararası örgütlerin, kendi gündemlerini yaygınlaştırmak istemeleri ve kendi rapor vermeleri gereken merkezleri bulunmasıdır. Bu yüzden, ulusal gençlik stratejisinin içeriğini ve geliştirilme sürecinin hızını etkilemek konusunda gereğinden fazla istekli olabilirler.

5.3. Hedef odaklı olmak yerine süreç odaklı olmak

Dayanıklılık antrenmanları hakkında, bir spor dergisinde yayınlanan bir makalede, çok başarılı bir koç başarısının triatlon öğrencilerini sonuç odaklı olmaktan süreç odaklı olmaya yönlendirmesinden kaynaklandığını vurgulamıştı. Koçun felsefesi şuydu: Eğer antrenman sürecinden hoşlanıyorsanız, sonuçlar da kendiliğinden ortaya çıkacaktır.⁴⁴

Konu özellikle genç insanların karar alma süreçlerine katılımı olduğunda, politika geliştirmeyle ilgili olarak bu bakış açısından öğreneceklerimiz var. Ulusal gençlik stratejisinin geliştirilmesinde sürecin de bizzat önem taşıdığını kendimize hatırlatmalıyız. Süreç, hem hükümet hem hükümet dışı sektörler için bir kapasite geliştirme alıştırmasıdır ve aynı zamanda bu iki sektör arasında güven ve iyi çalışma ilişkileri inşa etmekle ilgilidir.

Elbette nihai ürün, yani strateji belgesi, çok önemli. Ancak paydaşlara ulaşmanın ve onla-

44

www.trifuel.com/triathlon/triathlon-training/being-process-focused-vs-results-focused-001475.php

rı strateji geliştirilmeye katmanın bunun çok ötesine geçen olumlu sonuçları olabilir. Ve, tıpkı triatlon koçunun vurguladığı gibi, eğer sürece yeterince dikkat gösterirseniz, en iyi sonuçları da elde edersiniz. Bu nedenle, gençler kadar diğer paydaş gruplarına da yeteri kadar danışıldığından ve katılımlarının sağlandığından, strateji içerisine dahil edilerek tüm meselelerin yeterince etraflı bir şekilde ele alındığından emin olun. Eğer paydaşların gerektiği şekilde katılımlarının sağlanması için bazı tarihleri ileri atmanız ve strateji belgesinin tamamlanmasını ertelemeniz gerekiyorsa, açık fikirli olun ve esnek bir yaklaşım benimseyin. Sadece unutmayın ki eğer sürece odaklanmayı sürdürüyorsanız, hedeflerinize ulaşma yolundasınız.

5.4. Güven, şeffaflık ve hesap verebilirlik

Düzgün işleyen bir süreç katılan farklı paydaş grupları ve bakanlıklar arasındaki karşılıklı güveni ve iyi ilişkileri besleyecektir - her iki tarafın da bunun kendi yararlarına olduğunu anlaması gerekir. Hükümet-dışı aktörler arasında böyle bir inanç ve güveni inşa etmek için gençlik stratejisi geliştirilmeye katılan hükümet yetkililerinin ve politikacıların gençler ve gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarının katılımları için yeterli olanağı sağlamaya devam etmeleri önemlidir. Siyasetçilerin ve bürokratların samimi, açık ve şeffaf olmaları güven inşa etmede eşit derecede önemli unsurlar olmasının yanı sıra, siyasetçilerin sadece sözde değil uygulamalarında da kendi tabanlarına verdikleri sözlere ilişkin hesap verebilir olduklarını göstermeleri önemlidir.

Sürecin şeffaflığını sağlamak birden fazla anlam ifade eder. İlk olarak, süreç hakkındaki bilgilerin süreç boyunca olabildiğince geniş şekilde yaygınlaştırılması anlamına gelir. Strateji ne hakkında? Kimler katılabilir? Ne, ne zaman oluyor? Neden? Eldeki farklı iletişim kanallarını kullanın: Bir internet sitesi açın, e-postalar yollayın, gazeteler, dergiler, radyo ve televizyon kanalıyla tanıtım yapın, medyaya düzenli olarak bilgilendirme notları ve basın açıklamaları yollayın.

İkinci olarak, şeffaflık, ulusal gençlik stratejisi projesinde çalışacak olan gençlik alanındaki sivil toplum kuruluşlarının, farklı komitelerin ve çalışma gruplarının personel ve üye alımı ya da sınırlı devlet fonlarıyla desteklenecek olan projelerin seçilmesi gibi konularda kurallar geliştirmek, tanıtmak ve bunlara bağlı kalmak anlamına gelir. Boş pozisyonlar ve projelere ilişkin çağrılar, hedef grupların bu çağrılara cevap vermelerine olanak sağlayacak yeterlilikte son başvuru süresini de içerecek şekilde açıklanmalı ve genişçe tanıtılmalıdır. Seçim süreçlerinin sonuçları da kamuoyuna ilan edilmelidir.

Ancak şeffaflık aynı zamanda, ülkenin karşı karşıya kaldığı siyasi sorunlar hakkında açık olmak ve bunlara siyasi bir strateji yoluyla cevap bulmak arzusunda olmaktır. Ele alınması gereken zorlu konular arasında genellikle etnik azınlıkların hakları, yetimhanelerdeki veya akıl ve ruh sağlığı sorunları yaşayan gençlerin kaldıkları kurumlardaki şartlar, cinsel yönelimle ilgili meseleler ve insan hakları ihlallerinin olduğu başka alanlar vardır. Bu konular ne kadar açık bir şekilde ele alınırsa, siyasetçiler ve üst düzey bürokratlar da politikaları ve uygulamaları daha iyiye götürme yönünde o kadar dürüst çaba gösteriyor olarak algılanırlar.

Şeffaflık hesap verebilirliği besler. Hesap verebilirlik sözünde durmak ve bir tabana yapılan siyasi vaatlere bağlı kalmaktır. Ne yazık ki bazı ülkelerdeki siyasi kültür sonucu, siyasetçiler

(özellikle seçim senelerinde) tutamayacaklarını bildikleri sözleri kolaylıkla verirler. Bu özellikle gençler arasında politikacılara karşı epey güvensizlik ve hayal kırıklığı yaratır. Siyasetçilerin insanların inanç ve güvenlerini kazanmalarının en iyi yolu, açık ve şeffaf bir yaklaşımı korumak ve verdikleri sözler doğrultusunda hareket etmektir. Bizim bağlamımızda, ulusal gençlik stratejisinin geliştirilme ve uygulanma aşamalarına gençlerin katılımı açısından, hesap verebilirlik verilen sözlerin tutulmasıdır.

5.5. Mevzuat

Avrupa'daki farklı ülkelerde gençlik politikalarının başarılı bir şekilde yürütülmesiyle ilgili hukuki temele ilişkin farklı yaklaşımlar bulunur. Gençlik politikası konusunda görece uzun bir gelenekleri olan ülkeler birbirinden farklı yollar seçmişlerdir; örneğin Finlandiya'da ayrı bir gençlik kanunu bulunurken, Norveç'te böyle bir mevzuat yoktur.

Doğu Avrupa, Kafkaslar ve Güneydoğu Avrupa ülkelerinde gençlikle ilgili çalışan sivil aktivistler, genellikle kendi ülkelerinde bir gençlik yasasının kabul edilmesini şiddetle savunurlar. Bu argümana göre, "bir gençlik yasası olmadığında, hükümet gençlik politikasına öncelik vermeyecektir." Belirli bir ülkede son derece özel koşullar altında geçerli olabilecek olan bu argüman, gençlik politikasına yeterince dikkat ve kaynak ayırmak için genel bir çözüm veya sihirli formül değil. Bu argümanı en çok zayıflatan örnek ise, özel bir gençlik yasası bulunmaksızın uzun süredir devam eden gençlik politikaları bulunan ülkelerdir.⁴⁵ Diğer yandan, gençlik yasaları ya da ulusal düzeyde sağlam yönergeler kabul etmelerine rağmen, gençlik politikasında arzu edilen ve beklenen başarıyı yakalayamamış ülkeler de var.

Avrupa'daki gençlik politikaları hakkında günümüzdeki en önemli akademisyenlerden biri olarak kabul edilen Howard Williamson, ulusal gençlik politikasının temel bir unsuru olarak gençlik mevzuatı üzerinde bu kadar çok durulmasına ilişkin şüphelerini ifade etmiştir. Williamson'a göre:

Bazı yorumcular devletin güvenilir ve taahhüt edilmiş bir gençlik politikası için resmi mevzuatı temel nitelikte bir ön şart olarak görüyor; mevzuat ilerlemeye ayak bağı oluyor gibi görünmüyor ama bazen siyasi (ve mali) garantiler elde etme yolunda buna çok fazla kutsallık atfediliyor.⁴⁶

Williamson ayrıca "gençlik politikası" kavramının görece soyut bir politika alanı olduğunu ve bu nedenle somut mevzuat hükümleriyle güçlendirmenin zor olduğunu iddia eder. Bu yüzden, daha yüksek kalitede bir gençlik politikasının uygulanmasını sağlamak amacıyla gençlik hakkında bir mevzuata duyulan ihtiyaca fazla odaklanmamak konusunda temkinli olmak gerekir.

5.6. Hükümet düzeyinde sektörler arası işbirliği

Ulusal gençlik stratejisi kabul edildiği zaman, bu planın uygulanmasının eşgüdümünü sağlamak gençlikten sorumlu uygun devlet otoritesinin sorumluluğunda olacaktır. Bu sıklıkla bir bakanlık veya ulusal gençlik kurumudur. Genelde gençlikle ilgili meseleler sadece buna ait bir bakanlık gerektirmez, pek çok ülkede eğitim, spor, kültür ve sosyal işler gibi farklı

45
46

Örneğin Norveç ve Slovakya Cumhuriyeti.
Williamson, Howard (2008), s. 19.

alanlarda da sorumlulukları bulunan bakanlıklar yoluyla yürütülürler.⁴⁷ Bu nedenle, gençlikten sorumlu olası en yüksek siyasi otorite “gençlik bakanı” iken, bu kılavuzda “gençlikten sorumlu bakanlığa” veya “gençlik bakanlığına” atıfta bulunmak suretiyle tutarlı olmaya çalıştık.

Birçok Avrupa ülkesi (ve gençlerle ilgili çalışan uluslararası örgütler), gençlikle ilgili meseleler ve gençlik politikası için ulusal bir kurumun bulunduğu modelden yanadır.⁴⁸ Bazı ülkelerde bu türden bir kurum hükümetin gençlik politikasına yönelik (politika geliştirme ve uygulama açısından) tüm rolünü ve sorumluluğunu üstlenirken, bazı başka ülkelerde hem gençlik alanından sorumlu faal bir bakanlık hem de ulusal gençlik kurumu bulunur. Hem bakanlığın hem de kurumun bulunduğu örneklerde, bakanlığın rolü genellikle temel politikaların oluşturulması ve denetlenmesi olurken, gençlik kurumuna gençlik politikasının uygulanmasına ilişkin özel görevler verilir.

Bununla birlikte, gençlik politikasına ilişkin sorumluluğu bakanlık seviyesine bağlamak ve bakanlık içerisinde stratejinin uygulanmasını denetlemek ve izlemek gibi somut bir görev verilen özel bir birime sahip olmak önemlidir. Bu birim gençlik bakanına düzenli olarak (örneğin her altı veya dokuz ayda bir) izleme raporları sunmakla sorumlu olmalı.

Uygulamada başarı, gençleri şu veya bu şekilde etkileyen konularda çalışan farklı devlet organları ve bakanlıklar arasında geniş kapsamlı, yatay ve sektörler arası eşgüdümüne ve işbirliğine bağlı olacaktır. Doğası gereği pek çok alanı ortak kesen bir mesele olan gençlik politikası gibi bir konuda bakanlıklar arası eşgüdümü başarıyla sağlamak için uygun yollar bulmak kesinlikle şart. Bu iş bu nedenle yeterince ciddiye alınmalıdır. Bunun nasıl yapılabileceğine ilişkin birkaç örnek aşağıda anlatılıyor.

Hükümet düzeyinde yatay işbirliğini gerektiği şekilde sağlamanın bir yolu, gençlik bakanlığının ulusal gençlik stratejisi içerisinde özel sorumlulukları bulunan bakanlıkların müstaharlarından oluşan bakanlıklar arası bir çalışma grubu kurulmasına öncülük etmesidir. Buna ek bir uygulama da üst düzey bürokratlar seviyesinde düzenli toplantılar düzenlemektir. Ayrıca, halihazırda ulusal gençlik stratejisi geliştirme sürecinde kurulmuş olan ve farklı bakanlıkların gençlik politikası geliştirme sürecine aşına olan uzmanlarından oluşan bakanlıklar arası çalışma grubunun görevleri gözden geçirilebilir. Asıl önemli olan farklı bakanlıklar arasında düzenli ve yapıcı bir diyalogla stratejiyi uygulamak için siyasi irade ve becerinin bulunmasıdır.

Bakanlıklar arası işbirliğini desteklemeye ilişkin başka bir örnek, Çocuk ve Eşitlik Kraliyet Bakanlığının gençlik politikasının bakanlıklar arası eşgüdümünden sorumlu olduğu Norveç’te bulunabilir. Her Ocak ayında (devlet bütçesinin onaylanmasından sonra) bakanlık, her bakanlığın yeni bütçe yılında çocuklar ve gençlerle ilgili konularda ne kadar ve hangi somut alanlarda harcama yapacağını detaylı bir incelemesini sağlayan, hükümetteki diğer bakanlıkların birçoğuyla yakın işbirliği içerisinde hazırlanmış olan kapsamlı bir yayın yayımlar. *Çocuklar ve Gençlere Yatırım Yapmak*⁴⁹ isimli bu yayın, her sene ülkedeki tüm belediyelerin yanı sıra sivil toplum kuruluşlarına da gönderilir ve hükümetin çocuklar ve gençlerle

47 Dünya Bankası (2007), s. 215.

48 Williamson, Howard (2008), s. 21.

49 Norveççeden çevrilmiştir. Ne yazık ki yayın Norveç hükümetinin internet sitesinde sadece Norveç dilinde bulunuyor: www.regjeringen.no/en

İlgili nasıl çalıştığına ilişkin bilgi edinmek için yaygın olarak kullanılan bir araçtır. Nihai yayın oldukça popüler olsa da, gençlikle ilgili meselelerde çalışan bakanlıklar arasında bir devlet görevlileri ağı oluşturmak açısından, yayının hazırlanma süreci de yararlı ve önemlidir. Bu yayın ayrıca gençlik sektöründe bir tür eşgüdümüne duyulan ihtiyacı somut bir şekilde gösterdiğinden, gençlik politikasının eşgüdümünden sorumlu bakanlığın itibarını arttırmaya da yarar.

5.7. Hükümet düzeyinde dikey işbirliği

Ulusal gençlik stratejisinin uygulanması büyük oranda gençlik bakanlığıyla yerel yönetimler düzeyi arasındaki işbirliğine, yani dikey işbirliğine, bağlı olacaktır. Gençlik politikası bir sürü açıdan yerel niteliktedir. Gençlik politikasının sonuçlarının başarılı olup olmadığını en çabuk hissedenler yerel topluluklardır. Ayrıca genç insanların koşullarını en acil şekilde iyileştirecek önlemler sıklıkla en hızlı şekilde yerel düzeyde alınır. Bu nedenle, bu düzeyler arasında güçlü bir bağı sürekli kılmak çok önemlidir.

Ancak bazı ülkelerde belediyeler yerel düzeyde bayağı özerkliğe sahiptirler ve merkezî hükümetin belediyeleri bir politikayı uygulamaya zorlama olanakları azdır. Böyle durumlarda, merkezî hükümet "saik/teşvik yaratarak yönetmek" ve belediyeleri merkezî hükümet politikasını uygulamakla ne kadar kazançlı çıkacağına ikna etmek zorundadır. Her durumda, amaç gençlerin koşullarını iyileştirmeyi hedefleyen bir politika geliştirmeye yönelik çıkarları ve bu yolla yerel sahiplenmeyi geliştirmek olduğundan, bu şekilde uygulanan bir politika en fazla merkezî hükümetin güçlü ve yerel düzeyde özerkliğin ise sınırlı olduğu ülkelerde etkili olur. Ulusal gençlik stratejisinin uygulanmasında yerel yönetimlerin de güçlü bir dikey hükümet işbirliğini gerçekleştirmek üzere işin içine katılmalarını sağlamak için, merkezî hükümetlerin sopa yerine havuç kullanmalarının yolları vardır.

Öncelikle, ulusal gençlik stratejisi, yerel gençlik stratejilerinin geliştirilmesi ya da ulusal gençlik stratejisinin yerel düzeyde uygulanması için bazı mali teşvikler içerebilir. Bu tür teşvikler bir gençlik merkezi veya özel gençlik hizmetleri oluşturma maliyetinin belli bir yüzdesini üstlenmek veya gençlik uzmanlarının maaşının yarısını karşılamak şeklinde olabilir.

İkinci olarak, Bakanlık belediyelerde gençlikle ilgili meselelerden sorumlu olarak çalışacak olan personelin eğitiminin sorumluluğunu bölgesel ve/veya ulusal eğitim toplantıları aracılığıyla üstlenmelidir. Bu eğitimlerde ele alınması gereken konular arasında, gençliğin katılımı, farklı gençlik hizmetleri arasında daha iyi sektörler-arası eşgüdüm, sivil toplumun faydası ve gençlik alanında çalışan sivil girişimleri desteklemenin önemi bulunur.

Üçüncü olarak, ağ oluşturmak, deneyim alışverişinde bulunmak ve bu yolla ulusal gençlik stratejisinin uygulanmasının daha fazla sahiplenilmesini sağlamak amacıyla, her sene gençlik konularından sorumlu belediye görevlilerini bir araya getiren, ulusal bir konferans düzenlenebilir.

Dördüncü olarak, somut kılavuz ilkeler ve en iyi uygulama örnekleri hakkında bilgi her zaman çok talep görür ve çok gereklidir. Bu nedenle, ulusal gençlik stratejisi ve bunun yerel düzeyde nasıl uygulanması gerektiğine dair bilgi veren ulusal kılavuz ilkelerin yanı sıra, bir

el kitabı, rehber veya resmi belgeler geliştirilebilir ve tüm belediyelere dağıtılabilir. Bunlar ilgi çekecek ve heyecan yaratacak şekilde hazırlanmalı ve hükümetin karar alma süreçlerine gençleri dahil etmesine ilişkin en iyi örnekleri ve fikirleri sunmalı.

Gençlere ve gençlik politikasına yatırım yapmaya özel ilgi gösteren belediyeler arasında çalışma ziyaretleri yapılması teşvik edilmeli ve gençlikten sorumlu bakanlık tarafından bu ziyaretlere mali destek verilmeli.

5.8. Beklenmeyeni beklemek

Her ülke farklı hükümet politikalarının ve stratejilerinin uygulanmasını önemli ölçüde etkileyebilecek ani değişimlerle karşı karşıya kalabilir. Bu özellikle geçiş sürecinde olan veya kısa zaman önce böyle bir süreçten geçmiş olan ülkeler için geçerlidir. Bu ülkelerde, göreve gelen hükümetlerin önceki hükümetlerin eylem planlarını veya ulusal stratejileri geliştirmekle ilgilenmedikleri, daha az istikrarlı bir siyasi sistem olabilir. Siyasi iklimdeki değişimlere ek olarak, bir bakanlık gençlik stratejisini uygulamaya geçtikten sonra devam ettirebilmek için gereken kaynaklarda önemli bir kısıntı olacağını fark edebilir. Bir stratejinin ömrü birkaç yılken, devlet bütçesi sadece bir yıllıktır.

Tüm bu nedenlerden dolayı, strateji geliştirmenin bir parçası olarak risk değerlendirmesi de yapılmalıdır. Olasılıkları ve bunlara karşı neler yapılabileceğini tartışın: Gelecek seçimden sonra hükümetin düşmesi olası mı? Eğer böyleyse, ulusal gençlik stratejisinin yeni bir hükümetin iktidarında hayatta kalabilmesini nasıl sağlarız? Stratejinin uygulanması sırasında yüzde 50'lik bir bütçe kesintisi yaşarsak ne yapmalıyız?

Risk değerlendirmesinin gençlik stratejisi geliştirme süreci üzerinde somut etkisi olabilmesinin bazı yolları vardır. İlk olarak, istişare sürecine siyasi muhalefeti (örneğin, tüm partilerin gençlik kollarını) katarak, gençlik stratejisine olabildiğince her görüşten siyasi destek sağlamaya çalışın. İkinci olarak, etkisi daha uzun süreli olan veya uygulamaya geçtikten sonra geriye döndürülemez olan amaçlar ve sonuçlara odaklanın. Üçüncü olarak, gençlik stratejisinin amaç, sonuç ve ölçülerini önceliklere göre sıralayarak, planın uygulanması için gereken bütçe veya insan kaynağında ani ve/veya büyük bir düşüş olması durumunda hangerilerden vazgeçebileceğinizi belirleyin.

6

SAHNEYİ KURMAK: STRATEJİ GELİŞTİRME SÜRECİNİN PLANLANMASI

UGS geliştirme sürecinin öncesinde halledilmesi gereken uzun bir işler listesi vardır. Sahiplenme, hesap verebilirlik ve şeffaflıkla ilgili konulardan zaten söz edildi. Bu bölüm dikkate alınması gereken somut hazırlık adımlarını ve UGS geliştirme süreci başlamadan önce alınması gereken kararları daha detaylı bir şekilde inceliyor.

Ayrıca, böyle kapsamlı bir süreç için önemli görülen bir dizi çalışma organını içeren bir proje tasarımı örneğini de anlatıyor.⁵⁰ Buna ek olarak, bir stratejinin farklı düzeylerini, stratejide uygulanacak olan eylemlerin gerçekten genel amaç ve hedeflere karşılık gelmesini sağlamak için genel amaçların nasıl daha küçük parçalara bölünebileceğini ele alıyor. Ancak, aşağıda da vurgulandığı gibi, bu ulusal gençlik stratejisi geliştirme örneklerinin sadece biridir.

6.1. Ulusal gençlik stratejisi geliştirme süreci için bütçe

Ulusal gençlik stratejisi geliştirme sürecinin yürütülebilmesi için bütçe kaynakları tahsis edilmesi şarttır. Süreç için ne kadar çok kaynak ayrılırsa, sürecin katılımcı olma potansiyeli de o kadar yüksek olur. Bütçe bu bölümde anlatılacak yapıyı kurmaya ve desteklemeye ilişkin olanların yanı sıra, tüm süreci yürütmek için gereken olan çalıştay çalışmalarını, konferansları ve eğitim faaliyetlerini düzenlemeye yönelik harcamaları da kapsayacaktır.

Ancak sürecin yerel düzeyde sahiplenilmesi konusu burada da karşımıza çıkıyor. Yabancı bir sponsor/uluslararası örgüt, ulusal hükümetin düşündüğünün ötesine geçen bir ulusal gençlik stratejisi geliştirme süreci için ek fonlar sağlayabilir. Dış fonları reddetmenin genel-

⁵⁰

Bu örnek için, yazarın dış izleme ve değerlendirmeyi yürütmekten sorumlu olduğu Karadağ'daki Ulusal Gençlik Eylem Planı (2004-2006) ve Sırbistan Cumhuriyeti'nin Ulusal Gençlik Stratejisi geliştirme sürecinden ilham alındı.

likle ne kadar zor olduğu dikkate alındığında, buradaki risk, hükümetin bu yardımı aslında süreci genişletme fikrine karşı olmasına rağmen kabul etmesidir. Bu, hükümetin süreci sahiplenme duygusunu ciddi şekilde kaybetmesine ve ulusal gençlik stratejisi tamamlandıktan sonra hükümetin bunun uygulanmasına olan ilgisinin azalmasına yol açabilir.

Böyle bir durum ortaya çıktığında, bunu çözümlenin yolu yakın diyalog kurmak ve dış sponsorun, işin başarılı olması için, hükümetin süreci güçlü bir şekilde sahiplenmesi gereğinin farkına varması ve anlamasıdır.

6.2. Araştırma ihtiyacı

İlk önemli adım, ülkedeki genç insanların koşullarını haritalamaktır. Gençlikten sorumlu bakanlık, anketler ve istatistiki veriler dahil olmak üzere, son yıllarda yürütülen araştırma ve incelemeleri toparlamalıdır. Bölüm 3.4.1. ve 3.4.5.'te bahsi geçen gençlik politikası alanlarına ilişkin farklı gösterge kümeleri, hangi alanlarda bilgi toplanacağı konusunda bir kılavuz görevi görebilirler.

Eğer gençlerin durumu hakkında son zamanlarda bir araştırma yapılmamışsa veya bunlara ulaşılamıyorsa, bu türden bir araştırma yürütmek kritik öneme sahiptir. Ulusal gençlik stratejisi geliştirmenin ilk adımı olarak böyle bir araştırmayı yaptırmak hükümetin sorumluluğudur.

Güncel bir araştırmanın mevcut olduğu durumlarda bile, hükümetteki karar alıcılar, paydaş grupları ve ilgili diğer taraflar için bilgi toplamak güç olabilir. Bu nedenle hükümet, stratejinin kapsayacağı tematik alanlarla ilgili mevcut araştırmaların bir incelemesini yaparak, farklı çalışma gruplarının dikkatine sunulması görevini üstlenmelidir.⁵¹

Ülkedeki gençlerin durumunu haritalamanın bir parçası olarak, hangi genç gruplarının mevcut şartlar, siyasi koşullar veya uzun vadeli sosyal dışlama ve ayrımcılık geçmişi nedeniyle daha savunmasız bir şekilde yaşadıklarının belirlmesine odaklanılmalı.

6.3. Paydaş gruplarını belirlemek

Paydaşlar, ulusal gençlik stratejisinin parçası haline gelecek olan politika ve eylemlerden hem etkilenecek olanları hem bunları etkileyebilecek olanları kapsar. Hepsi sürece katkısı olabilecek farklı uzmanlıklara ve becerilere sahip olacağından, paydaşların kimler olacağını kapsayıcı bir yaklaşımla belirlemek önemlidir.

Şu ana kadar okuduklarınızdan dolayı açık olacağı üzere, ulusal gençlik stratejisi geliştirilirken ana hedef grup ve dolayısıyla anahtar nitelikteki paydaş grubu genç insanlardır. Strateji geliştirirken kullanılabilen kaynaklara bağlı olarak, gençleri sürece geniş ölçekte dahil etmek mümkün olabilir veya olmayabilir. Gençleri doğrudan sürece katmanın önündeki pratik zorlukları kabul etmekle birlikte, gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarının önemini ve gençleri ilgilendiren konularda gençlik STK'larıyla ve ulusal gençlik konseyleriyle istişarelerde bulunulmasına yönelik olarak Avrupa'daki ve dünyadaki uygulamaları daha önce tartıştık.

51

Bkz. Bölüm 6.3.

Gençlik stratejisinden doğrudan etkilenen diğer paydaş grupları ebeveynler ve okul öğretmenleridir. Bu nedenle, sürece bu grupların çıkar örgütlerini dahil etme konusu dikkate alınmalı. Ele alınan konuya bağlı olarak, genç insanlarla birlikte çalışmalarını nedeniyle, uzman bilgi ve deneyime sahip farklı meslek gruplarını da dahil etmek anlamlı olabilir. Bunlar arasında işveren örgütleri ve sendikalar, konutlaşma ve kamu sağlığıyla ilgili örgütler ve otoriteler, genç işçiler, sosyal hizmet uzmanları, polis yetkilileri ve yerel liderler bulunur.

Ulusal gençlik stratejisinin politikaları ve eylemleri üzerinde etki oluşturabilecek olan paydaşlar kategorisinde elbette hükümette gençliğe ilişkin boyutu olan politikalarından sorumlu, farklı bakanlıklar bulunuyor. Bu, ayrıca bakanlık statüsüne sahip olmayan devlet kurumları ve müdürlükler için de geçerli. Gençler üzerinde hükümetteki karar alıcılara kıyasla çok daha dolaylı bir etkileri olmasına rağmen, gençlerle ilgili çalışmalar yapan genç araştırmacılar ve akademisyenler de bu kategori içine girebilirler.

Ulusal gençlik stratejisinden büyük olasılıkla etkilenecek olan, ancak buna dahil edilecek olan politika ve eylemler üzerinde etkisi de olabilecek bir paydaş grubu ülke içindeki uluslararası örgütlerdir. Farklı BM kuruluşları bu kategoriye girer.

6.4. Süreç için bir proje tasarımı geliştirmek

Etkili bir strateji geliştirmek için, bir taraftan çeşitli paydaş gruplarını ve bakanlıkları için içine dahil ederken, diğer taraftan süreci sıkı bir takvim içinde tutmak için önceden belirlenmiş bir plan gerekir. Süreç için proje tasarımı derken bunu kast ediyoruz.

Bir proje tasarımının ne kadar kapsamlı olacağı elde bulunan kaynaklara bağlı olacaktır. Sınırlı bir bütçe ve kıt kaynaklar daha az çalışma grubu, daha az katılımcı kişi ve daha sınırlı istişarenin olacağı kapsamı daha dar bir sürece olanak verecektir. Strateji geliştirmek için daha geniş bir bütçe ve daha fazla kaynak çok sayıda paydaşı için içine katmaya, genç insanları içeren daha fazla faaliyet organize etmeye ve benzer şeylere olanak verse bile, "daha büyüğün her zaman daha iyi" olduğuna ilişkin bir formül de yok. Kısıtlı kaynaklarla ulusal gençlik stratejisi geliştirmek hiçbir şey yapmamaktan iyidir ve fazla hırslı olmayan ve maliyet açısından etkin bir proje tasarımı, eğer doğru yapılırsa, etkileyici sonuçlara ulaşabilir. Bu nedenle, esas çaba sürecin gençlerin ve diğer paydaşların aktif katılımıyla nasıl yürütüleceği konusunu iyi bilen yetkin kişileri işe almaya harcanmalı.

Bir proje tasarımı geliştirilirken, başarmak istediğinizin ne olduğunu aklınızda tutmanız önemlidir. Elinizdeki kaynaklarla olabilecek en yüksek kalitede strateji geliştirmek istiyorsunuz, değil mi? Üzerinde kafa yormanız gereken, strateji geliştirme sürecinin ana unsurlarını belirlemektir. Daha hafif bir versiyon üzerinde karar kılınsanız bile, aşağıda sıralananların yerine getirildiğinden emin olmalısınız. Proje tasarımı şunları kolaylaştırmalı ve mümkün kılmalı:

- Amaç, hedef, çıktı, gösterge ve önerilen eylemlerin açık bir şekilde tanımlanması;
- Genç insanların durumuna ilişkin araştırmalara sürekli olarak ciddi bir şekilde odaklanılması;
- Genç insanların durumu ve gençlere olanaklar sağlamak için farklı politika sektörlerinde neler yapılabileceği hakkında kapsamlı bir analiz;

Bakanlıklar arasında sektörler arası ve bütünleştirilmiş bir gençlik politikasına yol açacak bir işbirliği ve ortaklık;

Eldeki kaynaklar ölçüsünde kapsamlı bir gençlere danışma süreci;

Gençlerin toplumdaki konumunu etkileyen farklı paydaş gruplarının tamamının katılımı;

Son olarak stratejinin uygulanmasında önemli bir yer alacak belediyelerin ve yerel yönetim yetkililerinin katılımı;

Uygulamaya başlandıktan sonra stratejinin izlenmesi ve değerlendirilmesi konusuna ilişkin açık bir plan.

6.4.1. Kapsamlı bir proje tasarımı örneği

Yukarıda belirtildiği gibi, proje tasarımı için yüksek bir bütçe ayrılması, gençlerle geniş kapsamlı istişarelerde bulunulmasına olanak verecektir. Bu, sürecin meşruiyetini artıracak ve sonuç olarak stratejinin kalitesini ve başarı potansiyelini yükseltecektir. Bu nedenle, güçlü ve yapılandırılmış bir proje tasarımı hafife almamak önemli. Sırada ülke çapında gençlerle ve ilgili paydaşlarla istişare sürecini içeren kapsamlı bir yapının örneği var. Daha önce vurgulandığı gibi, ulusal gençlik stratejisini gençlerle daha sınırlı istişarelerle ve sürece daha az insan katarak daha küçük ölçekte geliştirmek de mümkün. *Gençlik Politikaları Kılavuzu*'nda kapsamlı bir proje tasarımına ilişkin bir örneğe bu kadar geniş yer verilmesinin nedeni, bu modelin gerçek hayattaki başarısının kanıtlanmış olması. Ancak başka yollarla bir benzerini başarmanın mümkün olmadığı anlamına gelmiyor. Bu yüzden, burada sunulan örneği neyin, nasıl yapılacağına ilişkin bir şablondan çok, bir ilham ve bilgi kaynağı olarak algılayalım.

Bir proje tasarımı, ister bu kılavuzda önerildiği kadar geniş kapsamlı ister daha sınırlı olsun, hepsi bir arada bir yapı oluşturan farklı unsurlardan meydana gelecektir. Yapının unsurlarının her biri ve tamamı hakkında açıklığa kavuşturulması gereken iki konu vardır. İlk olarak, sorumluluk ve görevlerin detaylı olarak kapsamını çizen, her bir unsurun proje tasarımının geri kalanıyla nasıl uyum sağladığını açıklayan bir yönerge: Raporlama mekanizması ile kimin nereden emir ve/veya geri bildirim alacağı açık olmalıdır. İkinci olarak, oluşturulması gereken farklı çalışma gruplarının üyelerinin seçim kriterlerine ilişkin liste.⁵² Yapı içindeki farklı organların birlikte nasıl çalışacaklarına ve seçim kriterlerinin neler olacağına dair belgeler oluşturulmalıdır. Bu belge elbette açık ve şeffaf olmanın yanı sıra, görmek ve incelemek isteyen herkesin erişimine açık olmalı.

Eğer ulusal gençlik konseyi mevcutsa, proje tasarımının nasıl olacağını ve farklı organların bir arada en iyi şekilde nasıl faaliyet göstereceklerinin detaylandırılmasında yer almaya davet edilmeleri önerilir.

Ulusal Koordinatör

Geniş kapsamlı bir proje tasarımı, açık ve güçlü bir yönetim gerektirir. Burada anlatılan modelde bu rol, stratejinin genel gelişimini ve sekreteryayı idare edecek, yürütme kurulu ile bakanlıklar-arası çalışma grubunun toplantılarını hazırlayacak ve bunlara başkanlık edecek olan ulusal bir koordinatöre veriliyor. Bu koordinatör ayrıca fon sağlayıcılar ve diğer ilgili kurumlarla iletişim halinde olmanın yanı sıra, diğer bakanlıklar ve devlet kurumlarıyla da iletişimi sürdürecektir.

⁵² Buna hükümet tarafından atanan ulusal koordinatörün konumu dahil değildir. Bakanlıklar-arası komite için, temsilciler (ve yedekleri) ilgili bakanlıklarca seçilir/atanırken, bir görev tanımıyla bunun için gereken personel ihtiyacı belirlenmelidir.

Ulusal koordinatör gençlikten sorumlu bakanlıktaki bir bakan yardımcısı ya da müsteşar, veya siyasi liderlikle doğrudan bağlantılı olan bir bakanlıktaki üst düzey bir bürokrat olmalı. Buna alternatif olarak, bu türden bir rolü, ortaklık halinde çalışan özel bir ekip veya küçük bir yönetici grubu da üstlenebilir.

İlgili ülkedeki uygulamalara bağlı olarak ulusal koordinatörün gençlik bakanına veya hükümete/kabineye düzenli olarak rapor verdiği bir raporlama mekanizması olmalı. Böylece bakan süreç hakkında doğrudan bilgi sahibi olacaktır.

Sekretarya

Gençlikten sorumlu bakanlık içerisinde ulusal koordinatör altında çalışan ayrı bir sekretarya oluşturulmalıdır. Sekretarya aşağıdakilerin dahil olduğu çok çeşitli görevleri üstlenecektir:

Ülkedeki gençlerin durumuna ilişkin genel bir perspektif sağlayacak olan bilgi, veri ve araştırmaların toplanması ve sentezinin yapılması sorumluluğu ile bunların tematik çalışma gruplarının koordinatörlerinin kullanımına sunulması;

Yapının farklı bölümleriyle iyi ilişkiler kurulması;

Yapının farklı bölümlerinin izlenmesi ve bu bölümlere verilen görevlerin yerine getirmelerinin sağlanması;

Ulusal koordinatör kanalıyla yürütme kurulu tarafından sekretaryaya verilen görevlerin izlenmesi;

Sürece ait bütçenin idaresi;

Gençlere ve farklı paydaş gruplarına danışma sürecinin yönetilmesi;

Stratejinin hükümet tarafından kabul edilmesine ilişkin sürecin yürütülmesi.

Sekretarya bünyesinde çalışan kişilerin, aralarında yakın iş ilişkileri geliştirmelerine olanak sağlayacak şekilde, fiziki olarak bir arada bulunmaları önemlidir. Sekretaryaya bakanlık binaları içinde yer verilmeli. Halihazırda bakanlık çalışanı değilse, ulusal gençlik stratejisi geliştirme sürecini sahiplenmeleri için bakanlık çalışanı kimliğini benimsemeye teşvik edilmeliler.

Yürütme Kurulu

Yürütme Kurulu, gençlikten sorumlu bakan tarafından kendisine verilen görev sonucu, ulusal gençlik stratejisinin geliştirilmesindeki en üst düzey karar alma mercisidir. Yürütme kuruluna ulusal koordinatör başkanlık etmeli, ancak kurul -en fazla 10 kişi olmak üzere- eşit sayıda hükümet dışı temsilci ve hükümet temsilcisinden meydana gelmeli. Sürecin bütünselliğini ve sahiplenilmesini sağlamak üzere bireysel özellikleri⁵³ temel alınarak atanan bu kişiler, deneyimli ve kendilerini bu işe ciddi derecede adanmış olmalı.

Yürütme kurulunun sorumluluklarını, çalışma yöntemlerini, toplantı sıklığını, karar alma mekanizmalarını ve grup üyesi olarak kabul edilmek için gerekli seçim kriterleri dahil olmak üzere, buna benzer konuları belirleyen özel bir talimatname, ilk aşamalarda kamuoyuyla

53
oluşturulmalıdır.

Bir kişinin belirli sayıda toplantıya katılmadığında görevinden istifa etmesini gerekli kılan bir mekanizma

paylaşılmalı.⁵⁴ Yürütme kurulu üyeleri daha sonra gençlikten sorumlu bakan tarafından resmi olarak atanır.

Ulusal gençlik konseyine gençlik STK'larının temsili yapısı olarak meşruiyet sağlamak amacıyla, yürütme kurulundaki hükümet dışı temsilciler, eğer mevcutsa, ulusal gençlik konseyi tarafından aday gösterilebilir.⁵⁵ Alternatif olarak, seçim belirlenmiş kriterler temel alınarak doğrudan bakanlık tarafından yapılabilir.

Hükümet temsilcileri açısından farklı alternatifler tartışılmalı. Bir olasılık (ulusal koordinatör dahil) iki yürütme kurulu üyesinin gençlikten sorumlu bakanlıktan, geri kalan üç üyenin diğer bakanlıklardan seçilmesidir.

Yürütme kurulu tüm kararlarında oybirliğini sağlamayı amaçlamalı. Bununla birlikte, eğer bir oylama yapılması gerekiyorsa, ulusal koordinatör iki oy hakkına sahip olmalı.

Bakanlıklar arası çalışma grubu

Bakanlıklar arası çalışma grubu, politikaları yoluyla gençler üzerinde bir etki yaratan tüm bakanlıkların temsilcilerinden oluşmalı. En azından, eğitim, sağlık, adalet ve çalışma bakanlıklarıyla ülkenin koşullarına ve yerel şartlara bağlı olarak başka bazı bakanlıkları içermeli.

Farklı toplantılara farklı bakanlık temsilcilerinin katılmasını engellemek amacıyla, çalışma grubunun üyeleri için her bakanlık (bir yardımcı da dahil olmak üzere) belli bir kişiyi atmalı. Sürecin daha geniş biçimde sahiplenilmesi ve sorumluluğunun alınmasını sağlamak amacıyla, ayrıca her bakanlık kendi üstlendikleri taahhütleri takip etmekle görevli bir grup veya birim kurmalı.

Bakanlıklar arası çalışma grubunun birkaç görevi olacaktır. İlk olarak, ulusal gençlik stratejisinin mevcut mevzuat ve ilgili bakanlıkların siyasi stratejileriyle uyumlu olmasını sağlamalı. İkinci olarak, grup üyeleri kendi bakanlıklarıyla ilgili stratejileri, eylem planlarını, araştırmaları ve mevzuatı incelemekle ve bunları tematik çalışma gruplarına aktarmakla sorumlu olmalıdır. Bakanlıklar arası çalışma grubu üyeleri, son olarak ulusal gençlik stratejisi taslaklarının, bunlar hakkında gruba geri bildirimde bulunacak olan üst düzey bürokratlarıyla ve farklı bakanlıkların siyasi yöneticileriyle paylaşılmasını güvence altına almalı ve nihai gençlik stratejisi belgesinin hükümet veya bakanlar kurulu tarafından oybirliğiyle kabul edilmesini sağlamaya çalışmalı.

Tematik çalışma grupları

Ulusal gençlik stratejisi geliştirme sürecinde farklı paydaş gruplarının katılımının en fazla önem taşıyacağı birim, farklı tematik çalışma grupları olacaktır. Birden fazla, mümkünse stratejinin ana amaçları olarak belirlenmiş politika alanlarına/önceliklerine karşılık gelen sayıda, tematik grup olmalı.

⁵⁴ Eğer bir ulusal gençlik konseyi varsa, yürütme kurulu üyelerinin seçim kriterlerinin oluşturulması sürecinde kendisine danışılmalıdır.

⁵⁵ Bununla ilgili olarak örneğin en azından her cinsiyetten ikişer kişi olması, üyelerin farklı (kategorilerdeki) örgütlerden gelmeleri ve hepsinin 15 ile 25 yaş arasında olması gibi belirli bazı koşullar getirilebilir.

Tematik çalışma grupları aşağıdaki görevleri üstlenecekleri için süreçte önemli bir rol oynayacaklardır.

Gençlikten sorumlu bakanlıktan/ulusal gençlik stratejisi sekreteryasından ülkedeki gençlerin durumu hakkında, çalışma gruplarının kendi ek araştırmalarıyla desteklenebilecek, arka plan bilgi ve araştırmaları edinmek;

Stratejinin her öncelik alanına ait mevcut ihtiyaçların, zorlukların ve fırsatların çerçevesini çizen bir rapor hazırlamak;

Amaç belirleme seminerinin sonuçlarıyla uyumlu açık amaçlar, hedefler ve çıktılar tanımlamak;

Her bir çıktı için sonuç odaklı göstergeler tanımlamak;

Sonuç odaklı göstergelerle uyumlu faaliyetler önermek;

Her bir sonuç odaklı gösterge için dayanak göstergeleri oluşturmak.

Bu çalışma gruplarının üyeleri kadar, koordinatörlerinin seçimine de büyük dikkat gösterilmeli. Üyelik için belirlenen kriterler beceri, deneyim ve bilgiyle birlikte farklı geçmişlere sahip, farklı paydaş gruplarından ve ülkenin farklı coğrafi bölgelerinden gelen kişileri seçmeyi de içermeli. Grupları küçük ve büyük kurmanın faydaları kadar zorlukları da olacağından, her bir grupta kaç kişi bulunmasının daha pratik olacağı dikkate alınmalı.

Çalışma gruplarının koordinatörlerinin belirlenmesinden özel olarak söz etmek gerekir. Koordinatörler çalışma grubu üyelerinin yetkinliklerinden yararlanmak, farklı öncelikler hakkındaki tüm bilgi ve verileri bir araya getirmek ve raporlar yazmaktan sorumlu olacaklar. Ayrıca, amaç ve hedeflerden dayanak göstergelerine kadar, her konuda grup üyeleri arasında uzlaşma sağlanmasından sorumlu olacaklardır. Bunun için koordinatörlerin belirli bir süre boyunca tam zamanlı olarak çalışmaları gerekecektir.

Farklı çalışma gruplarının üyelerinin yolculuk masraflarının yanı sıra çalışma grubu koordinatörlerinin hizmet ücretlerini de karşılayacak bir bütçe ayrılmalı. Üstlendikleri sorumlulukların çokluğu düşünülerek, çalışma grubu koordinatörlerine ek ödemeler sağlamak genellikle mümkün olan en iyi sonucu verir. Çalışma gruplarının aktif olacağı sürenin uzunluğuna bağlı olarak, bir çalışma ziyaretine katılmaları veya bir yayına isimlerini dahil etmek gibi farklı takdir ve ödüllendirme şekilleri de düşünülebilir.

Strateji oluşturma uzmanları ekibi

Bu ekip, politika belgeleri ve mevzuat tasarımları hazırlama deneyimine sahip iki uzmandan oluşmalı. Bu, sekreteryanın sorumluluklarından biri olabilir, fakat bunun için ayrı bir ekip de kurulabilir. Bu ekibin görevi ulusal gençlik stratejisi olacak nihai belgeyi geliştirmektir. Bu noktaya varmadan önce, uzmanlar ekibi tematik çalışma gruplarından gelen tüm sonuçları ve belgeleri bir araya getirecek ve istişareler için temel oluşturacak olan bir ulusal gençlik stratejisi taslağı oluşturacaktır. Uzman ekip daha sonra, istişare sürecinden gelen yorum ve fikirleri gözden geçirilmiş bir taslakta birleştirecektir. Bu taslak sonrasında, stratejinin nihai versiyonu hazırlanmadan önce, tematik çalışma grupları ve bakanlıklar arası çalışma grubu dahil yapı içindeki farklı bölümler arasında yeniden tartışılacaktır.

Yerel danışma ortakları

Gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarında yer almayan, ülkenin her yanındaki gençlerin ve yerel düzeydeki paydaşların strateji geliştirme sürecine katılma fırsatına sahip olmalarını sağlamak için, danışma sürecini belediyeler ve bölgeler düzeyine indirecek bir mekanizma gerekir.

Burada sunulan örnek yerel ortaklardan meydana gelen bir ağ oluşturmayı tavsiye eder. Yerel ortakların veya "yerel danışma ortaklarının" (YDO) iki önemli rolü olacaktır: İlk olarak, daha önce belirlenmiş sayıda belediyede danışma faaliyetleri düzenlemekten sorumlu olacaklardır. Bunlar farklı paydaş gruplarıyla yuvarlak masa toplantıları, genç insanlarla odak grupları, dezavantajlı gençlerle derinlemesine görüşmeler ve eğitim sistemi içindeki etkinlikler şeklinde faaliyetler olabilir. İkinci olarak, YDO'lar, sürecin güçlü katılımcı niteliğine ve gençlerle paydaşların politikaların belirlenmesi sürecine dahil olma hakkına odaklanan, farkındalık artırma ve tanıtım faaliyetleri de yürütmeliler.

YDO'lara görev vermek, gençlik alanında çalışan yerel sivil toplum kuruluşlarını güçlendirmenin ve tanınırlık ve eğitim sağlamanın bir yolu olmasının yanı sıra, kapasite ve becerilerini artırmanın da bir yoludur. YDO'lar herkese açık bir rekabet sonucunda seçilmeli. Gençlik STK'larının istişareleri gereken şekilde nasıl gerçekleştirilecekleri ve sekreteryaya nasıl rapor verecekleri hakkında eğitim almaları ve yakından takip edilmeleri gerekir. Her danışma ortağı sorumlu olduğu ve daha sonra bakanlığa rapor edecekleri faaliyetleri düzenlemek için küçük bir mali kaynak almalıdır.

Oluşturulması gereken YDO sayısı değişiklik gösterecektir. Eğer ülke çapında yerel düzeyde gençlerle geniş kapsamlı istişareler düzenlemek gibi bir niyet varsa, daha fazla sayıda YDO'ya ihtiyaç duyulacaktır. İstişarelerin kapsamını ise kısmen eldeki zamanla mali kaynaklar ve insan kaynakları belirleyecektir. Her YDO beş veya altı kent veya yerde yuvarlak masa toplantıları, istişareler ve faaliyetler düzenlemekle sorumlu olabilir. Buna göre 30 YDO toplamda 150-180 lokasyona, konuma ulaşabilecektir. Çok etkileyici!

Yerel düzeyi için içine dahil etmek için planlanan YDO sayısına bağlı olarak, YDO'ların ihtiyaç duydukları destek, uzmanlık ve diğer her tür yardımı onlara sağlamakla sorumlu olacak birtakım yerel destek birimlerinin oluşturulması düşünülebilir. Her izleme ve destek birimi birden fazla danışma ortağına destek sağlayabiliyor olmalı.

Paydaş danışma komitesi

Şu ana kadar bahsedilen yapı içindeki farklı birimler bir ulusal gençlik stratejisinin gençlerin katılımıyla geliştirilmesi için önemli görülür.

Mali kaynaklara ve insan kaynağına bağlı olarak, paydaş danışma komitelerinin kurulması tavsiye edilir. Bu komitelerin rolleri esnek olabilir. Ancak amaç belirleme seminerinin (bölüm 6.4'e bakınız) katılımcıları olarak, amaçlar, hedefler ve sonuçlar hakkında görüş vermenin yanı sıra gençlik stratejisi belgesinin farklı taslakları hakkında da geri bildirim sağlamayı da içermeli.

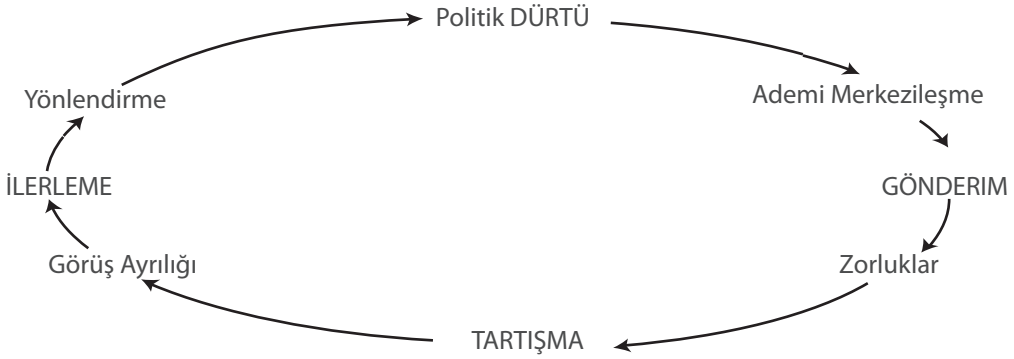

Paydaş danışma komiteleri, başka koşullarda sürece çok kısıtlı şekilde katılım gösterebilecek olan farklı kategorilerdeki paydaşlarla daha kapsamlı istişareler yürütülmesine olanak verirler. Ayrıca farklı kategorilerdeki paydaşlar arasında daha yakın bir işbirliğini teşvik edeceklerdir. Olası paydaş grupları örnekleri arasında şunlar bulunur:

- Gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşları;
- Siyasi partilerin gençlik örgütleri;
- Yerel yönetim otoriteleri;
- Girişimciler ve iş dünyası;
- Uluslararası örgütler.

6.5. Zaman çizelgesi oluşturmak

Bazı uzmanlar gençlik stratejisi geliştirme sürecini en baştan sona doğru ilerleyen yatay bir çizgiyle gösterirler: Ulusal gençlik stratejisine olan ihtiyaç üzerinde düşünerek işe başlayabilir, sonra tüm gelişim aşamalarından geçer ve nihai bir planla tamamlarsınız. Böyle bir yaklaşımda yanlış bir şey yok, aslında bu kılavuzda izlenen yol da bu. Bununla birlikte süreç hakkında düşünmek için, bunu sürekli bir gençlik politikası geliştirme döngüsü olarak algılamak da faydalı olabilir.⁵⁶ Bu döngüye herhangi bir noktadan başlamak mümkün ve en sonunda sizi bir gençlik politikası sürecine ulaştıracaktır. Aşağıdaki modeldeki döngü saat yönünde hareket ediyor:

Bu döngüde gençlik politikası tartışmalar ve eleştiriler yoluyla detaylandırılır. Tamamlanmış bir gençlik politikası stratejisi, daha sonra uygulaması siyaseten yürütülecek olan eylemlerin yönünü işaret eder. Bir sonraki adım, politika stratejisinin hangi bölümlerinin hangi aktörler tarafından yürütüleceğini (adem-i merkezîyet) açıklığa kavuşturarak, gerçek anlamda uygulama ve hizmet sağlamaya geçmektir. Stratejinin uygulanmasında ister istemez güçlüklerle karşılaşılacağından (çünkü politikalar asla statik bir ortamda geliştirilmez, her zaman değişim olacaktır), bu en nihayetinde mevcut politikanın gözden geçirilmesine veya yeni bir stratejinin geliştirilmesine yol açacak yeni bir tartışma başlatacaktır.

Fakat şimdi pratik planlama aşamasına ve zaman konusuna geri dönelim. İlk başlardaki planlama safhasının bir parçası olarak bir zaman çizelgesi veya takvimin yanı sıra, belli aşamaların başlayacağı veya tamamlanacağı belli tarihler belirlemek de gerekir. Bu hem sürecin şeffaflığını artıracak ve güven inşa edilmesine yardımcı olacak, hem de yararlı bir planlama aracı olacaktır.

Ulusal gençlik stratejisi geliştirmek ne kadar zaman alır? Elbette bunu söylemek zor. Ancak sürecin katılımcı ve kapsamlı olması ve hem bir strateji belgesi hem de eylem planı içermesi gerektiği gözönüne alınırsa, plan en az bir yıllık olmalı.⁵⁷

Gençlik stratejisi geliştirmeye ilişkin zaman çizelgesi oluşturulurken, sürecin beklenenden daha uzun sürmesine yol açabilecek muhtemel engelleri dikkate almak önemli. Örneğin tatil dönemlerini ve yaz aylarında siyasetin yavaşlama eğilimi gösterdiğini dikkate alın. Fazla hırs ters tepebilir! Ayrıca zorlu bir topografyaya sahip, kış aylarında ulaşılması güç bölgeleri bulunan bir ülkede yaşıyorsanız, yolların karla kaplanacağı ve hareketliliğin azalacağı dönemlerde istişareler düzenlemekten kaçının.

6.6. Stratejinin farklı düzeyleri

Hazırlık sürecinin bir parçası olarak, ulusal gençlik stratejisinde yer alması gereken farklı unsurlara aşina olmak önemli. Evet, gençlik stratejisi gençlerin ihtiyaçları, sorunları ve olanakları hakkında kapsamlı bilgi içerir, ancak bunlar temelde arka planı oluşturur. Gerçek strateji, belgenin amaç ve hedeflerin çerçevesini çizen, ve daha sonra paydaşlarla interaktif ve katılımcı bir süreç içinde olabilecek en küçük parçalara ve ölçülebilir öğelerine bölünecek olan kısımdır. Bunlar stratejinin farklı düzeyleridir.

Aşağıda tanımlanan strateji öğeleri Mantıksal Çerçeve Yaklaşımı (MÇY) olarak bilinen bir strateji geliştirme yönteminden alındı. Kalkınma çalışmalarında ve uluslararası örgütler tarafından çokça kullanılan bu yöntemi, amaçların önerilen belirli eylemlerle yakından bağlantılandırıldığı mantıklı bir strateji geliştirme yolu olarak görüyoruz.⁵⁸ Bununla birlikte, strateji oluşturmada oldukça kullanışlı olan, amaç ve hedefleri olası ölçülebilir en küçük parçalara bölen benzer yöntemler kullanan, başka strateji geliştirme yaklaşımları da bulunuyor.

Strateji geliştirme sürecine dahil olan herkesin, özellikle strateji oluşturma uzmanları ekibi, bakanlıklar arası çalışma grubu ve tematik grupların koordinatörleriyle üyelerinin, bu farklı düzeyleri biliyor olması şart. Bu nedenle sürecin erken aşamalarında MÇY yaklaşımı konusunda deneyimli eğitmenlerin katıldığı bir çalıştay yapılmalı.

Vizyon

Neye ulaşmak istediğiniz, stratejinizin nereye varmaya çalıştığı konusunda bu soyut tanım, bilmecenin küçük ama önemli bir parçası olacaktır. Amaçların aksine, vizyon somut ve kolayca ölçülebilir olmak zorunda değil ve daha çok siyasi bir açıklama niteliğinde olabilir. Vizyon nihai durum/koşullar şeklinde tanımlanmalı.

⁵⁷ Karadağ'daki Ulusal Gençlik Planı geliştirme süreci tam iki yıl alırken, Sırbistan Cumhuriyetinde zaman açısından daha etkin olan süreç, başlangıcından sonuna bir yıldan biraz fazla bir sürede tamamlanmıştı.
⁵⁸ MÇY hakkında daha fazla bilgi için, bu bölümün sonundaki internet kaynaklarına bakınız.

Amaç

Bu strateji özelinde neye ulaşmak istediğinizin çerçevesini çizen, vizyonun billurlaştırılmış halidir. Amaç, ulusal gençlik stratejisinin ulaşılmasına yardımcı olacağı uzun dönemli hedefdir. Bununla birlikte, bu amaca tam anlamıyla ulaşılması sadece stratejiye değil, başka faktörlere de bağlı olacaktır.

Tüm stratejinin kapsamlı tek bir ifadeye dayanan tek bir amaç kümesi olmalı. Amaçların somut ve ulaşılabilir olması önemlidir.

Hedefler

Hedefler stratejiye duyulan ihtiyacın ardındaki somut emellerdir. Bu, gençlik stratejisinin belirlediğiniz amacına ulaşmanızı sağlayacak olan öncelikli politika alanlarının çerçevesini çizdiğiniz bölümdür.

Strateji içine dahil edeceğiniz her öncelikli politika alanı için kendinizi bir (veya iki) hedefle sınırlayın.

Her hedefin aşağıdaki koşullara uyduğundan emin olun:

- Tanımında hedef grubu içermesi.
- Amaçla doğrudan ilgili olması.
- Strateji uygulandığında ulaşılabilir olması.
- Gerçekçi olması, yani stratejinin sonuçlarına ulaşıldığında ortaya çıkmasının olası olması.
- Bir süreç değil, arzu edilen bir varış noktası olarak tanımlanması.

Bir hedef örneği:

- Hükümetin gençlik örgütlerinin yanı sıra gençleri de etkileyen meseleler hakkında gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarına düzenli olarak danıştığı bir sistem işlemektedir.

Sonuçlar / Beklenen etkiler

Bu stratejiyle ne başarmak istiyorsunuz? Sonuçlar özel olarak tek bir hedefle ilişkili somut neticelerdir. Sonuçlar hedeflerin altında yatan nedenlerdir ve genelde her bir hedefin birden fazla sonucu bulunur. Başka bir deyişle; özel olarak tek bir hedefle ilişkilendirilmiş sonuçlara ulaşmak, bu hedefi gerçekleştirmekte başarılı olma olasılığını önemli ölçüde artırır.

Tanımlanmış her sonuç aşağıdaki niteliklere sahip olmalıdır:

- Strateji uygulandığında tam anlamıyla ulaşılabilir olmalı.
- Hedeflerden biriyle doğrudan ilişkili olmalı.
- Geçmiş zamanla ifade edilmeli (sanki ulaşılmış gibi).
- Hedefe ulaşmak için gerekli bir araç olarak görülmeli.

Sonuç örnekleri:

- Gençlik Bakanlığı tarafından sağlanacak olan fonlara gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarının yapacağı proje başvurularını değerlendirecek ve seçecek, içinde gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarının da temsil edildiği bir seçim komitesi kuruldu.
- Gençlik Bakanlığı ulusal gençlik konseyi temsilcilerini ilgili siyasi meseleleri tartışmak üzere düzenli olarak davet etti ve gençlik konseyinin görüşlerini dikkate aldı.
- Gençlik Bakanlığı tüm gençlik STK sektöründen temsilcileri bir araya getiren yıllık konferanslar düzenledi ve önemli siyasi konuları gündemlerine koydu.
- Dışişleri Bakanlığı'nda, iki genç delegenin BM Genel Kurulu'na katılan ulusal delegasyonun tam üyeleri olarak görevlendirildiği bir gençlik delege programı oluşturuldu.

Göstergeler

Göstergeler sonuçlara (ve dolayısıyla amaç ve hedeflere) ulaşmadaki başarınızı ölçen araçlardır. Bu yüzden, göstergeleri faaliyetleri oluşturma aşamasına gelmeden önce belirlemek daha uygun. İyi oluşturulmuş göstergelere sahip olduğunuz anda, stratejiyi uygulamak için gereken faaliyetleri kararlaştırmak görece kolaylaşacaktır.

Göstergeler şu özelliklere sahip olmalı:^{*}

- Belirli
- Ölçülebilir
- Ulaşılabilir
- Uygun ve gerçekçi
- Süreli

Bir göstergenin ölçülebilir olması gerçeği hesaplanabilir olduğu anlamına gelmez. İki tür gösterge bulunur: Doğrudan göstergeler (kolayca ölçülebilir) ve temsili göstergeler (veya en iyi tahmini veren göstergeler). Siyasi katılım ölçülmesi zor olan şeylere bir örnektir. Siyasi katılımı ölçmek için kullanılan temsili göstergeler seçimlere katılım, kamusal gösterilere katılım ve sivil toplum kuruluşlarına katılımıdır.

Ölçümün üç boyutu vardır ve bir gösterge kümesi üç boyutun hepsini içermelidir:

- nitelik,
- nicelik,
- süre.

Bu göstergeler daha sonra amaçlar ve hedefler için de geçerli olacağından, istenilen, en alt düzeydeki sonuçlar için bile en doğru göstergelere ulaşmaktır.

Ayrıca göstergelerin tümü:

^{*} Bu özellikler genelde İngilizce karşılıklarının baş harfleri kullanılarak elde edilen SMART kısaltmasıyla anılmaktadır. - çn.

- Öznel bir görüş yerine bir gerçeği yansıtmalı.
- Ulaşılabilir verilere dayanmalı.
- Nesnel olarak doğrulanabilir olmalı (bunun anlamı birbirlerinden bağımsız olarak aynı ölçüm yöntemini kullanan farklı kişilerin aynı sonuçlara ulaşmalarıdır).
- Gerçekçi olarak ulaşılabilir olmalı. (Maliyetleri ve faydaları değerlendirildiğinde pahalı bulunan göstergeler daha basit ve ucuz göstergelerle değiştirilmeli.)

Gösterge örnekleri:

- Gençlik Bakanlığı her Ağustos ayında ulusal gençlik konseyi temsilcilerinin katılımıyla yıllık gençlik STK konferansı için, konferansın ana temasının ve tartışma konularının bakanlık ve ulusal gençlik konseyi temsilcileriyle ortaklaşa belirlendiği, bir hazırlık toplantısı düzenledi.
- Gençlik Bakanının yanı sıra farklı gençlik örgütlerinden 100'den fazla temsilci, 20xx'den beri her yıl Kasım ayında Gençlik Bakanlığı'nın düzenlediği, gençliğe ilişkin önemli meselelerin tartışıldığı gençlik STK konferansına katıldı.
- Yıllık gençlik STK konferansına katılan katılımcıların %75'i değerlendirmelerinde konferanstan "memnun" veya "çok memnun" olduğunu beyan etti.

Faaliyetler

Faaliyetler her bir göstergeye ulaşmak için gerçekleştirilecek olan belirli eylemlerdir. Her gösterge için en az bir faaliyet olmalıdır.

Stratejiye dahil edilen faaliyetler hedef odaklı olmalı; yani belirli bir stratejik sonuca ulaşmaya odaklanmalı. Bu nedenle rutin idari işler listeye eklenmemeli.

Stratejinin ihtiyaç duyulan faaliyetleri genel bir şekilde açıkladığını unutmayın. Faaliyetlerin kendileri stratejide detaylandırılmamalı; bu bakanlık tarafından ayrı bir çalışmayla yapılmalı.

Dayanak veriler

Birtakım göstergeler için gösterilen ilerlemeyi ölçmek amacıyla dayanak verilerin tanımlanması gerekecektir. Stratejisi uygulamaya başlandığı anda sahadaki gerçek durum nedir? Pek çok örnekte dayanak veriler, gençlere ilişkin istatistikler ve araştırmalarla elde edilecektir. Bununla birlikte, bazı durumlarda gerekli dayanak verileri oluşturmak amacıyla araştırmalar yürütmek ve strateji geliştirme süreci esnasında farklı paydaş gruplarına yönelik anketler gerçekleştirmek gerekebilir.

Stratejideki her bir gösterge için dayanak verilerin mevcut olması önemlidir. Bu tür verilerin bulunmadığı göstergelerin kullanılabilirliği gerçekten sınırlı olacaktır ve gözardı edilmeleri yerindedir.

6.7. Tanıtım ve iletişim planı geliştirmek

Medyaya erişmek ulusal gençlik stratejisinin geliştirilmesinde büyük bir fark yaratabilir. Ba-

sında konuya yeterince yer ayrılması, genç insanlara hükümetin gençlik politikasına öncelik verdiği ve genel olarak gençlerle ilgili meselelere ilişkin kamuoyu farkındalığını artırmak istediği mesajını verecektir. Sahiplenme, güven inşası ve hesap verebilirlik hakkındaki önceki tartışmalarda gördüğümüz gibi, gençlik stratejisine medyanın olumlu ilgisini çekmek büyük bir farklılığa neden olabilir.

Peki bu kadar istenen ve ihtiyaç duyulan medya ilgisini elde etmek için gençlik stratejisi geliştirilirken nasıl ilerlenmeli? Bunun elbette basit bir cevabı yok, ama kesin olan bir şey var: Dikkatli planlama ve sürekli çaba, tanınırlık kazanma şansını büyük oranda artırır. İhtiyaç duyulan, ayrı bir iletişim planıdır.

Bir iletişim planının hazırlanması gençlik stratejisi geliştirmeden önce veya bunun erken aşamalarında düzenlenecek olan ayrı bir çalıştayın konusu olmalı. Bireylerin geçmiş deneyimleri ve özel uzmanlıklarından yararlanmak için farklı paydaş grupları dahil edilmeli. Basından temsilciler ve tanıtım alanındaki profesyoneller görüş üzere davet edilmeli. Çalıştayda ayrıca (kamera önünde nasıl durmak gerekir, basın açıklaması nasıl yazılır ve benzeri) belirli eğitim ihtiyaçları da belirlenmeli.

Bir iletişim planının nelerden oluşacağı ulusal koşullara bağlıdır, fakat en azından aşağıdaki meseleleri ele almalı:

İletmek istediğiniz mesaj ne? Bir slogan geliştirin ve neyin ulusal gençlik stratejisi sürecini diğer politika süreçlerinden farklı kıldığı konusunda açık olun.

İletmek istediğiniz bilginin hedef grupları kimlerdir ve onlara en iyi hangi medya kanalıyla ulaşılabilir? Hangi medya özel olarak hedeflenmelidir?

Medyaya kendilerine uygun şekilde nasıl yaklaşıılır? Muhabir ve gazetecilere doğrudan ve önceden yaklaşmak gerekir.

Gençlikten sorumlu bakana ek olarak, örneğin bir basın toplantısında veya nihai strateji belgesinin sunumunda, gençlik stratejisini kamuoyu önünde destekleyecek ve benimseyecek olan politikacıları ve "ünlüleri" belirleyin.

Zamanlama kilit niteliktedir. Medyayla yeterince önceden bağlantı kurun. Faaliyetleri başka önemli etkinliklerle çakışmayacak şekilde düzenleyin. Asla bir Cuma öğleden sonra basın toplantısı düzenlemeyin!

Medyayla ilişkilerden sorumlu olacak bir sözcü belirleyin.

Ulusal gençlik stratejisi geliştirme süreciyle ilişkili tanıtım malzemelerini üretmek için bir bütçe ayrılmalı.⁵⁹ Bu türden malzemeler bir ölçüde profesyonellik, statü ve tanınırlık yaratacak ve ulusal gençlik stratejisi geliştirmesi süreci konusunda bilgi sahibi olan insanlara ulaşmak için faydalı bir yol olabilir.

Sekretarya da ayrıca yapının parçası olan farklı çalışma organlarının yanı sıra devlet yetkililerine, gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarına, basından temsilcilere -ve internet sitesi üzerinden ücretsiz kopya edinmek için başvuru yapan gençlere- dağıtılmak üzere düzenli olarak bir haber bülteni hazırlamalıdır.

⁵⁹ Bu malzemeler tükenmez ve kurşun kalemlerden kırtasiye ürünlerine, dosyalar ve posterlerden tişört ve çantalara her şey olabilir.

Bu malzemeler tükenmez ve kurşun kalemlerden kırtasiye ürünlerine, dosyalar ve posterlerden tişört ve

6.8. İzleme ve değerlendirme

Ulusal gençlik stratejisinin izleme ve değerlendirmesinin genellikle ihmal edildiği veya en azından hak ettiği kadar ilgi görmemesi üzücü bir gerçektir. Pek çok hükümet, kabul edildikten sonra stratejiyi uygulayacak mekanizmalar oluşana kadar bir rafa veya dolaba kaldırılacak olan ulusal gençlik stratejileri geliştirmek için ciddi miktarda kaynak harcar.

Yukarıda detaylı olarak anlatılan farklı düzeyleri bulunan bir strateji ise izleme ve değerlendirme açısından terziliği yapılmış bir stratejidir. Ulusal gençlik stratejisi, stratejinin nasıl izleneceğini, orta vadede ve tamamlandıktan sonra değerlendirmenin ne zaman ve nasıl yapacağını belirleyen, izleme ve değerlendirmeye ilişkin bir metin içermeli.

İzleme, stratejinin uygulanmasının sürekli ve periyodik olarak kontrol edilmesidir. Stratejinin sadece fiziken ilerlemesi değil, projenin etkisini ve dış koşullarda olan her değişimi izleyen düzenli ilerleme raporları şeklinde olmalı. Değerlendirme açısından önemlerine ek olarak, bu tür düzenli ilerleme raporları stratejinin uygulanmasıyla ilgili ekip, idare veya karar alıcılarda bir değişiklik olduğunda da özellikle kullanışlı hale gelirler.

Daha önce belirlenmiş bir noktada, orta vadeli değerlendirme gerçekleştirilmeli. Orta vadeli değerlendirme tercihen stratejideki fiziken ilerlemenin ve başarıların yanı sıra stratejinin hedeflerini ve farklı unsurlarını da değerlendiren bir dış uzmanlar ekibi tarafından yapılmalı. Orta vadeli değerlendirmenin başka bir amacı, öğrenilen deneyimler temel alınarak veya dış çevre ve diğer koşullara ilişkin faktörler nedeniyle proje tasarımında değişiklik yapılması veya stratejinin amaçlarının gözden geçirilmesi yönünde tavsiyelerde bulunulmasıdır.

Nihai değerlendirme bir dış uzmanlar ekibince yürütülmesi gereken bağımsız bir strateji değerlendirmesidir. Amacı gerçekleştirilen işlerin kalitesini, stratejinin hedef ve amaçlarına ne kadar ulaşıldığını ölçmek ve başkalarının da bu deneyimden öğrenmesini sağlamak amacıyla süreci belgelemektir.

Ulusal gençlik stratejisi, farklı paydaş gruplarının stratejinin orta vade ve nihai değerlendirilmesinde merkezî bir rol üstleneceklerini açık bir dille ifade etmeli. Bunu sağlamanın bir yolu, orta vadeli değerlendirme dönemi geldiğinde kurulacak olan değerlendirme referans grubunun oluşum kriterlerini belirlemektir. Referans grubu temel paydaş kategorilerinin temsilcilerinden meydana gelmeli.

6.9. Bir strateji belgesi ve eylem planı

Gençlik stratejisinin geliştirilmesi için hazırlıklar yürütülürken gündeme gelen başka bir konu da nihai ürünün neye benzeyeceğidir. "Herşeyi" içeren kapsamlı tek bir strateji belgesi mi olmalı, yoksa süreç hem bir genel strateji belgesinin hem de daha kısa vadeli eylem planının geliştirilmesine mi yol açmalı?

İkinci seçeneği, yani uzun dönemli bir strateji ve bir eylem planı oluşturulmasını destekleyen güçlü argümanlar bulunur. Arkasında mantıksal olduğu kadar pratik nedenler de vardır.

İlk olarak, ulusal gençlik stratejisi eylem planına kıyasla daha uzun bir süreyi kapsamalı.

Eylem planı üç yıllık bir dönem için hazırlanırken, genel strateji en az iki hatta üç eylem planını kapsayacak kadar uzun ömürlü olmalı, başka bir deyişle sekiz ile on yıllık bir süreyi kapsamalı.

Elbette genel strateji belgesi ulusal gençlik stratejisi geliştirme sürecinin ana odağını oluşturmalı ve gençlerle diğer paydaş gruplarını içeren geniş çaplı istişarelere konu olmalı. Belge, stratejinin kapsadığı farklı politika alanlarına ilişkin geniş bir durum analizini içermeli ve genel amaç, hedef ve sonuçları belirlemeli. Strateji, özellikle dezavantajlı/daha az ayrıcalıklı gençlerin stratejide nasıl hedef alındığı üzerinde durmalı. Ayrıca stratejinin nasıl izleneceğine ve değerlendirileceğine yönelik olarak ayrı bir bölüm olmalı.

Eylem planı, amaçları, hedefleri ve sonuçları belirlemenin yanı sıra, tüm sonuçlarıyla ilgili göstergeleri ve faaliyetleri de içermeli. Ayrıca dayanak verilerle genel (iki veya üç yıllık) bütçeye de yer vermeli. Farklı tematik çalışma grupları, bakanlıklar-arası çalışma grubu ve paydaş danışma komiteleri, göstergelerin ve faaliyetlerin geliştirilmesi sürecine dahil olmalı. Teknik konularda çalışmak amacıyla farklı tematik politika alanları için çalıştaylar düzenlenmeli. Devlet bütçesinin bir parçası olarak onaylanacak olan yıllık detaylı bir bütçe de eylem planına dahil edilmelidir.

6.10. İnternet kaynakları

Mantıksal Çerçeve Yaklaşımının kullanımı ve kötüye kullanımı, SIDA, 2005:
www.sida.se/shared/jsp/download.jsp?f=LFA-review.pdf&a=21025

Mantıksal Çerçeve Yaklaşımı: MÇY yönteminin ardındaki teorinin özeti, SIDA, 2004:
www.sida.se/shared/jsp/download.jsp?f=SIDA1489en_web.pdf&a=2379

Mantıksal Çerçeve Yaklaşımı: Amaç odaklı planlama için el kitabı, NORAD 1999:
www.norad.no/default.asp?V_ITEM_ID=1069

Gençlik politikasının formülasyonu için on adım, Birleşmiş Milletler Gençlik Portalı:
www.un.org/esa/socdev/unyin/nationalpolicy.htm

Strateji belgesi ile dış değerlendirmenin İngilizce olarak indirilebileceği 2008
Srbistan Ulusal Gençlik Stratejisi: www.zamislizivot.org

7

YEDİ AŞAMADA GENÇLİK STRATEJİSİ GELİŞTİRMEK: BİR ÖRNEK

Şimdiye kadar bu kılavuz bir hükümetin ulusal gençlik strateji geliştirme sürecini başarılı bir şekilde başlatabilmesi için dikkate alınması gereken arka plan bilgiler ve konular üzerinde odaklandı. Bu bölüm ise çok daha elle tutulur çünkü strateji geliştirmenin ilk somut hazırlıklardan, tamamlanıp onaylanmak üzere ilgili hükümet organına sunulana kadarki farklı aşamalarının üzerinde geçiyor.

Bu bölümde anlatılan proje tasarımı örneği, bir hükümet politikası stratejisi oluşturmak amacıyla olan, farklı devlet kurumları, sivil toplumu ve ülkenin her yerinden gençleri içeren geniş kapsamlı katılımcı bir süreci içeriyor. Sürecin meşruiyetini ve bir kez daha tekrarlamak gerekirse stratejinin başarılı bir şekilde uygulanmasını sağlamak için gereken güçlü sahiplenilmeyi sağlayan, sürecin bu özelliğidir. Bu, hükümetlerin strateji geliştirirken kullanmaya alışık oldukları bir yol değil. Bununla birlikte, gençler için politika geliştirmenin, sektörler arası niteliği nedeniyle olağandışı uygulamalar gerektirdiğini ve gençlerle gençlik örgütlerini sürecin içine katmanın gereğini daha önce savunmuştuk.

Bundan daha önce bahsedildi ama burada bir kere daha tekrar ediyoruz: Bu bölümde anlatılan proje tasarımı gerçekten kapsamlı. Bazı okurlar panik olabilir ve bu kılavuzda önerilen yapıyı kurmak için gereken kaynaklara sahip olmadıkları için ulusal gençlik stratejisi geliştiremeyeceklerini hissedebilirler. Aşağıda anlatılan örneğin başarısı kanıtlanmıştır ve bu nedenle bunu bu kılavuzda paylaşmak faydalı. Ayrıca tüm çalışma grupları ve komiteleri dikkate alındığında bu yapının oldukça şekilci ve karmaşık görünmesine rağmen, proje tasarımının açık bir mantığı olduğunu ifade etmek de gerekir. Bu yüzden, karmaşıklığına odaklanmak yerine, örneği daha ileri gençlik politikaları için bir fikir, ilham ve rehberlik kaynağı olarak görelim.

7.1. Birinci Aşama: İlk hazırlıklar

Ulusal gençlik stratejisi geliştirmek için kapsamlı ve katılımcı bir süreç hazırlanırken en önemli adım muhtemelen bir bütçe kabul edilmesidir.⁶⁰ Son yıllarda gençlere ilişkin yapılmış olan yayınlar ve anketlerle istatistiksel veriler dahil, gençler (onların yaşam koşulları, zorlukları, ihtiyaçları ve benzeri...) hakkındaki mevcut araştırmaları gözden geçirin. Eğer eldeki araştırmalar kısıtlıysa, ulusal gençlik stratejisi geliştirme süreci başlamadan önce hükümet bir araştırma siparişi etmeyi düşünebilir.

Bunun ötesinde, komşu ülkelerdeki gençlik politikalarının gelişim aşamalarını öğrenin ve onların ulusal gençlik stratejileri hakkında bilgi edinin. Ayrıca bu yayında belirtilen Avrupa çapındaki ve uluslararası belgelere bakın. Son olarak, özellikle katılımcı bir süreç söz konusuysa, son dönemde kendi ülkenizde geliştirilmiş önceki eylem planlarını inceleyin.

Ulusal koordinatör olabildiğince erken bir tarihte atanmalı ve ulusal gençlik politikası süreci için özel bir sekreteryaya oluşturulmalı. Ulusal koordinatör bunun sonrasında, proje tasarımının (bunu nasıl ve ne zaman yaparız) ve yürütme kurulu üyelerinin seçim kriterlerinin detaylandırılmasına katılmak üzere, (eğer varsa) ulusal gençlik konseyini davet etmeli. Ulusal gençlik konseyine bu süreç içerisinde oluşturulacak farklı çalışma organları ve bunlarda çalışacak kişilerin seçim kriterleri hakkında da danışılmalı. Ayrıca süreç için bir zaman çizelgesi dikkate alınmalı ve ulusal gençlik stratejisi süreciyle yıl içindeki önemli günlerin ve dönemlerin çakışması önlenmeli. Eğer ulusal gençlik konseyi yoksa, bakanlık ana paydaşları -özellikle gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarını- yukarıdaki konular hakkında kendi fikirlerini dile getirebilecekleri açık bir toplantıya davet etmelidir.

Bu aşamada yapılması gereken diğer hazırlıklar şunlar:

Sürece dahil olacak diğer bakanlıkları davet edin.

Yürütme kurulu üyelerinin belirlenmesi sürecini yürütün.

Katılabilecek durumda olan farklı paydaş gruplarına nasıl ulaşılabileceğini belirleyin.

Olabildiğince geniş şekilde (hem sekreteryaya hem de yapının parçası olacak diğer çalışma grupları için) eğitim ihtiyaçlarını belirleyin.

Strateji geliştirme ve paydaş katılımı konusunda başarılı eğitmenleri belirleyin ve katılmak üzere davet edin.

Bir medya planı/basın stratejisi geliştirin.

Amaç belirleme semineri için somut hazırlıklara başlayın.

Ülkenizde mevcut olan uluslararası örgütlerle iletişime geçin ve mali destek ve/veya uzmanlık sağlayıp sağlayamayacaklarını sorun.

İzleme ve değerlendirme üzerinde düşünmeye başlayın.

7.2. İkinci Aşama: İşe başlama ve ilk istişare

Bu, UGS sürecinin farklı çalışma organlarının gerçekte kurulduğu aşamadır. İlk somut adım, gençlik stratejisine dahil edilecek olan alanların yanı sıra, amaçların ve hedeflerin tanımlanmasıdır. Bu, farklı paydaşların yer alacağı bir "amaç belirleme semineri" organize edilerek yapılmalıdır. Bu, ilk istişare olacaktır. Amaç belirleme seminerine hem gençlik örgütlerinin hem diğer paydaş kategorilerinin davet edilmesine dikkat gösterilmesi önemli, çünkü bu aşamaya katılım olanakları sürecin geri kalanını sahiplenmeleri üzerinde belirleyici olacaktır.

60

Bütçe oluşturulurken dikkate alınması gereken bütçe kalemlerinin bir örneği için Ek'e başvurun.

Bu tür bir faaliyet iki çalışma günü (veya hafta sonu) boyunca sürmeli ve katılımcıların kendilerini "daha büyük bir şeyin" parçası gibi hissetmeleri sağlanarak, UGS süreci tanıtılmalı. Çalıştay yöntemi hem çalışma grubu odaklı hem genel tartışmalar şeklinde olmalı. Amaç ve hedefleri tanımlamaya yardımcı faydalı bir araç, ilk gün katılımcılara, daha sonra bir "hedef ağacına" dönüştürülecek olan, bir "sorun ağacı" oluşturmaktır.⁶¹

Bu seminer UGS sürecinin "başlangıç etkinliği" olarak görülmeli ve hükümet kanadı semine-re önemli ölçüde ilgi göstermeli. Basını davet etmek için de iyi bir fırsat.

Amaç belirleme seminerinin dışında, ikinci aşamada atılması gereken diğer önemli adımlar şunlar:

Yürütme kurulunu oluşturun.

Bakanlıklar arası çalışma grubunu oluşturun.

Stratejinin ana hedefleri üzerinde anlaşma sağlandıktan sonra, tematik çalışma gruplarının koordinatörleri için bir başvuru çağrısında bulunun ve seçimlerini sonuçlandırın.

Hem hükümetten hem gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarından temsilcileri dahil etmeye özen göstererek, tematik çalışma gruplarının üyelerinin belirlenmesi sürecini yürütün.

Yerel danışma ortaklarının belirlenmesi sürecini yürütün.

Paydaş danışma komitesinin belirlenmesi sürecini yürütün.

7.3. Üçüncü Aşama: İkinci istişare

Bir önceki aşamadaki istişarelerle farklı paydaş gruplarına ve sivil toplum kuruluşlarına ulaşılırken, ikinci istişarenin amacı bunun da ötesine -yerel düzeyde gençlere ve farklı paydaş gruplarına- ulaşmaktır. Onların geri bildirimleri ise ilk gençlik stratejisinin taslağının hazırlanmasına katkıda bulunacaktır. Bu aşamada, daha önce yerel danışma ortağı (YDO) olarak seçilmiş olan gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşları merkezî bir rol oynayacaklardır. Bu dönemde ulusal medyanın ilgisini UGS sürecine çekmek için çaba gösterilmelidir ve gençlik bakanının kamuoyu önünde sürece önderlik etmesi önem taşıyacaktır.

Süreç başlatıldıktan ve amaç, hedef ve gençlik stratejisinin kapsayacağı alanlar üzerinde anlaşma sağlandıktan sonra, tüm YDO'larla iki günlük (hafta sonu) bir çalıştay düzenlenmeli.⁶² Bu çalıştayın amacı iki katmanlıdır. İlki, YDO'ları ulusal gençlik stratejisi sürecine aşına kılmak, şimdiye kadar yapılanlar ve süreç içerisinde oynayacakları önemli rol hakkında onları bilgilendirmektir. İkinci olarak, YDO'ların eline yerel düzeydeki istişareleri nasıl düzenleyecekleriyle ilgili taslak rehberler geçmelidir. Bu rehberler katılımcılar arasında tartışılmalı, daha sonra nihai haline getirilmeli ve çalıştayın sonunda herkes tarafından üzerinde uzlaşılmalı.⁶³

Danışma ortaklarının, yürüttükleri istişarelerdeki somut fikirleri içeren raporları taslak strateji için önemli bir katkı sağlayacaktır. Bu raporların olabildiğince faydalı olmaları için, isti-

⁶¹ Böyle bir eğitim toplantısını Mantıksal Çerçeve Yaklaşımı'na (MÇY) aşına olan kolaylaştırıcılar yürütmeli. Daha sonra "hedef ağacına" dönüştürülecek bir "sorun ağacı" oluşturmaya odaklanan bir çalıştay çalışmasının nasıl düzenlenebileceği hakkında daha fazla bilgi için SIDA'nın oldukça kullanıcı dostu olan kılavuzunu indirebilirsiniz: www.sida.se/shared/jsp/download.jsp?f=SIDA1489en_web.pdf&a=2379 entitled *The Logical Framework Approach: a summary of the theory behind the LFA methodology*, SIDA, 2004.

⁶² YDO'ların sayısı hükümetin istişare sürecini ne kadar geniş tutmak istediğine ve ne kadarı için mali kaynak bulunduğuna bağlı olacaktır.

⁶³ YDO'lara yönelik rehberlerin son olarak onlar tarafından onaylanması önemlidir; bu onların rehberleri ve süreci daha fazla sahiplenmelerine olanak sağlayacaktır.

şare aşaması başlamadan önce dikkatli bir şekilde geliştirilmeleri gerekir. Bu nedenle, bu rapor formlarının şekli YDO'larla çalıştay sırasında tartışılmalı ve kararlaştırılmalı.

Hükümetin (gençlik bakanının) YDO'larla yapılan çalıştay çalışmasına yeterince ilgi gösterip tanıtımını yapması önemlidir. Ortakların süreci sahiplendiği an budur ve başarılı konsültasyonlar süreci güçlü bir şekilde sahiplenmelerine bağlıdır. Bu çabaların bir parçası olarak ve gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarının itibarını ve onlara verilen desteği artırmak amaçlı bir hareket olarak, gençlik bakanı YDO'lara yerel otoritelere ve farklı paydaş gruplarına ulaşmakta kullanabilecekleri tasdik mektupları hazırlamayı düşünmelidir. Bakanlık tarafından düşünülmesi gereken başka bir hareket de, ülkedeki tüm belediyelerin başkanlarına birer mektup göndererek, onlardan sürece destek talep etmektir.

YDO'lara sorumlu oldukları farklı alanların/belediyelerin her birinde (en az) iki etkinlik düzenleme talimatı verilmeli. Etkinliklerden biri belediye yönetimi, yerel polis ve sağlık yetkilileri, aileler, öğretmenler ve gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşları gibi yerel paydaş gruplarını hedeflemeli. Açık bir toplantı veya bir yuvarlak masa şeklinde gerçekleştirilebilir. Diğer etkinlikte, gençlik stratejisinin ana hedef grubu olarak, sadece gençlere danışılmalıdır. Ayrıca genç insanlarla etrafları yetişkinlerle ve yerel yetkililerle "çevrilmemiş" olduğu bir ortamda iletişim kurmak da daha kolay olacaktır.⁶⁴

Bu istişare aşamasında ulusalın yanı sıra yerel düzeyde bir tanıtım ve farkındalık artırma kampanyasının yürütülüyor olması fayda sağlayacaktır. Bu, merkez medyanın yanı sıra, yerel, bölgesel düzeydeki ve illerdeki televizyon kanalları ve gazetelerin de dikkatini stratejiye çekecektir. Medyada görünürlük, strateji çalışmasının statüsünü yükseltecek ve bir itibar ve önem atmosferi yaratacaktır. Kampanyanın bir parçası olarak, halkla ilişkiler ve tanıtım malzemeleri üretilmeli ve YDO'ların yanı sıra tematik çalışma grupları (TÇG), paydaş danışma komiteleri, gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşları yoluyla ve basın toplantılarında dağıtılmalı.

Yerel danışma ortakları UGS sürecinde en önemli rollerini strateji süreciyle ilgili geri bildirimlerini içeren raporlarını sekreteryaya gönderdikleri zaman oynayacaklardır. Bununla birlikte, YDO'ların oluşturduğu önemli kaynağın ve onların stratejinin ilerisi için önemli bir fayda oluşturduklarının ayırında olmak önemlidir. Gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarında ve onların yerel toplumlarında büyük bir ivme yaratılmış olacak ve hem kendileri (umulur ki ve muhtemelen) hem de çalışmalarını daha fazla takdir görecektir ve diğer gençlerin katılıma ilgilerinin artmasıyla karşılaşacaklardır. Bu nedenle YDO'ların stratejinin ilerlemesi hakkında bilgi edinmeye devam etmelerini sağlayın ve stratejinin tanıtımında onları daha aktif biçimde kullanma fikrini değerlendirin. Ayrıca, UGS geliştirme süreci tamamlandıktan sonra onları desteklemenin yollarını bulmaya çalışın.

7.4. Dördüncü Aşama: İlk taslağı oluşturmak

Ulusal stratejinin amaç ve hedefleri belirlendikten ve yerel danışma ortakları sekreteryaya kapsamlı görüşler ulaştırdıktan sonra, ilk taslak belgeyi oluşturmak gibi büyük bir görevin

64

15-20 yaş arası ve 20-25 yaş arası gençlik grupları için farklı birer toplantı düzenlemek de düşünülebilir.

zamanı gelmiştir.⁶⁵ TÇG'ler, koordinatörlerinin kılavuzluğunda, burada en merkezî rolü oynayacaklardır.

Her çalışma grubuna tek bir tema ve stratejik amaç verilmeli ve her gruba özellikle ilgili tema hakkında bilgili olan bir koordinatör başkanlık etmeli. Çalışma gruplarının ilk görevi kendi ilgilendikleri alanın (örneğin gençliğin istihdamı veya eğitimi) geniş bir incelemesini yapmak ve bir durum analizi çıkarmaktır. Araştırmalar, anketler ve istatistikler, kapsamlı istişare aşamasında alınan geri bildirimlerle birlikte böyle bir analizin temelini oluşturmalı. Bakanlıklar arası çalışma grubundaki hükümet temsilcileri, çalışma gruplarının koordinatörlerine ilgili malzemeyi kendi bakanlıklarından sağlayarak katkıda bulunmalılar. Durum analizine ek olarak, her çalışma grubu ulusal gençlik stratejisine dahil edilebilecek bir kısa özet de sunmalı. Bu raporların yazımından koordinatörler sorumlu olacaktır.⁶⁶

Çalışma grupları kendi amaçlarına karşılık gelen ve ilişkili olan sonuçları ve göstergeleri belirlerken birbirlerinden bağımsız olarak çalışmalılar (bkz. Bölüm 6.4.). Bu zorlu bir görev olabilir ve eğitim ve beceri gerektirir. Bu nedenle, tüm çalışma gruplarının koordinatörlerinin ve bazı üyelerinin katılacağı, gösterge oluşturmaya ilişkin ayrı bir çalıştay düzenlemeli. Hükümet içindeki çalışma grubu üyeleri de buna davet edilmeli. Bunlar strateji geliştirme sürecinde beceri sahibi, girdileri oluşturmakla sorumlu eğitimcilerle yaklaşık 20-25 katılımının katıldığı bir günlük çalıştaylar şeklinde düzenlenmeli.

Paydaş danışma komitelerinin tematik çalışma grupları tarafından yürütülen çalışmaya nasıl katkıda bulunabileceklerinin yolları düşünülmelidir. Bir olasılık, farklı çalışma gruplarının çalışmalarını bir strateji belgesi içinde uyumlaştırıp bir araya getirmeleri için strateji oluşturma uzman ekibine gönderilmeden önce, (örneğin iki veya üç haftalık bir süre içerisinde) inceleme ve yorumda bulunma olanağına sahip olmalarıdır.

Gerektiği kadar nitelikli bir ürün ortaya çıkarmak için, TÇG koordinatörlerinin tam zamanlı olarak çalışmaları veya en azından bu aşamada ulusal gençlik stratejisi sürecine çok zaman ayırmaları beklenmeli. Bunu olanaklı kılmak için çalışmaları karşılığında ücret/tazminat/harcırah almaları tavsiye edilir. Ayrıca seyahat ve (örneğin tam gün toplantı yapıldığında öğle yemeği gibi) diğer ilgili masrafları karşılamak için bir bütçe ayrılmalı.

TÇG'ler kendi durum analizlerini tamamlayıp, sonuç ve göstergelere ilişkin tavsiyede bulunup, paydaş danışma komiteleri onların yorumlarını inceleme olanağına sahip olduktan sonra, eldeki her şey ulusal gençlik stratejisinin ilk taslağını oluşturmak gibi somut bir görevi bulunan uzman taslak hazırlama ekibe teslim edilmelidir.

İlk taslak hazırlandığında, ulusal gençlik stratejisi yapısının farklı çalışma grupları bu belgeyi gözden geçirmeli ve acil geri bildirimlerini ulaştırmalıdır. Bakanlıklar arası çalışma grubunun, stratejinin kendi politika alanlarındaki hedef ve bütçelerle uyumunu sağlamak üzere, belgeyi kendi bakanlıklarındaki yetkililerle paylaşmaları önem taşır. Yorumlar ve katkılar daha sonra bunları ilk taslak gençlik stratejisi haline gelecek olan belge içine katacak olan taslak hazırlama ekibi tarafından toplanmalıdır.

⁶⁵ Kapsamlı istişare sürecinden sonra yürütme kurulu hedefleri tekrar düşünmeye, TÇG'lerin sayısını ve ele aldıkları temaları gözden geçirme olasılığının önünü açmaya açık olmalıdır.

⁶⁶ Farklı çalışma gruplarının durum analizleri muhtemelen taslak gençlik stratejisi için çok kapsamlı olacaklardır. Bununla birlikte, yine de gençlerin koşulları hakkında bilgi edinmek için önemli bir katkı anlamına gelirler. Hükümet bu nedenle bu analizleri bir yayında toplamayı veya başka birisinin bu işi üstlenmesine destek vermeyi düşünmelidir.

7.5. Beşinci Aşama: Üçüncü istişare

Ulusal gençlik stratejisinin ilk taslağı hazırlandıktan hemen sonra kamuoyuyla paylaşılmalı ve yeni bir istişare aşaması başlatılmalı.

Bu istişare aşamasının hedefi taslağın kalitesini daha da artırmak amacıyla, taslak hakkındaki olabildiği kadar çok, yapıcı geri bildirim almaktır. Bu zaman, insan kaynağına ve mali kaynaklara bağlı olarak farklı yollarla yapılabilir. Ulusal gençlik stratejisinin ilk taslağı UGS sürecinin veya gençlikten sorumlu bakanlığın internet sitesinde kamuoyuna sunulmalı. Daha sonra gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarına ve ilgisi bulunan farklı paydaş gruplara geri bildirimde bulunmaları için davet gönderilmeli.

Gençlik bakanlığı tarafından, ülkenin her yanından gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarını bir araya getiren bir ulusal gençlik konferansı düzenlenmeli. Temel amaç taslak stratejinin üzerinden geçmek, içeriğini tartışmak ve daha nasıl ilerletilebileceğine dair somut geri bildirimler almaktır.

Gençlikten sorumlu bakanlığa ek olarak, UGS sekretaryası, geri bildirimde bulunma olanağı verme amacıyla ulusal ve bölgesel düzeydeki farklı paydaş gruplarıyla bir veya birden fazla açık toplantı düzenlemeyi düşünmelidir. Bu, paydaş gruplarının kendi görüşlerini sunmaları için somut bir olanak sağlayacaktır.

Yerel danışma ortakları da ilk taslak strateji hakkında geri bildirim almak için değerli bir olanak sağlayacaktır. Sürece daha fazla katkıda bulunmak için kendi olanakları ölçüsünde kolayca harekete geçebilirler ve tabandan gelen görüşleri toplamaya yardım edebilirler.

7.6. Altıncı Aşama: Kabul edilmek üzere gönderilecek nihai taslak

Taslak hazırlama ekibi ilk taslağın nasıl geliştirilebileceğiyle ilgili tüm veri, yorum ve fikirleri toplamakla sorumlu olacaktır. Sonuçta ortaya çıkan belge, UGS'nin resmi prosedür yoluyla hükümete onay için sunulması gereken nihai taslağı olacaktır.

Bir hükümet politika stratejisinin kabul edilmesine ilişkin resmi prosedür ülkeden ülkeye farklılık gösterir. Bazı ülkelerde bakanlık düzeyinde kabul edilmesi yeterliyken, diğerlerinde stratejinin hükümet veya bakanlar kurulu tarafından resmi onay mührüne ihtiyacı olacaktır. Bazı ülkelerde gençlikten sorumlu parlamento komitelerine danışılması doğaldır. Bununla birlikte, genel uygulamada strateji bundan etkilenecek olan ve içeriğini kabul etmesi gereken tüm bakanlara resmi prosedür yoluyla sunulmalıdır. Bakanlıklar arası çalışma grubu gerektiği şekilde işlediği ve ilgili bakanlıklar kendi işlerini yaptıkları sürece, bu işlem ulusal gençlik stratejisi için herhangi bir güçlük yaratmayacaktır.

UGS'nin tamamlandığı dönemde, tekrar gençlerin politika sürecine aktif katılımlarını vurgulayan, bir basın toplantısı düzenlenmelidir.

7.7. Yedinci Aşama

Eylem planını geliştirmek daha teknik bir iş olacaktır. TÇG'lerin plana girdi sağlamak gibi somut bir sorumlulukları olacaktır fakat bakanlıklar arası çalışma grubu kanalıyla farklı bakanlıklarla yakın iletişimi sürdürmelidirler.

TÇG'lerin koordinatörlerini, bakanlıklar arası çalışma grubunun üyelerini ve (tüm girdileri tutarlı bir belge içinde bir araya getirecek olan) strateji oluşturma uzman ekibini buluşturan bir çalıştay çalışması düzenlenmeli. Eylem planının süresinin somut olarak ne kadar olacağını belirleyin. Daha sonra sürece ilişkin diğer görevleri açıklığa kavuşturun ve planın içermesi gereken her unsur üzerinden dikkatlice geçin. Bunlar:

Hedefler,

Göstergeler (hedeflerin gerçekleşmesi için hangi ölçüye göre ne kapsamda),

Dayanak veriler (ilerlemeyi ve amaçlara ne kadar ulaşıldığını ölçmek için başlangıç noktasını aydınlatır),

Eylemler (hepsi süreli ve somut olmalı),

Bütçe (her kurumun her eylem için ne kadar bütçe sağlayacağı dahil).

Eylem planı içerisindeki tüm eylem ve bütçe kalemlerinin, üstlenecek kurum tarafından belirlendiğinden ve onaylandığından emin olun. Eylem planı siyasi bir beyan veya istek listesi değil, açık taahhütlerden ve sorumluluklardan oluşan bir belge olmalıdır.

7.8. İnternet kaynakları

Denstad, Finn Yrjar, "Dışarıdan bir bakış: Karadağ'da Ulusal Gençlik Stratejisi Geliştirme – sürecin bağımsız değerlendirilmesi. Forum Syd Balkans Programı"; www.europe.forumsyd.org/content/meny/S00D4EC11-00E4A7

Denstad, Finn Yrjar, "Sırbistan Cumhuriyeti'nde Ulusal Gençlik Stratejisi Gelişimi: Bağımsız değerlendirme": www.zamislizivot.org

KAYNAKÇA

Ashton, Melanie vd. (2005) Youth and the Millennium Development Goals (MDG): Challenges and opportunities for implementation, Ad hoc Working Group for Youth and the MDGs [Gençlik ve Binyıl Kalkınma Hedefleri(BKH) : Uygulama için zorluklar ve fırsatlar, Gençlik ve BKH'ler Geçici Çalışma Grubu].

Avrupa Komisyonu (2001) White Paper: A new impetus for European youth [Beyaz Kitap: Avrupa gençliği için yeni dürtüler], http://ec.europa.eu/youth/documents/publications/whitepaper_en.pdf , Nisan 2009'da erişilmiştir.

Avrupa Konseyi (2003a) Revised European Charter on the Participation of Young People in Local and Regional Life [Gençlerin Yerel ve Bölgesel Katılımı Hakkında Revize Edilmiş Avrupa Şartı], Avrupa Konseyi Yayınları.

Avrupa Konseyi (2003b) Final report: Experts on youth policy indicators, third and concluding meeting [Final rapor: Gençlik politikaları göstergeleri uzmanları, üçüncü ve sonuç toplantısı], Avrupa Konseyi, Gençlik ve Spor Müdürlüğü.

Barrington – Leach, Leanda ve diğerleri (2007) Investing in youth: an empowerment strategy [Gençliğe yatırım: Güçlendirme stratejisi], Avrupa Politika Danışmanları Ofisi.

Denstad, Finn Yrjar (2001) Conference Report from the Youth Policy Forum: Promoting the development of national action plans on youth policy in South East Europe [Gençlik Politikaları Forumu'nun konferans raporu: Güneydoğu Avrupa'da ulusal gençlik eylem planlarının gelişimi], Tanja Kalovska, Between challenges and opportunities: young people in South East Europe [Zorluklar ve fırsatlar arasında: Güneydoğu Avrupa'da gençler] içinde, Avrupa Gençlik Forumu.

Denstad, Finn Yrjar ve Tobias Flessenkemper (2003) Mission report: development of a national youth strategy in Moldova [Misyon Raporu: Moldova'da ulusal gençlik stratejisi'nin gelişimi], (yayınlanmamış).

Denstad, Finn Yrjar ve Tobias Flessenkemper (2004) Mission report: development of a youth strategy in Armenia [Misyon Raporu: Ermenistan'da ulusal gençlik stratejisinin gelişimi], (yayınlanmamış).

Denstad, Finn Yrjar (2007) As seen from the outside. Developing a national youth strategy in Montenegro – an external evaluation of the process [Dışarıdan bir bakış: Karadağ'da ulusal gençlik stratejisi geliştirme – sürecin bağımsız değerlendirilmesi], Forum Syd Balkans Programı.

Denstad, Finn Yrjar (2008) Developing a national youth strategy in the Republic of Serbia: An external evaluation [Sırbistan Cumhuriyeti'nde ulusal gençlik stratejisi gelişimi: Bağımsız değerlendirme], (yayınlanmamış).

Denstad, Finn Yrjar (2009) Youth participation in youth policy development – The case of Southeast Europe [Gençlik politikaları geliştirme sürecinde gençlik katılımı – Güneydoğu Avrupa örneği], Coyote 14, Avrupa Konseyi Yayınları.

Dünya Bankası (2007) Youth Policy: Doing it and getting it right [Gençlik politikası: Uygulamak ve doğru uygulamak], Dünya Değerlendirme Raporu 2007, Dünya Bankası.

Dünya Bankası Kosova Misyonu (2005) Youth in Kosovo – Policy paper Young Voice Group, Kosovo [Kosova'da Gençlik – Kosova Gençliğin Sesi Grubu politika kitabı], Dünya Bankası.

Froum Syd Balkans Programı (2004) Information pack, national youth action plan development process in Montenegro [Bilgilendirme notu; Karadağ'da ulusal gençlik eylem planı geliştirme süreci], www.gom.cg.yu/*les/1127294864.pdf, Nisan 2009'da erişilmiştir.

Hırvatistan Cumhuriyeti, Devlet Aileyi, Anneyi ve Gençliği Koruma Enstitüsü (2002) The National Programme of Action for Youth [Gençlik için Ulusal Eylem Programı].

Kalovska, Tanja (2001) Between challenges and opportunities: Young people in South East Europe [Zorluklar ve fırsatlar arasında: Güneydoğu Avrupa'da gençler], Avrupa Gençlik Forumu.

Markovic, Darko ve Stanislava Vuckovic (2007) Do all roads lead to youth policy? – A study on the state of youth policy at the municipal level in Serbia [Tüm yollar gençlik politikasına mı çıkıyor? –Sırbistan'da belediye düzeyinde gençlik politikalarının durumu hakkında çalışma], Forum Syd Balkans Programı.

Molund, Stefan, Göran Schill (2004) Looking back, moving forward [Geçmişe bakmak, geleceğe ilerlemek], SIDA Evaluation Manual , SIDA, 2004.

NORAD (1999), The Logical Framework Approach (LFA). Handbook for objectives-oriented planning [Mantıksal Çerçeve Yaklaşımı (MÇY), hedef odaklı planlama kılavuzu] (4. Baskı), Norveç Yardım ve Kalkınma Ajansı, NORAD.

NYAP Karadağ Ekibi (2006) National Youth Action Plan of the Republic of Montenegro [Karadağ Cumhuriyeti Ulusal Gençlik Eylem Planı].

Örtengren, Kari (2004) The Logical Framework Approach (LFA). A summary of the theory behind the LFA method [Mantıksal Çerçeve Yaklaşımı (MÇY) metodununun teorisinin özeti], SIDA.

Romanya Gençlik ve Spor Bakanlığı (2001) Youth National Action Plan of the Republic of Romania [Romanya Cumhuriyeti Gençlik Ulusal Eylem Planı], Romanya Gençlik ve Spor Bakanlığı, Romanya Cumhuriyeti.

Sırbistan Gençlik ve Spor Bakanlığı (2007) Presentation of the process to develop a national youth strategy in Serbia [Sırbistan'da ulusal gençlik stratejisi geliştirme süreci hakkında bir sunum] , (basılmamış).

Sırbistan Gençlik ve Spor Bakanlığı (2008) National Youth Strategy, Draft February 2008 [Ulusal Gençlik Stratejisi, Taslak, Şubat 2008], www.zamislizivot.org, Nisan 2009'da erişilmiştir.

Siurala, Lasse (2006) A European framework for youth policy [Gençlik Politikaları için Avrupa Çerçevesi], Gençlik ve Spor Müdürlüğü, Avrupa Konseyi Yayınları.

UNFPA, (taslak 2008, basımı kesinleşmemiş) Counting on Youth (Country reports on the situation for youth in 15 countries in Europe and Central Asia), [Gençliğe güvenmek (Avrupa ve Orta Asya'daki 15 ülkede gençlerin durumun gösteren ülke raporları)].

Walther, Andreas vd. (2002) Youth transitions, youth policy and participation – State of the art report [Okuldan işe geçiş, gençlik politika ve katılımı – Durum raporu], s. 28-29, <http://www.iris-egris.de/yoyo/pdf/irelanr.pdf>, Nisan 2009'da erişilmiştir.

Williamson, Howard (2002) Supporting young people in Europe – Principles, policy and practice [Avrupa'da gençleri destekleme – Prensipler, politikalar ve uygulamalar], Avrupa Konseyi Yayınları.

Williamson, Howard (2003) Supporting young people in Europe [Avrupa'da gençleri destekleme], cilt 2. Avrupa Konseyi Yayınları.

EK

Yukarda anlatılan bir biçimde ulusal gençlik stratejisi geliştirme ile ilgili bütçesel kalem örnekleri

Hazırlık Süreci

Bütçe Kalemi	Açıklama
Tanıtım Giderleri	Ulusal Gençlik Stratejisi Yapısı hakkında çalışacak olan kurumların başvuru çağrısı için medya tanıtım giderleri

Ulusal Gençlik Stratejisi Geliştirme Yapısı

Bütçe Kalemi	Açıklama
TÇG Koordinatörleri için Hizmet Bedeli	Her koordinatör x (hafta sayısı kadar) ücret almalı
TÇG ile ilgili giderler	Yemek, içme, seyahat ve toplantı giderleri
Yönetim komitesi ile ilgili giderler	Yemek, içme ve toplantı giderleri
BAÇG ile ilgili giderler	Yemek, içme ve toplantı giderleri
YDO'ları ile ilgili giderler	Yönetimsel hibe ve her YDO'nun faaliyetleri için hibe

Çalıştaylar / eğitim faaliyetleri

Bütçe Kalemi	Açıklama
Hedef geliştirme semineri (3 günlük haftasonu semineri)	Konaklama, seyahat giderleri, eğitmen ücretleri
YDO temsilcileri çalıştay (3 günlük haftasonu semineri)	Konaklama, seyahat giderleri, eğitmen ücretleri
Gençlik Örgütleri Ulusal Danışma Konferansı	Konaklama, seyahat giderleri
Hedefler ve çıktılar hakkında çalıştay	Strateji belgesinin çıktılarının geliştirilmesi ve girdilerinin son haline getirilmesi. TÇG koordinatörleri ve BAÇG üyelerine açık toplantı. Cuma – Cumartesi konaklama, seyahat giderleri, eğitmen ücretleri
Gösterge geliştirme çalıştay	Eylem planı için göstergelerin ve aktivitelerin geliştirilmesi. TÇG koordinatörleri ve üyeleri ile Cuma – Cumartesi konaklama, seyahat giderleri, BAÇG'lara açık toplantı. eğitmen ücretleri
Tüm TÇG'ler için Çalıştaylar	Farklı TÇG'ler arası çalışma toplantıları – eylem planı ile ilgili çıktılar, göstergelerin ve eylemlerin geliştirilmesi

Halkla ilişkiler

Bütçe Kalemi	Açıklama
--------------	----------

Web sitesi oluşturma ve sürekliliğini sağlama

Halkla ilişkiler malzemeleri	Tasarlama, farklı malzemelerin üretimi ve dağıtımı (t-shirtler, kalemler, dosyalar, çantalar vb.)
El ilanları, posterler ve dosyalar	Tasarım, üretim ve dağıtım
Gençlerin durumu raporunun basımı	Tasarım ve üretim, dağıtım vb. TÇG'leri tarafından yapılan hazırlık çalışmalarının sonuçlarının yaygınlaştırılması
Ulusal gençlik stratejisinin basımı	Tasarım ve basım giderleri
Çeviri giderleri	Strateji belgesinin İngilizcesinin hazırlanması
Tanıtım giderleri	Medyada tanıtım kampanyası için tanıtım giderleri

Şebeke: Gençlerin Katılımı Projesi'nin amacı, genç yurttaşların ve gençlerle çalışan sivil toplum kuruluşlarının (STK) kamusal tartışmalara ve karar alma mekanizmalarına katılımını güçlendirmektir. Aynı zamanda, gençlerin toplumsal katılımlarının desteklenmesi hedeflenmektedir.

Türkiye gençlik politikalarıyla ilgili kavramlarla nispeten yeni tanıştı. Bu yüzden gençlerle ve özellikle gençlik çalışmalarıyla ilgili araştırmalar zaten kısıtlı sayıda olduğu gibi gençlerin ve gençlik kuruluşlarının kendi deneyimleri üzerine oluşturdukları yayınlar da çok az sayıda bulunmakta. Elinizde bulunan **Gençlik Politikaları Kılavuzu** bu açığı doldurmakla ilgili çabalardan biri. Kitap sadece teknik bir yaklaşımla sınırlanan bir gençlik politikası oluşturma sürecini tanımlamaktan öte, nasıl bir gençlik politikası sorusunun cevabına yönelik bir değerler bütününe de referans veriyor.

Kitap bu haliyle gençlikle ilgili sivil toplum ve kamu kuruluşlarının gençlik politikaları alanında mevcut durumu gençlerin katılımı lehine değiştirebilmelerine yönelik başvurulabilecek önemli bir kaynak. Umarız kitap, gençlerin ve sivil gençlik kuruluşlarının kendilerini ve çevrelerini demokratik değerler çerçevesinde kendi istedikleri biçimlerde şekillendirmelerine yönelik devam eden çalışmalara da destek olarak gençlerin katılımını derinleştirir.

ISBN: 978-605-399-311-7

**İstanbul
Bilgi Üniversitesi**
LAUREATE INTERNATIONAL UNIVERSITIES

İSTANBUL BILGI ÜNİVERSİTESİ
Sivil Toplum Kuruluşları
Eğitim ve Araştırma Birimi

İSTANBUL BILGI ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI

Bu yayın Avrupa Birliği mali desteğiyle hazırlanmıştır. Yayının içeriğinden yalnız Yazar(lar) sorumlu olup hiçbir şekilde Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.